HAFTALIK KÜLTÜR-FİZİK DERGİSİ 31 MAYIS 1996 CUMA SAYI:4 FİYATI: 45.000.TL. (kdv dahil)

ÖKÜZ

kanımız yerde mi kalacak oğul, er kişi değil misin

ŞOK BELGE

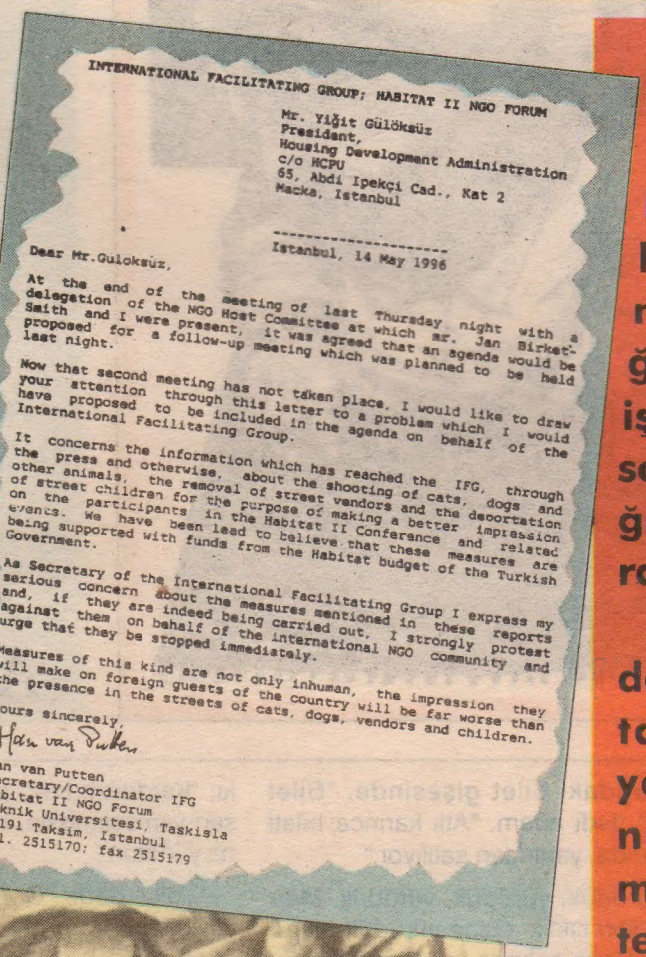

INTERNATIONAL FACILITATING GROUP; HABITAT II NGO FORUM

Mr. Yiğit Gülöksüz
President,
Housing Development Administration
c/o HCPU
65, Abdi Ipekçi Cad., Kat 2
Macka, Istanbul

Istanbul, 14 May 1996

Dear Mr.Guloksüz,

At the end of the meeting of last Thursday night with a delegation of the NGO Host Committee at which mr. Jan Birket-Smith and I were present, it was agreed that an agenda would be proposed for a follow-up meeting which was planned to be held last night.

Now that second meeting has not taken place, I would like to draw your attention through this letter to a problem which I would have proposed to be included in the agenda on behalf of the International Facilitating Group.

It concerns the information which has reached the IFG, through the press and otherwise, about the shooting of cats, dogs and other animals, the removal of street vendors and the deportation of street children for the purpose of making a better impression on the participants in the Habitat II Conferance and related events. We have been lead to believe that these measures are being supported with funds from the Habitat budget of the Turkish Government.

As Secretary of the International Facilitating Group I express my serious concern about the measures mentioned in these reports and, if they are indeed being carried out, I strongly protest against them on behalf of the international NGO community and urge that they be stopped immediately.

Measures of this kind are not only inhuman, the impression they will make on foreign guests of the country will be far worse than the presence in the streets of cats, dogs, vendors and children.

Yours sincerely,

Han van Putten

Han van Putten
Secretary/Coordinator IFG
Habitat II NGO Forum
Teknik Universitesi, Taskisla
80191 Taksim, Istanbul
tel. 2515170; fax 2515179

Mr. Yiğit Gülöksüz

...Habitat 2 Konferansı ve ilgili etkinliklerin katılımcılarına daha iyi görünebilmek için kedi, köpek ve diğer hayvanların vurulması, işportacıların kovulması ve sokak çocuklarının toplandığı, basın ve diğer yollarla tarafımıza ulaştı.

Bize gelen bütün bilgiler de T. C. Hükümeti'nin, Habitat için ayırdığı bütçeden yapılan harcamalarla bunun gerçekleştiğine inanmamıza yolaçtı. IFG Sekreteri olarak bu konuda derin kaygılarım olduğunu ve eğer bu duyumlar gerçekse bunları uluslararası sivil toplum kuruluşları topluluğu adına protesto ediyor ve bir an önce durdurulmasını talep ediyorum.

Bu uygulamalar hem insanlık dışıdır, hem de bu tip uygulamaların, yabancı misafirler üzerinde yapacağı etki, sokaklardaki kedi, köpek, işportacı ve çocukların yaratabileceği etkilerden çok daha kötüdür...

Han Van Putten
IFG Sekreteri

HABİ "TATSIZ" GÜNLER

Barbarlığın 96 Türkiye Versiyonu

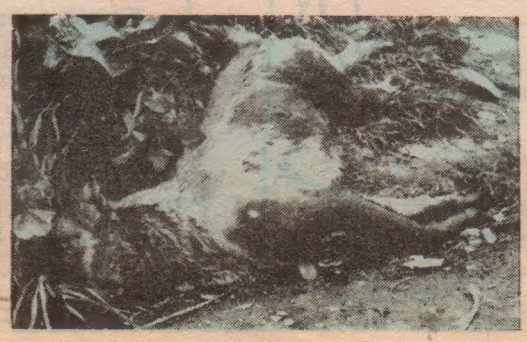

Akşamsefası

ADIMI UNUTTUM

adımı unuttum
adı olmayan yerlerde
ne in
ne cin
ne benî adem

zamanlar içinde
kuşlar uçuyor
kervanlar göçüyor
bir iğne deliğinden

çarşılar kuruluyor
saraylar oyuncak
insanları karınca şehirler
zamanları gördün mü
bir iğne deliğinden

adımı unuttum
adı olmayan yerlerde
geçip gidenlere bakarak

ASAF HÂLET ÇELEBİ

ORHAN PAMUK

bayram sabahı

Kurban bayramının ikinci günüydü. Sabah erkenden kalktık. Ben ve Rüya, ikimiz. Aslında saat onu geçmişti ama bütün şehir uyuyordu. Bizim eve yakın bir lunapark var, kahvaltı etmeden oraya gidelim dedik. Rüya'ya elbiselerini giydirdim.

Sonra yokuştan aşağı yürüdük. Bir sabah serinliği, bir bahar kokusu. Elele tutuşmuşuz, konuşmadan yürüyoruz; her yer sessiz.

Rüya'nın küçük tüy gibi adımlarını avucumun içinde tuttuğum elinde hissediyorum.

Sonra bir köpek gördük. Derken iki oldular. Rüya'yı kucağıma aldım.

Köpeklerin yanından sessizce geçtik. Hiçbir şey olmadı. Yere koydum. Gene yürüdük.

Lunaparkta tek-tük birkaç kişi vardı. Kapıdaki çocuğa dedim ki: "Lunapark açık mı?"

"Geç."

Sağdaki bilet gişesinde. "Bilet yok," dedi adam. "Atlı karınca bileti yukarıda, yanından satılıyor."

Yürüdük, yürüdük, yürüdük. Merdivenleri çıktık. Gene yürüdük, yürüdük. Hava aslında iyice ısınmış. Sıcak beton kokuyor. Her yer beton. Kimsecikler yok. Yürüdük.

Bir tek adam var. Atlıkarınca bileti var mı?

Parmağıyla gösterdi: "Oradan alacaksın, kapının oradan."

"Ama bizi oradan yolladılar."

Adam susuyor.

Atlı karınca da bomboş öyle duruyor.

Peki. Ne yapalım. Gerisin geriye gene yürüdük, yürüdük; çok sıcak, gene yürüdük. Merdivenleri, indik. Gene yürüdük, yürüdük, yürüdük. Ne kadar çok beton dökmüşler.

"Terledin mi?" dedim, elimi Rüya'nın ensesinden içeri soktum.

"Baba, kucak" dedi.

"Dur şimdi" dedim. Yürüdük. Sonunda adama dedim ki; "Kardeşim bak, atlıkarınca biletini sen verecekmişsin, bizi sıcakta boşuna yürüttün."

"Yok," dedi. "O verecek. Oradan alacaksın."

Sinirlendim ama sustum. Eve mi dönsek? Ama Rüya bekliyor.

"Bizi bir oraya, bir buraya oynatıyorsunuz," dedim.

"Onun vermesi lazım," dedi, ama benimle ilgili değil, çekti gitti.

Gene yürüdük, yürüdük. Sıcak. Merdivenleri çıkarken aklıma geldi. Orada açık bir kapı var, temiz bir yapı, derli toplu bir yer. Belki oradakiler halden anlar.

İçeride iki şişman adam, bir sininin başına oturmuşlar kahvaltı ediyorlar. Açık kapıdan onlara dedim ki;

"Sabah sabah iki bilet vermek için devlet dairesi gibi bizi bir oraya bir buraya yürüyorlar." Elimde Rüya'nın elini hissediyordum. "Biz buraya eğlenmeye geldik, sinirlerimiz bozuldu. Biletiniz var mı? Atlıkarıncaya nasıl bineceğiz? Parasıyla bilet almak istiyoruz."

Biri ayağa kalktı. O zaman gördüm, belinde bir tabanca var. Öteki, ağzındaki bir lokmayı çiğneye çiğneye geldi. Cebinden bir koçan çıkarıp üç-dört bileti cırt kesip bana verdi.

"Kaç lira?"

Eliyle, yok, istemez anlamında bir işaret yaptı, döndü. Geri döndük. Bedava bilet.

"Baba biletimiz var mı?" dedi Rüya.

Niye bedava bilet verdi o adam bana? Bilmiyorum. Ama canım sıkılmadı buna. Gene de sonra bir daha düşündüm. Bedava bilet?

Atlıkarıncada aslında atlar değil, arabalar var. Rüya, bir kamyonun direksiyonuna oturdu, ben de yüklüğüne. Kamyonlu karınca dönerken Rüya da sanki kamyonu sürüyormuş gibi direksiyonu sağa sola çeviriyordu. Ben de:

"Çok güzel gidiyorsun.. Aman şu köşeyi al... Aman ne güzel sürüyorsun," diyordum.

Rüya buna heyecanla gülüyor ama arabayı sürmediğini de biliyor. Çünkü gerçek olmadığını biliyoruz, ama gerçekmiş gibi yapınca çok eğleniyoruz.

Desen: **Orhan Pamuk**

Akşamsefası

İSTANBUL, EMİR VE GÖRÜŞLERİNİZE HAZIRDIR HABİTAT'IM!

● *Onlar gelecek diye, temizliğimize günler önceden başladık. 60 bin sokak hayvanını "İmha" ettik. Tinerci çocukları, Edirne tarafında olduğu söylenen "Çingeneler" adlı kampa tıktık, travestilerin evlerini yaktık, işportacılarımızı kovduk, şüpheli şahısları içeri doldurduk. Taksim'in ortasına tuvalet dikip, İstiklal Caddesi'nin de Arnavut kaldırımını değiştirerek, "uygar ve yaşanabilir bir kent"i, İstanbul'u yarattık.*

● *Bağımsız Hayvan Platformu'ndan alınan bilgilere göre, Boğaziçi Üniversitesi ve Beşiktaş çevresinde tam anlamıyla bir vahşet yaşandı. Belediyeler, özel imalat köftelerle, hayvan imhasına girişti. Ancak köftelerin içinde, zehir değil, 5 adet toplu iğne vardı ve bunu yiyen hayvanlar, organları parçalanarak hayatlarını kaybetti. Alibeyköy civarında, kedi köpek gibi hayvanların telle boğularak öldürüldüğü belirlendi. Çöp bölgelerinin yoğun olduğu yerlerin çevresine beyaz tozlar döküldü. Kezzap kokusunu andıran bu tozlar, hayvanların ağızından ve anüsünden kan gelerek ölmelerini "sağladı". İstanbul'da sokak hayvanı "imha"sında kullanılan bir yöntem de, Sitriknin" adlı ilaç. Bu ilaç, hayvanların iç organlarını parçalanarak ölmesine yolaçıyor.*

KATLİAM

ELİF NUR ORBAY
(Bağımsız Hayvan Platformu adına)

Sivil toplum örgütleri ve siyasi otoritenin, birlikte ve eşit katılımıyla oluşturulması anlaşmasına dayanan HABİTAT 2, başından bu yana sadece siyasi otorite kanadının güdümünde hazırlanıyor.

Kent- insan- hayvan kozası olarak katıldığımız HABİTAT 2, yaşam haklarını savunduğumuz sokak hayvanlarını katlederek bizim, artık kalmayan kent hayvanları için katılımcı olacağımızı kesinleştirdi.

Gelinen noktanın öncesinde ve şimdi yaşananlar, aslında egemen şiddetin hangi stratejilerle kaçak dövüştüğünün bir diğer görüntüsünü veriyor.

Sokak hayvanlarının yoğun şekilde katledilmesi, bundan yaklaşık iki ay önce başladı ve yaklaşık 60 bin sokak hayvanı öldürüldü. İstanbul'da tüm ilçe belediyeleri, öldürme timlerini gece gündüz hayvanların üzerlerine göndererek, sokaklarda, tür kıyımına giriştiler. Bunların üzerine görüştüğümüz ilçe belediyelerinin hiçbiri, hayvanları öldürmediklerini, olsa olsa bu katliamı büyükşehir belediyesinin yaptığını söylediler. Büyükşehir Belediyesi'ne sorduğumuzda ise asla böyle birşey yapmadıklarını, ilçelere karışmadıklarını, her ilçenin kendi hayvanını kendisinin öldürdüğünü anlatıp, olaylardan bihaber davrandılar.

Madem ki; belediyeler topu birbirlerine atıyorlardı ve bir yandan da İstanbul HABİTAT 2 için temizleme adına öldürme kirliliği kol geziyordu, yapılacak tekşey bu yaşananları yurtdışında bulunan kuruluşlara, İngiltere'den, Kenya'ya kadar duyurmaktı. Elimizden gelen tüm çabayı göstererek onlara ulaştık. İlgili kuruluşlar da gerekli çalışmaları başladıklarını bize bildirdiler.

Bu haberleşme devam ederken, birdenbire TOKİ (Toplu Konut İdaresi) de hayvanların öldürüldüğünü farketti. Yiğit Gülöksüz'den acil bir toplantı talebi aldık ve 2 Mayıs tarihinde bu toplantıya katıldık. Başkan Yiğit Gülöksüz'ün yanısıra, bu toplantıda belediyeden 2 etkili yetkili ve güzel köpek yarışmaları düzenleyen konser, kermes gibi maddi faaliyetleri olan iki dernek vardı. Üç saat süren toplantı sonunda Gülöksüz, belediye yetkililerine, 1 trilyon 900 milyar TL. ve 17 milyon dolar aktardığı HABİTAT 2 bütçesi içinden, "Hayvanlar için projeler geliştirin. Sivil insiyatifler de projeler gerçekleştirden sonra, belediyeyi denetlesinler ama bütün bunlar yapılıncaya kadar, yani HABİTAT 2 bittikten sonraki bilinmez bir tarihe kadar hayvanlar öldürülmeye devam edecek" dedi.

Böylece toplantının siyasi otorite kanadı (TOKİ) ve belediye, sivil toplum örgütü olan bizi, HABİTAT 2 'nin siyasi ve sivil eşitliğinden dışarı itip, öldürme uygulamalarına devam kararı aldılar. Buradaki oyun, yurtdışından TOKİ'ye gelen baskılar nedeniyle, acil bir toplantı tezgahlanması ve sonunda TOKİ'nin kararıyla toplantının bağlanmasıdır. Asıl ilginç gelişme, bir gün sonra TOKİ'nin tüm yazılı ve görüntülü basına gönderdiği bildirisinde, hayvanların artık öldürülmeyeceği kararı alındığını açıklayarak akılalır ve alıştığımız bir kandırmaca ile kamuoyu ve yurtdışı baskılarına son verme kurnazlığıdır.

HABİTAT 2 Kent Zirvesi, kaldırımların, hayvanların ve çocukların talanı üzerine oturtuluyor. Bir açıdan bakarsak sokağa ilişkin herşey yokediliyor. Burada en ağır bedeli, hiçbir soylu ırka ait olmayan hiçbir sahibin malı olmayan sokak hayvanları canlarıyla ödüyor. Irkçılık ve mülkiyet yüzüyle hayvanları da vuruyor.

SENİ DÜN BİR TEPEDEN KAZDIM AZİZ İSTANBUL

Yazan: Eski bir parke taşı, bir çam ağacı, bir kedi, martı, nargile dumanı, İstanbul...

Vatandaşın Habitat hakkında ne düşündüğü malum, adeta köpürüyorlar. Habitat yüzünden aile kavgaları çıktığı bile oluyor. Tozu dumana katan tadilat cengaverleri, İstanbul'a beton bir gelinlik giydirmek için gece gündüz çalışıyor. Müzedeki kolu bacağı kırılmış bir Milo Venüs'ünün, temiz görünsün diye gri ya da alakasız bir pembeyle boyanması kadar komik bir durum bu. İşin estetik yanı bir tarafa, kediler, köpekler zehirleniyor, tinerci çocuklara zarar veriliyor, İstanbul'u İstanbul yapan ve halen var olan önemli özellikler ne yazık ki gözardı ediliyor. Yüzyılların İstanbul'una New York muamelesi yapılıyor. Birşey yapılırken öteki şeyi götürüyor: Elde var sıfır.Martısı, sandalı, çınarları, ara sokakları, aşkı, muhabbeti olmayan İstanbul, modern olmuş neyime. Kedisiyle köpeğiyle, delisiyle velisiyle, ölüsüyle dirisiyle, çiçeğiyle çınarıyla, kahvesiyle çayıyla, hala anlaşılamamış büyüsüyle yüzyılların kültürüne mihenk taşı olmuş İstanbul, modern kent zihniyetiyle günden güne gözümüzün önünde eriyip gidiyor. Boğaz'ın mutena bir semtinde, ulu bir çınarın, denize doğru uzanmış koca bir dalının altını çapaklı beton kolonlarla desteklemek, sandallarını, balıkçı ağlarını kaldırmak, ahşap sandalyelerinin yerine, çiğ plastik masa ve sandalyeler koyup köşeye bir fesfudçu kondurmak; **bu mudur modern kent zihniyeti?** Yahu bir saniye durun be kardeşim! **İstanbul bu...** Şimdi otursun, 20 tane modern kent kurarsın ama **bir daha İstanbul'u bulamazsın.**

İşin en komik yanı; bu trajik durum bir tek mizah dergilerinde ele alınıyor. Komik işler yaptıkları sanılan bu şahıslarca acı bir şekilde eleştiriliyor. Bunun dışında kimseler birşey söylemiyor. **Acaba kimse kendini İstanbul'a ait görmüyor mu?**

Merak ettiğim diğer bir konu da; acaba Habitat konuklarının burada olup bitenlerden haberi var mı? Kedilerin, köpeklerin zehirlendiğini biliyorlar mı? Biliyorlarsa ne düşünüyorlar? Geldiklerinde bizi yanlarına yaklaştırırlarsa bunları sorar öğreniriz belki...

Bu arada, İstanbul'un fetih günü kutlamalarının ve Habitat tadilatlarının aynı günlere rastlaması ilginç bir tesadüf. Fetihin önemli olaylarından biri, gemilerin **bir gecede** karadan Haliç'e indirilmesiydi. Habitat'ın en önemli olayı ise Beyoğlu'nun **bir gecede** ağalandırılmasıydı. Memlekette onca ağaçlandırılacak hassas orman alanı varken, gelip de yılların Beyoğlu'sunu ağaçlandırmak, tarihe malolmuş bir konudur ve sonraki kuşaklarca anılacaktır. Ağaç da ağaç hani! Çam, selvi, defne, ladin, köknar, çınar, ne ararsan var... Sanki **Robin Hood**'un ormanı. Bilindiği gibi çam, selvi türü ağaçlar, orman ağacı familyasından olup toplu halde belli aralıklarla dikilmeye meyilli ağaçlardır. On metrelik caddede bu ağaçlar, eskaza ışık alıp, o sağlıksız ortamda bir büyürse, yaptığınız o taklit Arnavut kaldırımlarını çatır çatır çatlatır vallahi. Tarihi binalar için de tehlike arzedebilir. En azından görsel tehlike. Bu güzelim mimari örneklerin önünü kapatabilir. Biz de Tarzan, Ceyn, Çita gibi daldan dala gezeriz Beyoğlu çam selvi ormanında. Yıllar sonra adres tarif ederken, **"Ha! Postane mi? Bak şimdi kardeş: Şu çınarı geç, onun karşısında ulu bir ladin var ya, onu soluna al, selvi ağacına gelince sağa dön, tam o defne ağacının köşesinde bulursun postaneyi"** şeklinde mi konuşulacak?

Eskiden Beyoğlu'nda Pera'da, böyle ağaçların olmadığını bile bile neden İstanbul'un ocağına incir ağacı dikiyorsunuz? **Yetmedi mi artık bu değişim?** Aynı cadde üzerinde, döviz, change- exchange yazılı bir döviz bürosunun şeklini değiştirdiklerini gördüm. Kendi kendime güldüm. Döviz bürosu, dövizin yanısıra kendi kendisini de change- exchange yapıyor olmalıydı. Gayri biz diyeceğimizi dedik. Burada sözü eski parke taşına bırakıyoruz, buyrunuz efendim:

O zamanlar benim yerim Galatasaray'daki postanenin köşesiydi. Bütün ayakları bilirim. Eee! Yılların taşıyız. Üstüme ne ayaklar basmadı ki; Tanburi Cemil Beyler, Orhan Veliler, Sait Faikler ve daha nicelerinin kibar ayakları okşarcasına bastı, hafif şişkin göbeğimin üstüne. O günlerde hiçbir tükürük darbesi almadan, çamur ve çöp nedir bilmeden mutlu yaşardık. Tüm taşlar birbirimize sıkıca sarılmıştık. Hiç ayrılmayacağımızı sanıyorduk. Bize ne olabilirdi ki... Malum ya, taştık, en uzun ömürlü maddeydik, serttik, İstanbul'duk. Üzerimize ayaklar değil, kafalar basıyordu. Gel gör ki bir gün, o kibar ayaklar azalmaya yüz tuttu. Daha sonra tükürükler yağmaya başladı. Sert ayaklar, dünyalar görmüş bedenimize eskisi gibi basmıyordu. Taş aklımla neler olduğunu anlıyamıyordum. Ama ince ruhumla hissediyordum ki, yavaş yavaş işimiz bitiyordu. Diğer arkadaşlarımız da tedirgindi. Birbirimize kenetlenmiş ellerimizi, daha da sıktık ama ne çare. Birgün bir sarhoş kusmuştu üstümüze, bu bir çeşit sondu bize. Artık sadece gözyaşlarıyla yıkanır olmuştuk. Derken birgün, Galata,Tünel parkelerinden bir arkadaşın feryadı duyuldu, "Sökülüyorduk". O anda hepimiz şaşkınlıktan peynir gibi olmuştuk. Neden sökülüyorduk ki, taştık, serttik, neden? Yeni yol yapılacakmış dediler, arabalar için, biz lastik tekerlekleri yıpratıyormuşuz! Bir ağızın içindeki dişler gibi öyle bir söküldük ki, herbirimiz bir yana dağıldık. Kimimiz beton bir kaldırımın altında, kimimiz yola dökülen kara ziftlerin altında kaldı. Bense güç bela Boğazkesen yokuşunda, Gül Baba çıkmazında, ahşap bir evin bahçe sekisine kapağı atıp yıllarca gizlendim. Sonradan ara ara yine ziftli yolu değiştirip arabaları ortadan kaldırdılar, tramvay koydular ama hiç ilgilenmedim. Ve şimdi bakıyorum, Habitat filan diye birşeyler yapıyorlar. Beyoğlu'na betondan taklit Arnavut kaldırımları yaptıklarını duyduğumda, gülmekten neredeyse çatlıyordum. Hey gidi heyy! Yahu ne iş be! Eee! Ne demişler: Akıl taşta değil baştadır...Doğrusunu isterseniz, parke, Arnavut kaldırımı, güzel binalar, güzel insanlar, sadece hoş birer rivayettir, güzel bir örnektir.

Ben sıradan bir taşım
Dünyayla eşdeğerdir yaşım
Herşeye olgun bakarım
Yoktur çatılacak kaşım

Sen de beş, ben diyeyim altı milyar yaşındayım. Benim yüzelli yıllık bir parke taşı olmam nedir ki, milyarlarca yılın yanında. Ben dağılsam da, kırılsam da, dünya var oldukça, bir taş olarak varolcağım. Belki dünya yokolsa bile, ben yine de uzayda bir yerlerde varlığımı sürdüreceğim. Beyoğlu'nda bir sokak betonlaşmış, bana ne ki? Benim evrenimin gündelik meselesi bu. Lakin, benim burada anlatmak istediğim bu değil, bir varoluş ya da yokoluş kaygısı hiç değil. Sadece bir aşk, bir muhabbet, toptan bir gülüştür. Anlayan anlasın, anlamayan da, maddeyle oynayıp, değiştirip değiştirip dursun.

Taştan taşa, baştan başa, selam olsun yaştan yaşa...

Akşamsefası

gece deste

pazartesi sabah dokuz
macar salamsız kahvaltı
rakoczi caddesi peşte
yürüyoruz güneşle
türkolog kız evlenmiş bir türkle
çocuk yapmış adını koymuş atilla
çekmiş gitmiş türk bu da türkçe bir boşanma
türkolog kız evlenmiş bir başka türkle
çocuk yapmış adını koymuş atilla
çekmiş gitmiş türk bir önceki gibi
bu ikinci boşanma
casus gezgin altıncı gün
okulunda öğrenmiş türkçeyi iki atilla'nın annesi
konuştuğu yaban bir türkçe kadın sanki bir uygur prensesi
casusun dili ferhangi bir argo
buda ile peşte'nin kaşı ile gözü arasından
bin naz ile dolanıyor tarih kitabı tuna
köprülerden geçerek çıkıyoruz buda'ya
korona podium pastane tiyatroda
türkçe özlemi içinde oturuyor hamparsun amca
türkiye'den amman'a oradan beyrut'a
derken filistin ürdün ve macaristan
budapeşte'de bulmuş huzuru kimbilir
ne işlerle iştigal etmiş
kayserili hamparsun amca
iniyoruz peşte'ye
atrium oteli lobisinde görüşüyoruz necil togay'la
fakur doğduğunda türkiye'yi terketmiş
neler görmüş geçirmiş şimdi çevirmen
oturuyor pötöfi şandor caddesinde
çok heyecanlanıp iki kalp ilacı içiyor
her türkiye denilince
ağladı ağlayacak istanbul'da bir adres görünce
bir örgütcü selamı ayrılıyoruz necil togay'dan
çıkıyoruz buda'ya warsinhaz tiyatrosu'nda
soluk epik bir dekorda
moliere'in "tartuffe"ü
güzel oynuyorlar ama hiç böyle değil benim
kafamdaki moliere
yugoslavı macarı
akılalmaz karga sekmez türkçe sökmez
dağları aştım da geldim
çok bireysel bir üçüncü kuşatma
şakacısın viyana
yasasız sultansız süleymansızım
ludwig ile buluşacağız kendi evinde mölkerbastei sokağı
sekiz numara
casus gezgin sekizinci gün mayısın sıcağı
ve yirmidokuzu çarşamba
çarşamba'dan geliyoruz ludwig usta
biraz sonra sizdeyim sakın kımıldamayın
soluk soluğa çıkıyorum daracık parke taşlı yokuşu
işte kahverengi kapı işte sapı
açmak için insan güçlü olmalı
büyük kapı içindeki tek kanat göz kapıdan
sızıyorum bir loş serinlik
ağır ağır çıkıyorum daracık taş merdiveni

FERHAN ŞENSOY

söz

" Roman tasarlanmış bir yaşama biçimidir. İster istemez tarihsel boyutlar taşır. Oysa öykü hemen yaşanandır. Bir temel, bir gerekçe, bir açıklama gerektirmez. Kendi gerekçesini, kendi açıklamasını, bir tek kerelik kendi içinde taşır. Günü gününe yaşamak gibi gerçek. Geleceği ve bütünü hatırlatmadan."

TURGUT UYAR

söylemek

" İnsan güncel bir yaratıktır. Bugünkü beni yapan, bugünkü olaylardır. Güncel olayların şiirdeki yeri güncelliğin genelini bulmakta bağımlıdır. Onu bulmazsam anlatamam kendimi. Güncel diyerek biraz da küçümseyerek andığımız durumlar, genelde hayatı bütünleyen mozayıklardır. Benim anlayışımda şiir güncellikten kopamaz, kopmamalıdır. Bütün sorun bunu becerip beceremekte."

içindir

Biz toplum olarak 4. Balkan Jeomorfoloji Kongresi'nin sonuçlarını tartışmak için daha ne kadar bekleyeceğiz?

Korkarım, sonsuza dek. Belki yüzüncü kongre de yapılıp bitecek, biz daha ilk kongreyi tartışmamış olacağız. Ne acı...

Tartışmayı sevmeyen bir toplumuz zaten, işimiz gücümüz taşkınlık yapmak. Kongre'nin ilk günü Arnavutluk delegelerinden biri söz aldı ve Alman profesör Jürgen Braunschweig'ı göstererek dedi ki: "Balkan ülkelerinin konferansında bir Alman'ın ne işi var? Biz Fasching'e, sizin bira festivallerinize delege gönderiyor muyuz?" Bizimkilerde, Türk delegasyonunda, bir coşku, bir heyecan, bir taşkınlık... Arnavut'u dakikalarca alkışladılar. Hatta adını vermek istemediğim bir profesörümüz koltukların üzerine çıkarak ıslık da çaldı. Ki, bu profesörümüz, her oturum arasında sırf bedava diye beş çay beş kahve içiyordu. "Utandım" demek bile hafif kaçacak...

Neyse, daha sonra Prof. Braunschweig söz aldı, salona anlamlı gözlerle baktı ve kısa konuştu: "Evet beyler, bir Balkan ülkesinden gelemiyorum, Alman'ım... Belki Alman'ım ama elli yaşına geldim daha boğazımdan bir tek haram lokma geçmedi. Çocuklarıma da haram lokma yedirmedim. Teşekkür ederim!"

Bizimkiler birkaç saniye suspus oldular, sonra bu sefer Alman'ı ayakta alkışlamaya başladılar. Profesör, az önce koltukların üzerine çıktığını unutmuş olacak ki, yanındakine dönüp "Adam haklı. Bakma sen, Almanlar iyidir, Alman'ın en kötüsü Arnavut'un en iyisinden iyidir" dedi. Bir başka profesörümüz "biz küçükken bir Arnavut sebzecimiz vardı" diye anlatmaya başladı. Zaten Türk delegasyonu da ondan sonra iyice dağıttı. Delegelerimiz bir muhabbete daldılar ki, sormayın. Arnavut'ta hıyar var mıydı, Arnavut'un patlıcanı büyük müydü... Derken koltuk aralarından el şakaları başladı. Eller kollar gösteriliyor, yine patlıcan deniyor, hıyar deniyor. Ve bu arada, morfojenik sistemlerin petrografiye yansımaları tartışılıyor...

Uluslararası konferanslar ve kongreler bazında gerçekleştirilen bir araştırmaya göre, Türk delegasyonları organizasyon başına ortalama 51 el şakası yapıyorlar. Bu rakam, İtalyanlar için ortalama 18, Almanlar için 2, Japonlar için sıfır... Ondan sonra da üzülüyoruz, niçin Japonlar teknoloji geliştiriyor da biz geliştiremiyoruz, diye. Niçin literatüre katkımız yok, diye. Uluslararası konferanslar ve kongreler bazında literatüre katkımız neden ibarettir, biliyor musunuz? Yok efendim, bir kongre düzenlenmiş de, Japon delegesi Şusiki Koyama'ymış, İspanyol delegesi Fernando Gomez Domaldagez'miş, Ermeni delege Korken Kanaryan'mış, Almanya'dan Herr Göteller gelmiş... Oysa, Almanya'dan Herr Göteller değil Prof. Braunschweig geliyor, hem iki laf söyleyip adamı kötü bozuyor, hem de "Jeomorfoloji Yöntemlerinin Jeokimya Teorilerine Yansımaları" başlıklı tebliğini sunup gidiyor. Biz de "Patlıcanın tepesine kim oturacak?" sorusuna cevap arıyoruz. Ne acı... "Acı patlıcanı kırağı çalmaz" sözü de bizim sözümüz ya, neyse...

Bizim kötü huylarımızdan biri de, toplum olarak hemen moralimizi bozmamız. Şimdi bu anlattıklarım pekçok kişinin moralini bozmuştur. Oysa öğünülecek özelliklerimiz de var. Mesela, bir yanımızla son derece barışçıyız. Daha önce eleştirdiğimiz profesörümüz, Kongre'den sonra verilen kokteylde Prof. Braunschweig'la Arnavut delegeyi barıştırmak için az uğraşmadı hani. Bilmiyorum alkolün de etkisi var mıydı ama, profesörümüz "Bak, yemin verdim, öpüşeceksiniz" diye ısrar ederken öyle kararlıydı ki, Prof. Braunschweig Arnavut delegeye vantuz gibi yapışıverdi sonunda. Yalnız, bu işe fazlasıyla sevinen profesörün, gerek Braunschweig'ı, gerek Arnavut arkadaşı onar defa öpmesi, diğer delegeler tarafından biraz yadırgandı galiba...

Bu arada, 4. Balkan Jeomorfoloji Kongresi'nde ne aradığım, söz konglerelere gelmişken, niçin HABİTAT'ın güncelliğine vurgu yapmadığım merak konusu olabilir. Eğer HABİTAT lobileri tarafından dışlanmışsanız ve bir bilim aşığıysanız, mutlaka gidecek başka bir adres bulursunuz... Sanırım, söyleyecek başka söz yok ama sözü pekiştirecek güzel bir fıkra(!) var. Fıkra sözcüğünün yanına niçin ünlem koyduğumu da az sonra anlayacaksınız...

Öğretmeni küçük Ercan'a sormuş:

– Ercan, dört tarafı sularla çevrili kara parçasına ne denir?

– Bilmiyorum öğretmenim.

– Bak Ercan, iyi düşün. Bir kabın içine su koysam, suyun içine de ekmek parçaları atsam ne olur?

– Tirit olur öğretmenim!

Yalnız, küçük Ercan burada haklı. Suyun içine ekmek doğrarsanız tirit olur. Peki, bu diyalog niçin yıllardır fıkra diye anlatılır? Niçin küçük Ercan ve milyonlarca Ercan'ımız haklılığını savunamaz? Bu soruların cevabı tartışılır ama böyle bir ülkede 4. Balkan Jeomorfoloji Kongresi'nin sonuçları elbette ki tartışılmaz. Ne acı...

Sosyolok ECEVİT

Akşamsefası

LEB-İ DERYA SAYIN

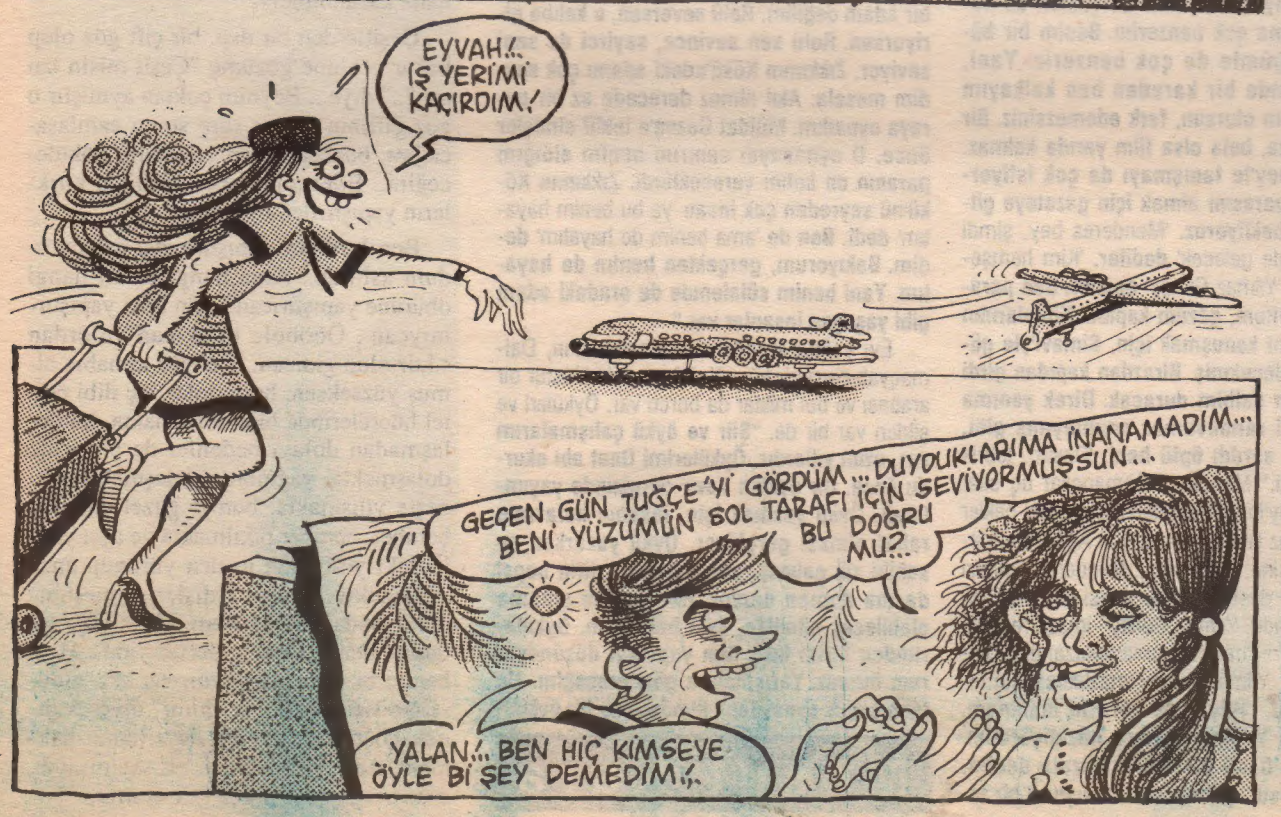

Sayıklamalar

Provalar sürüyor. Tunca Yönder, Elif Oykur (Sahne ismi, ailesinin duymaması gerek), Gürkal Aylan. Arman Onaran ağız mızıkası. Yarkın. Ah Yarkın. Bodrum'da teknesiyle yanmış. İskemlenin oturak yerinde parmakları ile trampet çalmıştı. Davetiyeleri Özdemir Asaf bastı. Cemal Süreya ÜVERCİNKA'yı yeni çıkarmıştı, Yeditepe yayınlarından. Yılmaz Guruda. Özdemir Asaf, Sait Faik'ten Projektörcü öyküsünü okumuştu. Ben de kendi öykümü okumuştum. Ve 400 kişi vardı salonda ve 5 gün oyunu alkışlarla kapandı. Ve ben Eminönü Öğrenci Lokali'ne İ.Ü.T.T.B.'ne transfer oldum. Yılmaz Gruda "Bu suratı ne yapsam üçgendi" O'neill. Büyük Allah Brown Tolga Tiğin. Tunca Yönder Brown. Ben Antony Dion, ikimiz de Tolga'ya yani Margrit'e aşığız. Rejisör Yılmaz da aşık. Çok çalışıyoruz. O yıllarda tiyatro festivali yapılıyor. Bulgaristan, Çekoslavakya-Yugoslavya... BRANKO KRİSMA NOVİÇ. İtalya Commedid Degli Zanni. Giovanni Poli. İsveç'ten bir deli Steffan, ki adı daha sonraları Mustafa oluyor. Cebinde hop bir uskumru çirozu. Bu TMTF gençlik tiyatro festivalleri bir harika. Avrupa gençleri İstanbul'da buluşup işlerini sergiliyorlar ve tartışıyorlar ve eğleniyorlar ve aşklar yaşanıyor, acı-tatlı.

Büyük Allah Brown. Yuhalanıyor. Gene de Statd Hamburg lokantasında buluşup menekşeli yemeğimizi yiyip şarabımızı içiyoruz. O günlerde Güner Sümer Beşiktaş Halkevi'nde çalışıyor. O'Neill 'Yag'ı hazırlıyor. Babamdan çekiniyorum. Hukuk'u bıraktığımı yalnız annem biliyor. Ben imtihanların sonuna kadar İstanbul'da kalıyorum. Pokerde para kaybediyorum. Özdemir Asaf'ın maatbaasına devam ediyorum, yazdıklarımı okuyorum Özdemir'e. Özdemir Cemal Süreya erken çıkardı Üvercinka'yı diyor. Beğeniyor gene de.Bana Yeni Harman paketi kartonuna şunları yazıyor:

Bazen bütünü unutup parçalara yöneliyorum.
Parça bütünü parçalıyor.
Sonra da ekliyor.
Bu sözü sana değil
kendime karşı yazdım.

Son paramla domates, peynir, ekmekle geçiriyorum günleri. Para pokerde gitti ya. Simit çay. Özdemir bir öğle üstü yahu acıktık, hadi bir yemek yiyelim diyor ve beni Sirkeci'de İstanbul Lokantası'na götürüyor. İlk kez giriyorum bu lokantaya. Bir sihir var kahverengi beyaz arasında, garsonlar yaşlı ve beyaz. Masalarda Bab-ı Ali'nin meşhurları. Özdemir Peyami Sefa'nın önemini anlatıyor bana. Özdemir'in yanında yurda gidip kitap okuma isteği uyanıyor bende. Reşat Ekrem koçu yan masadan laf atıyor. Özdemir o sıra yuvarlak masa yayınları (kendisinin) Dünya Kaçtı Gözüme'yi yayımlamış. Özdemir, o şiirleri Japon kâğıtlarına basmak isterdim diye iltifat ediyor.

Özdemir bana dünyayı tanıtıyor. Ve yemek nedir öğretiyor. İhtiyar garsonu tanıtıyor. Bembeyaz. Ve rakı yemek sonrası birer kadeh kala daha söylüyor birer porsiyon da un kurabiyesi ve benim bu güne kadar süren un kurabiyesi ve rakı aşkım sürüyor. Özdemir'le.

Ve yaz ve Amerikalı petrol şirketinde tercüman şoförlük. İngilizce biliyorum. İyi para alıyorum. Ve dağlar. Istırancalar. Sevgilimden uzak. Sevgilim. Tiyatrom. Amerikalı Director Mr. Hugh Douglas beni seviyor. Fışkıran petroller bende umutlar uyandırıyor. O biz sadece araştırma yapıyoruz, diyor. Aoran Copland'ın ve Dave Brubeck'in iki plağını bana hediye ediyor. Yeni bir ufak. Dave Brubeck Jazz Goes to College. Copland music for Theatre. Ve yaz bitti.

Ergin Sander Arnavutköy'de "ve ateşe verip tahta gemilerini gene o kıyıda kalırlar her eylül. Oh gene Beyazıt. Havuz çevresinde tramvay. Sahaflar. Aslan Kaynardağ. Elif kitapevi. At kestanesinin altında kahvemiz. Evim yok. Param yok. iş bulmalıyım. Baton çok sert. İ.Ü.T.B. Reji Metin Serezli. Oynayanlar Tunca Yönder. Güneş Uğurlu, Elif Oykur ve ten ve A. Okay Sağtürk. Oyun Edna Vincent St Millay Aria de Capo.

Tuncel Kurtiz

Akşamsefası

Artizler Kavgası

"Çukurova'dan Film Setlerine"

MENDERES SAMANCILAR

Filmin travesti olan esas oğlanı, aynı binada kalan hayat kadınının **"pezevengi"**, Adıgüzel'in çocukluk arkadaşı çıkar. Bir akşam binanın terasında içerlerken, çocukluk arkadaşlarını sorar Adıgüzel'e. Her duyduğu isme tepkisi, cevabı aynıdır Adıgüzel'in: **"Hangısı yaa?"** Dönersen Islık Çal filminin Adıgüzel'i Menderes Samancılar, oynadığı bütün filmlerde, başarılı oyunculuğuyla hep öne çıkmış ve izleyiciye kendini sevdirmeyi bilmiştir.

Saklambaç'lı, Kelebek'li yıllar... Hürriyet Gazetesi'nin Kelebek'i, fotoroman Kral ve Kraliçe'leri seçiyordur. Menderes Samancılar o yıllarda at arabacılığından, eczacı çıraklığına, taksi şoförlüğünden ırgatlığa, fabrika işçiliğine kadar birçok işte çalışıyordur. Fabrikada çalıştığı yıllarda, ustalarının baskısıyla resim gönderir yarışmaya. 1974 yılıdır, ilk resim elemesini kazanır. Ardından Adana'da canlı elemeyi ve İstanbul'daki son elemeyi de kazanır. Artık fotoroman Karakter Kralı'dır. Valizini toplar, İstanbul'a gelir. Tanıdığı **"bir Allahın kulu ve 1 lira parası"** yoktur. Beyoğlu, Büyükparmakkapı sokakta taksicilik yapar. Fotoromanlarda başrol oynamaya başlar. **"Yarışmayı kazandıktan sonra Adana'ya döndüm. Aradan bir-iki ay geçmişti haber geldi. Fabrikadan çıkışımı aldım, geldim İstanbul'a. Fotoroman çevirmeye gelmek... Sanki T.C.'nin başkanlığını verecekler, ben yönetmeye gidiyorum."** İlk fotoromanı Güner Sümer çeker. Bir de gazetede şoförlük işi verirler. İki bina arasında gazete taşıyordur. Sonra servis arabasını kullanır. Kral, gazeteci arkadaşlarına servis şoförlüğü yapıyordur. Hızlı araba kullandığı için işten çıkarılır.

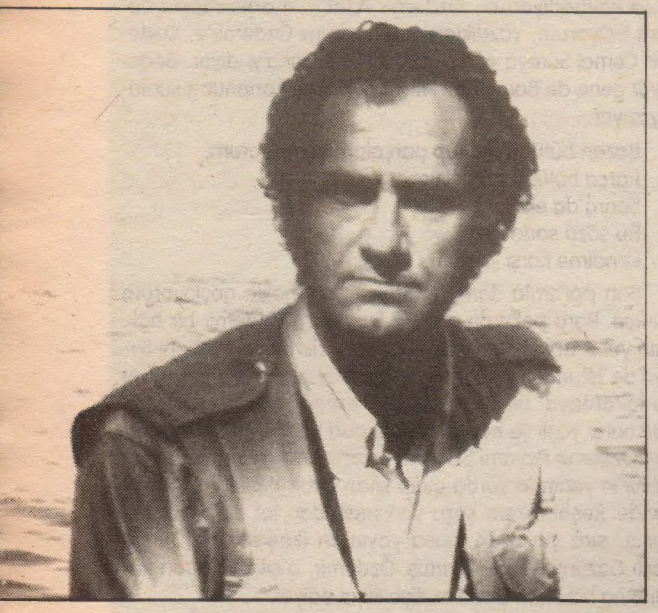

"Menderes Samancılar 8 çocuklu bir ailenin en küçüğüdür."

Menderes Samancılar 8 çocuklu bir ailenin en küçüğüdür. At arabacısı olan babası 7-8 yaşlarında, ailesiyle Diyarbakır'dan Çukurova'ya göçmüştür. **"1954'de Adana'da doğdum. Mayıs'ın birinde doğduğum için, doğum günlerimi genellikle 1 Mayıs alanlarında kutladım. Son çocuk olduğum için biraz şımarık büyümüşüm. Bu yüzden babamdan ve abimden hep dayak yerdim. Babam ırgatlık falan derken at arabacılığı yapmaya başlamış. Aslında çok zengin bir ailenin en küçük çocuğu olabilirmişim, babam iyi bir tufa yemeseymiş. Üç kuruş biriktirdiği dönemlerde 10 teneke zeytinyağı almış. Bir tenekesinin kapağını açıp bakmış, saf zeytinyağı. Çok da kelepir almış, ticarete atılacak adam. Dokuz tenekesi su çıkmış. Şu anda 93 yaşında, göz tansiyonu, katarak falan, iki gözü de görmez oldu. Annem de 85 yaşında."**

Yılmaz Güney diye lanse edilmekten pek hoşnut değildir. Menderes Samancılar olmaya gelmiştir İstanbul'a. Yarışma gecesi de **"Yılmaz, Yılmaz"** diye alkışlarlar onu. Yılmaz Güney nayranıdır, onunla büyümüştür.

"Yılmaz Güney'e hayrandım. Taptığım bir adam. Bugün de öyle. Sinemasına ideolojisine, herşeyine saygı duyuyorum. Yarışma gecesini Halit Kıvanç sunuyor. 'Bak Menderes, insanlar bağırıyor, galiba seni birine benzetiyorlar. Hiç düşündün mü, kime benziyorsun?' **dedi. Benim zaten canım sıkılmış, biliyorum kime benzediğimi dedim.** 'Kime?' **dedi. Babama dedim. Bir görseniz, ikiz gibiyizdir dedim. Gerçekten de babama çok benzerim. Benim bir büyüğümle de çok benzeriz. Yani, filmde bir kareden ben kalkayım abim otursun, fark edemezsiniz. Bir kaza, bela olsa film yarıda kalmaz. Yılmaz Güney'le tanışmayı da çok istiyordum. Ödül parasını almak için gazeteye gittik, girişte bekliyoruz.** 'Menderes bey, şimdi hemşeriniz de gelecek' **dediler.** 'Kim hemşerim' **dedim.** 'Yılmaz Güney' **dediler. Ben parayı falan unuttum, gözüm kapıda. Kitaplarının yayın hakkını konuşmak için, Simavi'yle görüşmeye gelecekmiş. Birazdan kapıdan girdi içeri, benim kalbim duracak. Direk yanıma geldi, sanki randevumuz onunlaymış gibi. Elini uzattı, sarıldı öptü beni.** 'Dayım, tebrik ederim' **dedi."** Menderes Samancılar üç saat Yılmaz Güney'in görüşmesinin bitmesini bekler orada. Yılmaz Güney, ertesi gün Ağa Camii'deki yazıhanesine çağırır onu. Menderes, kırmızı güllerden bir deste ile gider ertesi gün. Atıf Yılmaz da ordadır. Yılmaz Güney imzalı resmini ister Menderes'den. Yarışmayı kazandığı resmini imzalar. Yılmaz Güney imzalamak için resim bulamaz. **"Rüyamda görsem inanmam. İlk resmimi Yılmaz Güney'e imzalıyordum. Abi sen de bana bir resim imzala dedim. Ceplerini aradı, çekmeceleri karıştırdı bir tane resim bulamadı. 7. Sanat'ın ilk sayısıydı, dergiyi çıkardı, orada bir resmi vardı, onu imzaladı."** Filmlerde oynamak istediğini söyler Menderes Samancılar. Yılmaz Güney, Endişe filmini çekmek için Adana'ya gidecektir. **"Bundan sonraki filmlerde birlikte çalışacağız"** der Menderes'e. Yılmaz Güney'i son görüşüdür. Bir sabah gazetenin manşetini gördüğünde donup kalır: **"Yılmaz Güney efsanesi kana bulandı"** yazıyordur koca puntolarla. **"Hayatımda böyle bir şok daha yaşamadım. Çok üzüldüm, saatlerce ağladım. Öyle coşkuluydu ki... Sonra bir daha da görmedim."**

Arda Uskan'ın çektiği fotoromanlarda oynuyordur. A.Uskan film çekmeye karar verir. Gecelerin Ötesi... Mesut Engin, Orçun Sonat, Seyyal Taner gibi isimler vardır filmde. '74'ün sonu ya da '75'in ilk aylarıdır. Aksilikler olur, film tamamlanamaz. Böylece M.Samancılar'ın ilk film macerası kötü başlamış olur. Sonra Yılmaz Duru'nun çektiği İnce Memed Vuruldu filminde rol alır. **"Birinci derecede bir yan roldeydim. Afişte kocaman bir** 'İnce Memed', **altında küçücük** 'vuruldu' **yazıyor. Yaşar Kemal'in İnce Memed'iyle hiç ilgisi yok. Başka bir hikaye. İsimle seyirciyi avlamaya çalışıyor. Bu gün o filmdeki rolüme lanetle bakıyorum. İlk iki filmim de kötü başladı. Ermeni'lere, Yahudi'lere düşman, kiliseleri falan bombalayan birini oynuyordum. Sonra nitelikli filmlerde oynamaya başladım. Karaçarşaflı Gelin, Fırat'ın Cinleri, Bereketli Topraklar... Roller de cuk geldi. Seyirci sevdi beni, o küçük rollerde. Böyle böyle yaklaşık 80 filmi bulduk."** Zülfü Livaneli'nin çektiği Sis filmiyle ilk ödülünü alır. Antalya Film Festivali'nde, En İyi Yardımcı Erkek Oyuncu ödülü. Üç başrol oynar son yıllarda. İkisi vizyona girer, sonuncusunun çekimi de yeni bitmiştir. Zıkkımın Kökü ve Soğuk Geceler filmleri 10'ar-15'er ödül alır iç festivallerde ve yurtdışında. **"Ben de her rolden ikişer tane ödül aldım. Başrolde iyi bir başlangıç oldu. Her ikisinde de çok az paralarla çalıştım ama ikişer ödül aldım."** Film bittiği zaman parası da bitiyordur. Eşe, dosta borçlanarak yaşar. Parayı genellikle yapımcılar kazanır.

Başrollerde olduğu gibi, oynadığı yan rollerde de oldukça başarılıdır Menderes Samancılar. Sıcak ve hüzünlü bakışıyla, oyun gücüyle, herkesin biraz kendini bulduğu rolleriyle sevilen bir oyuncu olmayı başarmıştır. **"Bende fizik olarak bir halk tipi var aslında. Yakışıklı bir adam değilim. Rolü seversen, o kalıba giriyorsun. Rolü sen sevince, seyirci de seni seviyor. Zıkkımın Kökü'ndeki adamı çok sevdim mesela. Akıl almaz derecede az bir paraya oynadım. Müjdat Gezen'e teklif etmişler önce. O oynasaydı sanırım benim aldığım paranın on katını vereceklerdi. Zıkkımın Kökü'nü seyreden çok insan** 'ya bu benim hayatım' **dedi. Ben de** 'ama benim de hayatım' **dedim. Bakıyorum, gerçekten benim de hayatım. Yani benim sülalemde de oradaki adam gibi yaşayan insanlar var."**

Evi yoktur Menderes Samancılar'ın, Dalmaçyalı cinsi bir köpeği, 76 model külüstür bir arabası ve bol miktar da borcu var. Öyküleri ve şiirleri var bir de. **"Şiir ve öykü çalışmalarım var, uzun yıllardır. Öykülerimi Onat abi okurdu önce. Bir öyküm Tavır dergisinde yayımlandı. Öykü yazmak için, insanın kafasının rahat olması gerekiyor. Öykü yazarken ev sahibi zili çalınca, senin öykün, şiirin hepsi darma duman oluyor. Her öyküm sinema olabilecek nitelikte, öyle bakmışım. Öykülerimden birini kısa film yapmayı düşünüyorum bu yaz. Yarışmalara göndereceğim. Üç tane çocuk oynayacak filmde. Hoş bir öykü."**

Mesut Kara

anafikir : **hayatta kayda değer hiçbir şey yoktur.**

iyifikir : **yaşayarak bunun böyle olduğunu anlamak lazımdır**

Kimi zaman bir şey alır götürür beni uzaklara... Belki de yakınlara... Yani tam olarak bilemiyorum neresi olduğunu. Herkesin içinde vardır kırıkların bolca olduğu bir yer... Hiç gidilmek istenmez oraya. En gitmek istemediğim zamanda orda bulurum kendimi. Her kırık parça, başka bir "keşke olmasaydı"nın pişmanlığını atırlatır. O kadar kırığın olduğu bir yerde "o öyle olmasaydı, bu böyle olmasaydı, hele şu var ya şu, şu hiç şöyle olmasaydı"lar, atsız olarak fuzuli düşünce ciriti atarlar beynimin en "cirit atılmaz!" yasağı olan bölgelerinde.

O öyle, bu böyle, hele şu hiç şöyle olmasa, ben de böyle bir ben olamayacağıma göre, o öyle olduğundan öyle olanlar, bu böyle olduğundan böyle olanlar ve şöyle olması gerektiğinden şöyle olanlardan oluşan etraftakiler de kuşkusuz bunun hesabını yapıyordur. Eğer hesap filan yaptığı yoksa, o öyle olduğundan ve öyle olduğu için olduğu durumun kendine direttiği olabilirliklerden bir olabilirlik seçip bir başka açmazın içine girmiş olmanın vermiş olduğu şaşırmışlıkla, başka açmazların ve olabilirliklerin hesabını yapmamaya karar verdiği için öyledir. Bu varyasyonlar ve bu varyasyonlar içindeki varyasyonlar bu kadar çok olduğundan ortalıkta bu kadar çok **çeşit** var. Bu kadar çok **çeşit** olması beni bu kadar düşündürmeyecek

şizoid yazılar

Gürcan TÜRECİ

belki ama "insanlar çift yaratılmıştır" gibi fuzuli bir deyimin pratikte doğrulanmaya yakın durması ve hatta doğrulanmayla vücut teması halinde olması, bu kadar çok **çeşit**in çiftinin de olabilirliğini, "olabilirlikler" başlığının altına yerleştirmesi düşündürücü ve hatta şizoidliğin frenlenemeyen gidişini engelleyemeyici.. Leblebici, muhallebici ve hatta kazandibici...

Çeşitlerden bir dişi, bir çift göz olup bakar gözüme gözüme "Çeşit misin lan sen?.." diye... Beynim çoktan aymıştır o göz çiftinin de bir süre sonra camlaşacağını, buzlaşacağını ve kırılıp dökülüceğini.. Ellerimin ezberindedir o kırıkların yapıştırılamayacağı...

Ben kırıkları yapıştırmaya çalışıyordum aslında.. Ama hangi birini hangi öbürüne yapıştırıcan?.. En iyisi yapıştırmıycan.. Öööööle bırakıcan ve ordan s.ktir olup gidicen.. Gel gör ki nabız olmuş yüzseksen, hormonlar saç dibi epitel hücrelerinde bile dolaşmakta, bu dolaşmadan dolayı bedenler de birbirine dolaşmakta, yağmurda dolaşmakta, güneşte yılışmakta; bunlar güzel olmakla beraber, beraber bıkılmakta ve ayrı yönlerdeki yollardan usulca yürünüp anca gidilmekte. Benim gidişlerim meşhurdur aslında. Bi gidersem allaan oolu tutamaz beni.. Ööle giderim yani.. Hele benim bi anca gidişlerim vardır, "gidilse gidilse anca böyle gidilir" diyerek örnek gösterilir. Dönüp de arkama bakmam. Arkada bakılacak bir şey olsaydı, ense evrim geçirir göz göz olurdu.

Akşamsefası

ER MEKTUBU

ATİLLA ATALAY

DÜŞ KOVALAYAN

"Kadir Feten kesesi, mutfaklardan gelir sesi, oturmuş tabak yıkar ah ciğerimin, ah ciğerimin köşesi" diye şarkı söylerlerdi O'na... **"Ciğerimin köşesi"** lafı, **"dötümün kenarı, ipimin dingili"** diye sürerdi sonra... Zaten şehla olan gözleri iyiden iyiye döner, Denizli şivesiyle, **"Beni bakın, gircem o çenenizi, vurcem gırcem, o olcek, gevşek ağızlı gancık sürüsü"** diye bağırırdı.

Kadir Feten, bölüğün tabakçısıydı... Zimmetindeki beşyüzüç tabak ve binaltı tane çatal-kaşığı yemeklerden sonra sabun tozuyla yıkardı. Denizli Tefenni'dendi, şaşıydı, evli bir kadına aşıktı, şafağı 135 filandı ve **"Feten"** sözcüğünün "bir ne demek olduğunu" o da bilmiyordu.

İlk kez taburun yazıhanesinde karşılaşmıştık. Ben kısa dönem er olarak **"Erzurum'a dağıtım olmuş"**, emrine verildiğim tabura gitmiş, kaydolmayı bekliyordum. Kadir Feten de o sırada tabur komutanına ifade veriyordu. **"Bene kötü kelimelerde bulunuyordu, kafasına ifak bi daş attım, yarılmış gomtanım"** diye, tuhaf bir kavga hikayesi anlatıyordu. Yüzü yara bere içindeydi. Belli ki, attığı **"ifak daşın"** karşılığı verilmişti. Daha sonra taşın muhatabı **"Casus Şerif"** lakablı er de ifade vermeye başladı. Komutan, Şerif'e "Sana bölükte niye casus diyolar lan?" diye sordu. Kadir Feten atlayıp, **"Bu, sivilde, enişdesini sivri uçlu şemsiyeynen öldürmüş gomtanım, casus filmi gibi, şişlemiş adamı"** dedi. Akabinde **"Sana sormadım!"** diye başlayan bir **"Komtan fırçası"** yedi. Ardından soruşturma yön değiştirdi, Casus Şerif'in enistesini şemsiyeyle katlinin sebep ve sonuçlarını dinledik. Kadir Feten, Şerif'in sabıkasından dem vurarak, zaten hırlı bir adam olmadığını belli etmeye çalışıyordu. Ama komutanın tavrından **"cezayi Kadir'e kitliyceği"** anlaşıldı. Benim kayıt işlemlerimden sonra, aynı **"araçla"** bölüğe dönerken, ilkokul çocukları gibi, olup biteni unutmuş yeniden birbirlerini kızdırmaya başlamışlardı. Kadir Feten, Şerif'e, annesinin bi tarafına plaj şemsiyesi dikip gölgesinde de bir başka akrabasına uygunsuz şeyler yapacağına ilişkin acayip bir küfür edince, boşluğuna yumruğu yedi. Olay büyümesin düşüncesiyle **"Hoop hop, ayıp oluyo hocam, bi durun bakalım!"** diye sesimi yükselterek aralarına oturdum. Kolay diildi, fazladan bir "pırpırım" vardı, yaşça onlardan epey büyüktüm, bir otorite mevzuu bahisti yani. Kısa bir sessizliğin ardından, askerlikle ilgili geyiklerin en bilinenine maruz kaldım. Kadir Feten **"Beni bak gısa devre"** dedi, **"Bu asker ocağı öölü bi yerdi kii, aslani kediye boğduruu"**. Elimde olmadan gülünce, bozulup homurdanmaya başladı. Anlaşılan, ustalıkla ettiği acaip küfürlerden ben de payımı alıyordum. Bir anda kendimi çok yaşlanmış hissettim. Onlar gerçekten de çocuk gibiydiler. Az sonra hepbirlikte herşeyi unutmuş sigara içiyorduk. İçinde bulunduğumuz Reo, Palandöken'in eteklerinde kıvrıla kıvrıla giden bir yol boyunca ilerlerken, onlarla birlikte ben de **"Şafak defterimi"** çıkarıp, giden günün üstüne bir çarpı koydum.

Sonraki günlerde, **"Casus Şerif"**ten başka **"katiller"**, Kadir Feten'den başka tuhaf küfürler edebilen, sevimli kaçıklar tanıdım. Herkesinki kadar geçmek bilmeyen günlerimi, onların arasında **"öykü konusu"** olsun diye yaşamaya karar verdim. Ama her zamanki gibi, en görkemli dramayı yaşamın kendisi yazıyordu. Yaşamın **"düğümleri"** şaşırtıcı **"finalleri"**, öykülerini kestirmeye çalıştığım insanlarla ilgili beni her seferinde şaşkınlığa düşürüyor, kendime ilişkin **"ebleh ve toy yazı cücesi"** teşhisim pekişiyordu. Ben olup biteni gözlerken bile güçlük çekiyordum. Bu tuhaf ruh hali, **"lan, Fellini yandaki bölükte askerlik yapsaydı Vudi Elın, Erzurum'da İstihkâmcı... Kusturika, kantin çavuşu olaydı, ne acaip filmler çıkardı hayatta"** gibi **"delirmekte olan entel"** düşüncelerine yol açınca, öykücülükten, gözlemden, kıldan tüyden vazgeçip askerliğimi piyade er olarak sürdürmeyi kararlaştırdım.

Doğrusu pek keyifli değildi. **"Sinirden kendini döven bölük çavuşu"** diye adım çıktı. **"Askere gidip bi fiske yimeden döndüm"** geyiği, benim için **"kendimden başka kimseden bi tokat yemeden döndüm"** biçiminde değişti. Evet evet, kimseye elim kalkmamayacağı için resmen delirip kendimi dövdüm. Kadir Feten'in askerdeki son günleriydi. **"Çarşı"** dönüşü gizlice içeri sokup içtiği biralardan çakırkeyif, türkü söyliyerek tabaklarını yıkıyordu. Türküsü de pek güzeldi hani... İlk kez duyuyordum, aşık olduğu evli kadına söylüyordu galiba: ***"Yağmur yağar şıpır şıpır buz gibi/Eriyom hergün gayalaada duz gibi/Gocen ilen muhabbetin yoğusa/Boşan da gel gabulümsün gız gibi..."*** Kadir, keyifle kendinden geçmiş türküsüyle mutfağı çınlatırken, belalıları gelip kızdırmaya başladı. Başta tatlı atışmalar şeklinde cereyan eden hadise, Kadir'in **"kelle kafa"** olması nedeniyle giderek boyut değiştirmeye başladı. **"Yapmayın, etmeyin, tutmayın efendiler"** derken bir anda birbirlerine girdiler. Ben yüksekçe bi yere fırlayıp, benden hiç duymadıkları tuhaf sesler çıkararak sinirden kendimi yumruklayıncaya kadar, onlar çoktan kafalarını gözlerini patlatmışlardı bile. Kendimi kaybedip tuhaf hareketlerle dikkatlerini çekmeseydim durmayacaklardı. Öfkeden çatlayan sesimle, **"Bayramda cemaati azarlayan imam nutuğu"** attım: Olur muydu, yakışır mıydı, hepimiz **"bu ocakta"** kardeş değil miydik, falandı... Hatta, filandı. Ama olan olmuştu bi kere... En kötüsü, Kadir Feten'e zimmetli beşyüzüç tabaktan ikiyüz tanesi felan kırılmıştı. Herif iki gün sonra terhis olurken, zimmet eksiği nedeniyle hayatta paçayı kurtaramaz, memleketten parasını denkleştirmek en az bir haftasını alırdı. Daha da kötüsü, Kadir'in bininci kez bir kavga çıkardığı duyulursa, kendisine 45 günlük bi **"ceza kitlenebilirdi"**. Fenaydı yani. Kadir'e tabak parası toplanması amacıyla ortada şapka dolaştı, herkes elini cebine attı. Toplanan meblağ ile anca otuz tabak filan alınabilirdi. Ben iki kez daha fırlayıp **"asabi imam"** konuşması yaptım, ama para yine denkleşmedi. Ertesi sabah, Kadir'in tabakları için, kendisinden öğrendiğim en seçme küfürlerden ederek, cüzdanımı boşaltıp ikiyüzyedi adet porselen tabakla bölüğe geri döndüm.

Kadir Feten, son kez, nizamiye kapısında... Üstünde buruşuk sivil kıyafetleriyle, **"Sivilde muhakkak İstanbul'a gelip beni bulacağını"** söylerken o şaşı gözleri dolmuş... **"Git lan"** dedim, **"buzağı gibi bakıp durma insana."** O gitti, ben, Palandöken'e bakarak şehirlerarası otobüslerin cam kenarlarını düşündüm.

Şimdi, ben ruhen kendimi Habitat'a hazırlamışken, bayram ve seyran değilken, askerliğim bana mektup atmış. Gönderen: Yıllar sonra Kadir Feten. Açamadım. Kendimi esir alıp, saatlerce askerlik anılarımı hatırladım. Zarfın içinde mektup yoktu. Hiçbir şey yazmamış. Sadece, gazeteden özenle kesilmiş yüzlerce kupon çıktı; Arcoroc tabak kuponları.

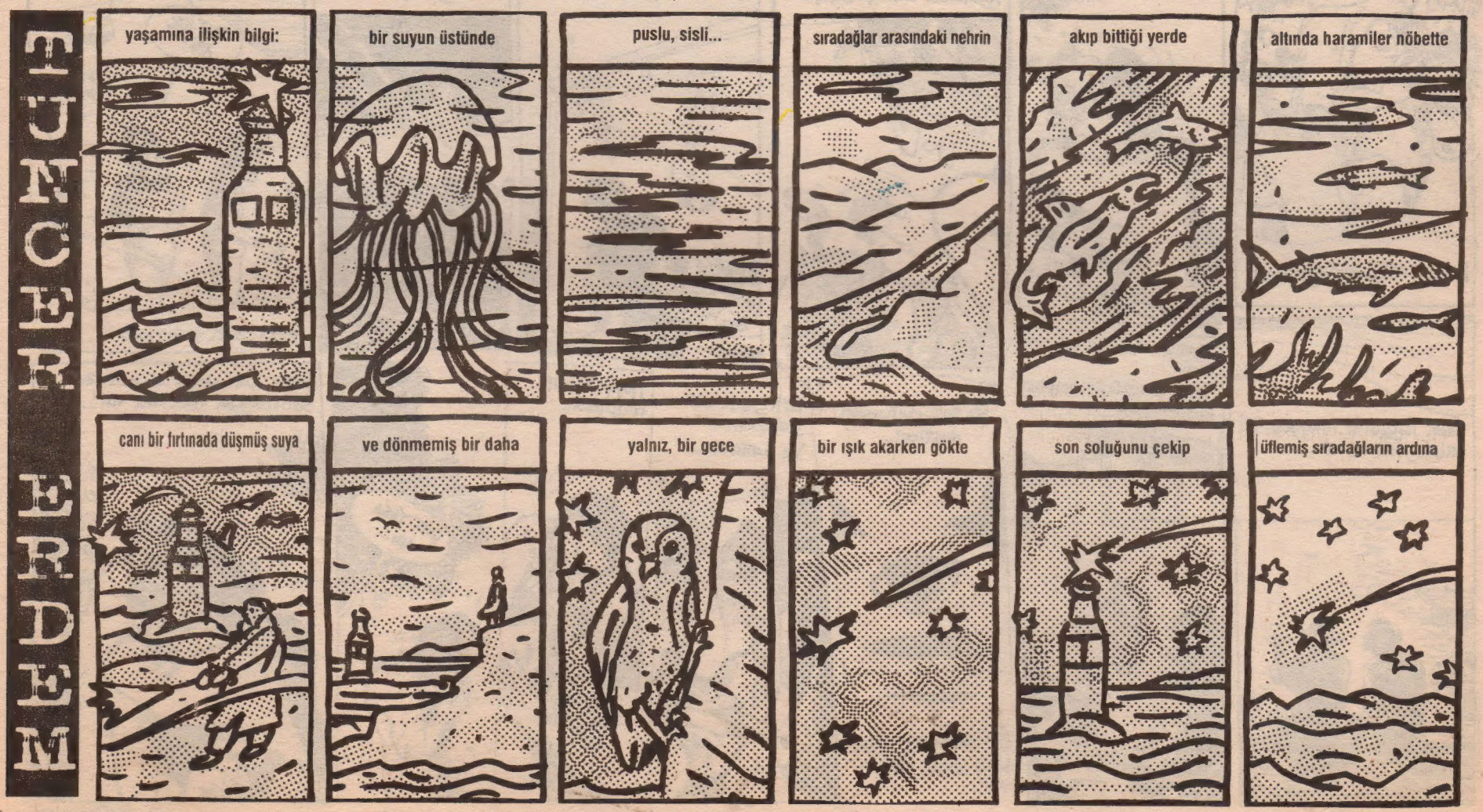

Akşamsefası

VEDAT BEY'İN GÖRKEMLİ HAYATI

Vedat Bey'e kısa bir bakış

Vedat Bey güzel adamdır... Dünyada, sakin bir hayatı bu kadar sevmesine rağmen, her seferinde şartlar gerektirdiği için maceraya atılan, -halk arasında söylendiği gibi- **maceradan maceraya koşan** bir başka insan daha olamaz... Olsa da sadece bir insan vardır Vedat Bey'den başka kahramanlık işine giren... O da ya Vedat Bey'e özendiği için öyle olmuştur, veyahut o insan bizzat Vedat Beydir, bir başka kılık altında... Hep söylenegeldiği gibi, **Vedat Bey mükemmel bir insandır...**

Geçici bir süre görkemine ara veren Vedat Bey, yeryüzü ve ötesinde işlerin kötüye gitmesine daha fazla dayanamamış, sinirinden nefis gözleri kısılmış ve hayata ağırlığını koymaya karar vermiştir ki, bu karar bile başlıbaşına çok şeydir. Vedat Bey'in inziva dönemi, bazı fikir çelimsizleri tarafından **"Vedat Bey'in Geçici Sefaleti"** diye adlandırılmışsa da, bu gerçekdışı bir iftiradır sadece...

Ateş Yutan Sekreter

(Yeni Macera)

Vedat Bey, (giriş bölümünde bahsedilen) kararını verdiğinden beri hem heyecanlı, hem de tedirgin idi. Heyecanlıydı, çünkü bir kahraman hep heyecanlıdır. Tedirgindi, çünkü epey bir zaman çok sakin yaşamış, sadece çiçekleriyle uğraşmış, kitap ve gazete ve de bir kısım broşür okumakla yetinmiş, bir de zaman zaman yürüyüş yapmıştı. Şimdi yeni bir koşuşturma onu aşırı yorar mıydı, geçen zamanda kötü adamların geliştirmiş olması mümkün yeni numaralarından (yeni silahlar, makyaj hileleri, televizyon ilişkileri, vb) habersiz olması gerçekten bir dezavantaj mıydı, yoksa bunların hiçbir önemi yok mu idi? Buraya bir mim koyalım ve olaya girelim...

03.13'te içindeki ses Vedat Bey'i uyandırdı. Vedat Bey kalktı, traş oldu, iki tane bisküvi yedi, aynada nefis bacaklarını seyretti biraz, giyindi ve evden çıktı. 03.24'te Vedat Bey, küfürbaz ve tıknaz bir şoförün taksisindeydi, (arka koltukta) bir dakika sonra muazzam bir patlama duyuldu. Şoför korktu, küfür etti. Vedat Bey ise tebessüm etti. Bir sigara yaktı, evinin havaya uçtuğundan emindi. İçindeki sese şükranlarını sundu. Ses **"önemli diil"** dedi.

Vedat Bey, her zamanki ormanında taksiyi durdurdu, parasını fazlasıyla ödedi, tam inerken şoför konuştu: **"Abi, sana bir bilmecem var: Dört ayaklı, g.te meraklı?.. Bil bakalım..."** Vedat Bey cevap vermedi, taksi gitti...

Muhteşem Vedat Bey, onüç adım yürüdü, sevgili ağacının kovuğundan ipek pijamalarını çıkardı, elbiselerini çıkartıp yine kovuktaki askıya astı, pijamalarını giydi... Uzanıp ağacın dalından hamağını aldı, iki ağaç arasına gerdi, huzur içinde hamağa uzanarak düşündü: Böylesine bir densizliği hangi çılgın yapmış olabilir? Eve bomba koyan terbiyesiz kim? Seri şekilde sıraladı:

1) Bu serseri, yıllar önce ilk yarıda hışırtılı şekilde mısır yediği için, on dakika ara'da Vedat Bey'in tokatlaya tokatlaya sinemadan attığı serseri midir?..

2) Bu meczup, fotomontajla kendisini cüce olarak gösterip, afişler bastıran ve daha sonra Vedat Bey tarafından beli çiğnenen meczup mudur?..

3) Bu deli, Vedat Bey'in yakın dostu bir figürana parasını öderken, zavallı figüranın rol gereği ısıra ısıra yediği but masrafını paradan düşen ve bu yüzden Vedat Bey'in altı kere tekmelediği film yapımcısı deli midir?..

4) Son olarak, yakın bir arkadaşını insanlık için önemli bir durum için aradığında Vedat Bey'e **"Yok"** diyen ve yalan söylediği için Vedat Bey'in kaynar ekmek yedirdiği bahtsız sekreter midir bu çılgın?..

Vedat Bey düşündü: Taksideki iç ses, son olasılıktaki iç sesle aynıydı... Yani sekreter **"Yok"** dediğinde de, **Vedat Bey'in Gönül Repertuarı**'ndan aynı ses **"Yalan söylüyor"** demişti. **"Arkadaşın orada... Bu kadın yalancı!.."** Vedat Bey kalktı, giyindi, yürüye yürüye çılgın sekreterin gizli evine gitti... (İlerde gerekir diye bu hanımı daha evvel iki kere izlemişti.) Çılgını duş alırken yakaladı, polise vermedi, ama şehir dışına attı...

Sonra yeni bir ev satın almak için taksiye bindi, tesadüfen aynı şofördü... **"Sandalye"** dedi Vedat Bey, **"bilmecenin cevabı"**.

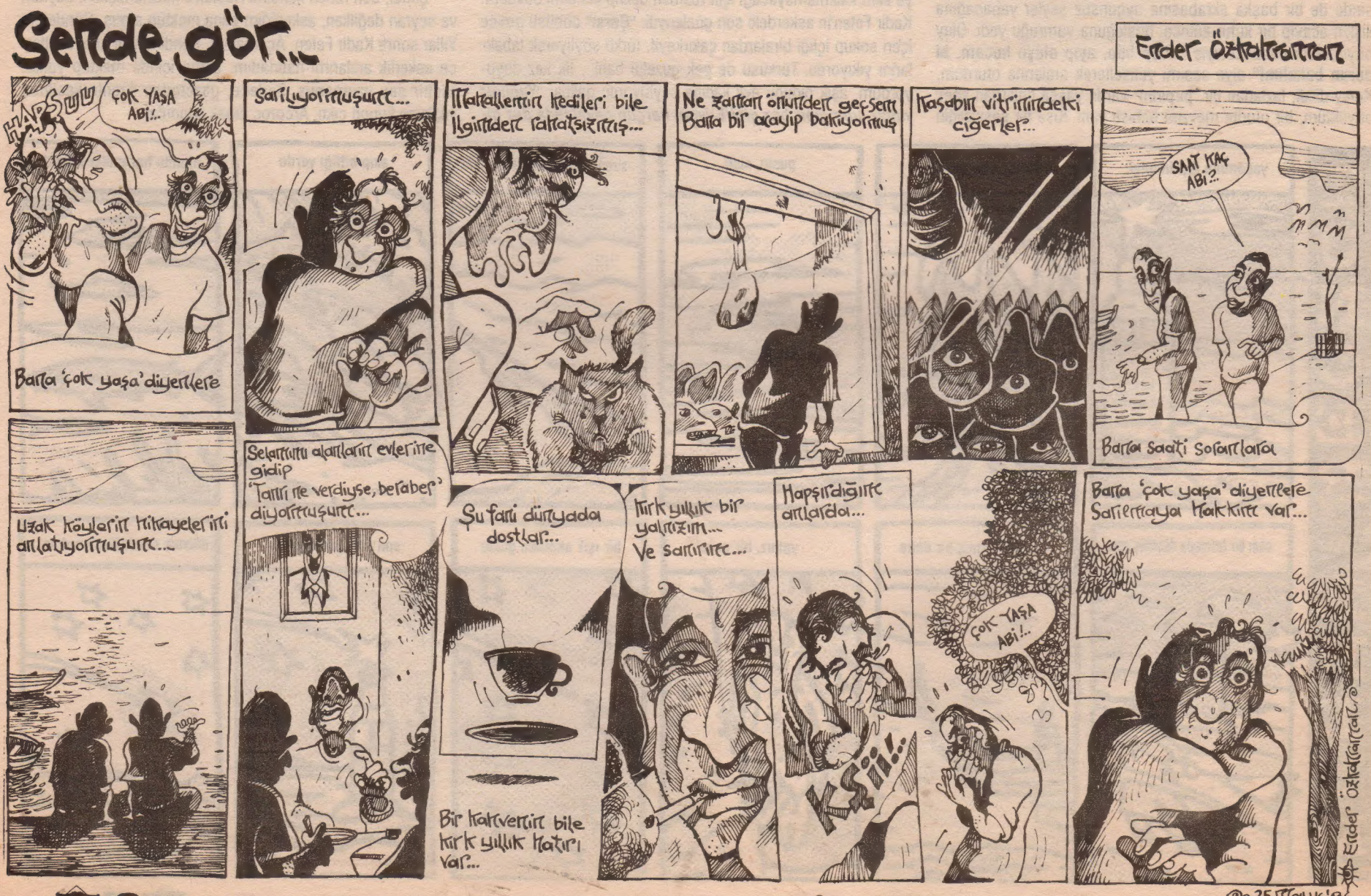

Akşamsefası

COLLA

Güney İtalya'daki Sicilya bölgesini 1282'de işgal eden Fransızlara karşı adanın özgürlüğe kavuşmasını isteyen halk bir yeraltı örgütü kurar. Bağımsızlık için savaşan insanların sloganı şöyleydi: **"İtalya Fransa'ya Ölüm Diye Bağırıyor"...** Ama, sloganın İtalyancasıdır bizi asıl ilgilendiren: **"Morte Alla Francia, İtalia Aneta"...** Topraklarını işgalden kurtarmak uğruna yaşamlarını veren Sicilyalıların kurmuş oldukları örgüt, slogandaki sözcüklerin başharflerinden alır adını: MAFIA!

O ki, Sicilya'dan söz açarak başladık yazımıza, orhan Veli'nin **"Sicilyalı Balıkçı"** şiirinden birkaç dize okuyalım:

Yüz sene sonra bugünkü dünyadan
Bir tek insan kalmadığı gün,
Sicilya sahillerinde yaşayan balıkçı
Bir yaz sabahı ağlarını atarken denize
Her zamankinden daha geniş gökyüzüne bakıp
Benden bir mısra mırıldanacak şarkı halinde

Orhan Veli, şiirin sonunda bu güzel düşüncenin olmayacağını, fakat, nedense bu işin pek tuhafına gittiğini söyler. Şiir 1937'de yazılmıştır. Yüz sene sonrası ise 2037'dir. O yılda, Sicilyalı balıkçının şairimizden bir **"mısra"** okuyup okumayacağını bilemem ama Orhan Veli'nin şu dizesinin gerçekleşeceğinden emin: **"Her zmankinden daha geniş gökyüzüne bakıp"...**

2037 yılındaki gökyüzü uzayın tanınmasıyla daha da genişleyecektir. Orhan Veli'nin dizesi belki de, insanoğlunun uzayda yürüyeceğine, aya adım atacağına, güneş sistemindeki diğer gezegenlere uydu göndereceğine göz kırpan şiirimizdeki ilk örnektir.

Gazetede bir haber: **"Uzayda Cola Savaşı"...** Haberin devamı şöyle: **"Cola firmaları arasındaki rekâbet uzaya taştı. Uzay yürüyüşü yapacak Amerikalı astronotlar Coca-Cola, Rus kozmonotlar ise Pepsi içecekler."**

Uzaya kadar taşan bu rekâbet Atlanta'da 1886 yılının Mayısı'nda başlar. Eczacı John Styth Pemberton **"Beyin için ideal Tonik"** sloganıyla kendi buluşu olan **"Fransız Coca Şarabı"** satmaktadır. Dincilerin baskısı sonucunda alkol yerine, onun yerini tutabilecek başka bir madde arar. Afrikalı kölelerin yanlarında kocakarı ilacı olarak getirdikleri kola tohumunu bu iş için kullanır... Ve böylelikle Coca-Cola doğar!

Coca-Cola yaygınlaşmasını ise yine bir baskıya, alkol yasağına borçludur. Atlanta'da içki karşıtı ilk yasaların çıkmasıyla 25 galon olan yıllık satış 1049 galona çıkacaktır. Babası iflas edince tıp fakültesinden ayrılmak zorunda kalan Caleb B.Brabham 1893'de eczacılığa başlayarak ülser ve mide hastalıklarına iyi geldiği iddiasıyla **"Brad's Drink"** adında bir meşrubat üretir. Şişelerin etiketine 1902'de Pepsi-Cola yazmasıyla da, Coca-Cola'nın karşısına dikilir.

Eczanelerde başlayan rekâbet seçim sandıklarına kadar uzanır. Amerika'da Cumhuriyetçi Partiyi Pepsi, Demokrat Partiyi ise Coca-Cola desteklemektedir. İkinci Dünya Savaşı sırasında Coca-Cola **"Savaşta öncelikli mal"** ilan edilir ve askerlere dağıtılır. Amerikan askerleri bir şişenin kırılmaması uğruna ölürlerken bilmedikleri çok önemli bir şey vardır: Coca-Cola'nın şişelenmesi ticari bir anlaşmayla Naziler tarafından yapılıyordur!

Cola savaşlarının sonucunda dünyanın her köşesi iki firmanın reklam panolarıyla dolar. Şiirde bile rastlarız bunlara! işte Oktay Rifat'ın **"Çobanıl Şiirler"** kitabında yer alan çardaklı kahve:

Tentesi fırdolayı kırmızı-beyaz:
Coca-Cola için.
Oysa dutun orda otlar diz boyu
Otlar serilmek için.

Julien Green, 25 Mart 1942'de Salvador Dali ile karşılaştığını yazar günlüğüne. Amerika'da peyzaj denen bir şeyin olmadığından yakınan ünlü ressam, otomobilinin camlarını değişik renklerle boyayacağını söyler kendisine. Bunun nedenini ise şöyle açıklar: **"Böylece Coca-Cola reklamlarını görmekten kurtulurum"...**

Coca-Cola şişesinin tasarımı, 1914'teki **"dolgun etek"** modasından doğmuştur. Şişenin kadın bedenini anımsatan görüntüsünden insanların hoşlanacağı düşünülür. Karakola düşenlere uygulanan işkence yöntemlerinden biri de, herkes tarafından çok iyi bilindiği gibi, şişeye oturtmadır. Bunun olmaması için ülkemizde kutu kolaların satılmasını önerebiliriz. Ama, o da bir işe yaramaz. İşkenceciler, milliyetçi duyguları gereği yerli gazozların şişelerini kullanabilirler!.. Kutu kolaların doğayı kirlettiği gerçeğine Akgün Akova'da

rastlıyoruz:

Toros Dağları'nın
Akdeniz'in dalgalarından
dans dersi alan yollarında
teneke Pepsi kutuları
ve ezilmiş kaplumbağalar

Kola şişelerinin kapaklarıyla çocukluğumuzda hangimiz oynamadık ki! Mahallenin ya da kasabanın delisi ise madalya niyetine göğsüne takar kapakları!.. Coca-Cola'nın reklamlarından birinde **"Her zaman çocukluğunu yaşa"** diye seslenişine bir dizesiyle karşılık verir Sennur Sezer: **"Coca-Cola ile vuruluyor Vietnam bebekleri"**

Gazete haberine bakıp da savaşın gökyüzüne çıkışının yeni olduğunu sanmayın. Uzaya doğru uzanan yolun ilk adımı 1930'lu yıllarda atılmıştır. O yıllarda yeni bir buluş olan gökyüzüne yazı yazma haklarını satın alan Pepsi, Amerika'daki tüm kentlerin üstünü **"Pepsi"** yazısı ile kaplar. Coca-Cola ise mehtaba göz koyar ve aya dünyadan bakıldığında görülebilecek bir reklam panosu koymanın hesaplarını yapar!

Nâzım Hikmet'in şiirinde her iki kola firmasının adına rastlarız. Tanzanya'ya yaptığı yolculuk sırasında izlenimlerini yazdığı şiirlerdeki şu dizeler ülkemizde bir zamanlar anlamı olan **"Yerli Mallar Haftası"**nı anımsatır: *"hatta muz beş kiloluk hevenkleri / bir şişe Pepsi Kola'dan ucuz."...*

Coca-Cola ile karşılaştığımız dizeleri ise Nazım Hikmet'in ne denli ileri görüşlü bir şair olduğunun kanıtıdır. 1961'de yazdığı **"Kosmosun Kardeşliği Adına"** şiirinde şöyle seslenir bir uzaylıya:

Ne üs kurmağa geldim yıldızına
ne petrol, ne yemiş imtiyazı istemeğe
koka-kola satacak da değilim
selamlaşmaya geldim seni yeryüzü umutları adına
bedava ekmek ve bedava karanfil adına

Kola savaşlarının uzaya çıktığı haberi gazetelerde 1996'da yer alırken, Nazım Hikmet tam 35 yıl öncesinden görmüş gerçeği. Yeryüzü umutlarını gerçekleştirecek olanlar kimlerdir?.. Kimlerdir, bedava ekmek ve bedava karanfil adına uzaylıları selamlayacak olanlar? Ben, diyorum ki, Edip Cansever'de geleceği görebilen bir şairdir:

Küçüksu çayırını şantiye yapmışlar
İşçiler beton döküyor, demir eğiyor, zift kaynatıyor
Vakit öğleyi geçti çoktan
Yemeklerini yemiş olmalılar
Coca-cola'ya doğrayıp ekmeklerini
İşçilerimiz, yarını kuracak olan işçilerimiz

Ben görür müyüm bilmem ama kuracaklar mutlaka

12 Nisan 1921'de Voskhod I ile yeryüzü umutları adına uzaya giden ilk insan olan Gagarin yoldaştan Pepsi içip geğiren Rus kozmonotlara!.. Gagarin gördüğü bir uzaylıyı uyarmış olsa bari: "Biz kaptırdık sen colla....."

Sunay AKIN

TADIMLIK

LÜTFÜ OFLAZ

Yarın çok magazin olacak!

Çetin Emeç, basının bugünkü halini göremedi; ancak basının bu hale geleceğini ta 1982'lerde görmüştü..

Tanığım buna.

O sıralarda o, ünlü magazin gazetesi Hafta Sonu'nun da dahil olduğu Hürriyet'in yan yayınlarını yönetiyordu. Bense bir yazım nedeniyle atıldığım hapisten yeni çıkmıştım.

Bir gün telefonla aradı beni. 'Geçmiş olsun' faslından sonra görüşme teklif etti.

Ardından bir akşam Hürriyet'in yan yayınlarının bulunduğu Hürgün binasındaki odasında buluştuk.

Önce birşeyler içip, biraz benim hapisliğimden lafladık. Derken birden:

- **Bırak artık siyasi şeyler yazmayı**, dedi; **kıvrak bir kalemin var, Hafta Sonu'nda sana bir köşe açayım, bana magazinel şeyler yaz...**

Afallamıştım. Bu teklifi içimden "**Herhalde askeri yönetim yazılarımdan, yaptıklarımdan rahatsız oldu; beni bu şekilde pasifize etmeyi amaçlıyor**" diye yorumlamıştım.

O ise beni ikna etmekle meşguldü.

- **Şimdiye kadar yazdıkların seni hapse attırmaktan başka ne işe yaradı? Bak Çetin Altan da siyasi yazıları için** 'Beni hapise attırmaktan başka işe yaramayan yazılar' **demiyor mu?**

Sinirlenmiş, kalkıp gitmek istemiştim. Ancak yapısında varolan kibar, zarif tavırlarıyla sakinleştirmişti beni.

- **Kabul et ki bu şartlar altında sana hiçbir gazete siyaset yazdırmaz; çünkü hiç kimse askeri yönetimce gazetesinin kapatılmasını istemez**, demişti; **benim ise uzun süre işsiz kalmana gönlüm razı değil...**

Sonra beni ikna etmek için son kozunu oynar gibi şunları söylemişti:

- **Hem bilesin ki basında gelecek magazincilerin olacak; en ciddi yayınlar da dahil basının köşelerini magazinciler tutacak...**

İşte bunun için Çetin Emeç'in kibarlığı, şıklığı, yakışıklılığı kadar uzak görüşlülüğü de iz bırakmıştır bende.

Çünkü o, basının bugünkü kadar magazinleşeceğini, dünün magazin yazarlarının bugün 'büyük' gazetelerde köşe yazarı olacağını ta o günden tahmin etmişti.

Gerçi basında magazinciliğin ağırlık kazanmasında Çetin Emeç'in katkısı da az değildi. Magazinciliğini daha sonra genel yayın yönetmeni olduğu Hürriyet ve Milliyet'e de ustalıkla taşıdı.

Ancak o akşamki görüşmemizde ne yaptıysa beni ikna edemedi.

Sonunda ben "**Kırk yıllık siyaset yazarı olur mu magazin yazarı**" dedim.

O ise sözü dinlenmeyen bir ağabeyin kırgınlığı ve kızgınlığı ile 'Ne halin varsa gör' dedi.

Yaşasaydı, yazılı ve sözlü basının bugünkü halini görseydi, ilk karşılaştığımız anda sanırım bana şöyle derdi:

- **Ben sana söylemiştim, yarın çok magazin olacak!**

Akşamsefası

Cins İsimler

"Şiirbaz Giritli"
HALİT ÇAPIN

"Yüksek dağların başında, hem sürüngenler, hem de kanatlılar yaşar. Kanatlılar uçarak, sürüngenler sürünerek oraya varmış.

Atasözü

1989 yılında Güneş Gazetesi, Turgut Özal'ın "iki buçuk gazete kalacak" projesi doğrultusunda, Asil Nadir tarafından satın alındıktan sonra, gazetenin başına İngiltere'den apar topar **"ithal"** bir genel yayın yönetmeni atındı; Metin Münir... Metin Münir işe hızlı başladı. Çağdaş, liberal genç ve **"ingiliz"** bir gazete yapacaktı. İşe **"yaşlı"** gazetecileri işten atmakla başladı. İşine ilk son verilenlerden biri, Bab-ı Ali'de **"Deli Turan"** diye bilinen, herkesin gazetecilik hocası Turan Aytul'du. **"Deli Turan"** 50 yıllık gazetecilik hayatında galiba ilk defa kovuluyordu; kalbi dayanamadı, bir hafta sonra kalp krizinden öldü.

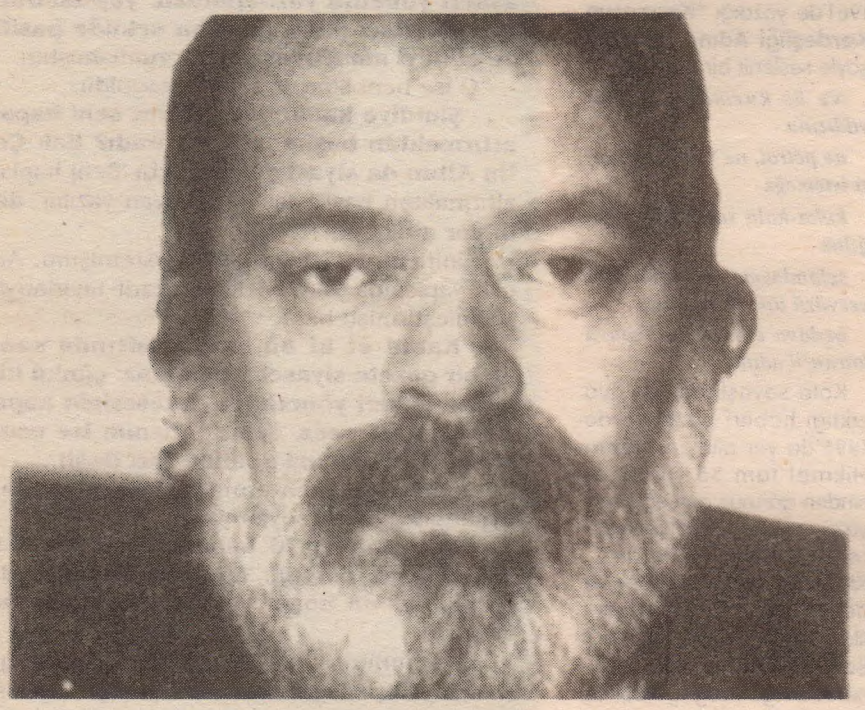

Sırada, Cahit Kayra, Cahit Tanyol, 27 Mayıs darbesinin ünlü isimlerinden Orhan Erkanlı, Halit Çapın ve diğerleri vardı. Orhan Erkanlı'nın kovulduğunu kim haber verecekti? Herkes çekiniyordu, haberi vermek Halit Çapın'a düştü. Gazetenin Yazıişleri Müdürü Altan Aşar'ın odasında Halit Çapın, Orhan Erkanlı'ya, **"Kumandan, sen de terhis oldun"** dedi. Bu arada Halit Çapın'ın yazdığı hiçbir yazı yayınlanmıyor, kovularsa eğer yüklüce bir tazminat ödeyecekler, onun için kendi istifa etsin istiyorlar. Direndi ve kendini kovdurdu. Tazminatını alıp gitti.

Yeşilyurt'taki evine gitti, işsizdi; uzun bir süre, sanırım birkaç yıl, sabahtan akşama kadar, akşam safalarının açtığı evinin penceresinden bakıp **"gökyüzünü boyadı."**

Sonra Asil Nadir imparatorluğu çatırdamaya başladı; bu işten önce biz etkilendik. Cengiz Çandar, gazeteyi kurtarmak üzere bizim adımıza İngiltere'ye, Asil Nadir'e gitti. **"Güneş gazetesini batmaktan kurtar; o senin smokinindir"** dedi. Asil Nadir'in cevabı, **"Benim kıçımda donum yok; siz smokinden sözediyorsunuz"** oldu ve batan gemiyi ilk önce manevra kabiliyeti hızlı fareler terketmeye başladı. Herkes biryerlere dağıldı; biz gidecek yeri olmayanlar kaldık; ısrarla gazete yaptık.

Beş aydır maaş alamıyorduk. Açtık, sefil, perişandık. Neşemizi bulmak için de arada bir Garbis Özatay'la Halit Çapın'a telefon ediyor, **"Halit Abi istakoz aldık. Yalnız tavada mı pişirelim, yoksa ızgarada mı, sana soralım dedik"** der, o da,**"Ananızın şeyinde pişirin. Ulan Allah'ın Kürdü ile Allah'ın Ermenisi biraraya gelmiş istakoz pişirecekler. Ulan siz suya doğrayacak ekmek bulamıyorsunuz. Istakoz neyinize"** cevabını alırdık...

Gazeteciliği başladığımda, en çok ona özenmiştim. Onun gibi yazacak, onun gibi bir gazeteci olacaktım. Haber Merkezi masasının tam karşısında bir oda vardı. Odada, Orhan Erinç ve Pınar Türenç'le oturuyordu. Onunla henüz tanışmamıştım. Kapı açık olduğu zamanlar, pencerenin önündeki masasında, ağzında sigarası, bir Roma heykeli kadar hareketsiz, öyle camdan dışarı bakarken görürdüm onu. Günün birinde cesaretimi topladım; yanına gittim. Bana ilk öğüdü şu oldu:

"Kaç oğlum, kaç buradan, başka iş bul. Yol yakınken girme bu berbat çarka. Burası bir saman yığını, Bab-ı Ali adam katili."

İlk tanışmamızda ortak bir mevzu bulmuştuk.

1960'lı yılların sonunda, ODTÜ'de okuyan devrimci gençler, Şemsi Belli'nin yazdığı **"Anayaso"** şiirinin Selda tarafından bestelenip okunmasından ve bu vesileyle Hakkari'deki Zap'ın öte yakasında kalan **"Şawata"** köyünün Meclis gündemine gelmesinden sonra, Zap'ın üstünde Milliyet gazetesinin de yardımıyla bir köprü inşa etme kararı aldıklarında, Halit Çapın da gazetesi adına olayı izlemek üzere Hakkari'ye gider. Burada gördüğü iki şey hayatına damgasını basar. Daha doğrusu karşılaştığı iki isim... Biri **"Perişan"** öteki **"Berfo"**... **"İnsan çocuğuna neden Perişan adını koyar?"** sorusu üzerine bir yazı yazdı sanırım. (O, perişan kelimesini Türkçe'deki anlamıyla ele almıştı; haklıydı. Oysa perişan Kürtçe'de çok güzel bir isim. Neşeli peri anlamına gelir Halit Abi!) **"Berfo"**ya gelince... Günün birinde bir kızı olursa eğer **"Berfo"** adını koyacaktı. Günün birinde bir kızı oldu ve **"Berfo"** adını koydu. **"Ürkek yağan kar"** anlamına gelen **"Berfo"** ismi, Halit Çapın sayesinde, daha sonra çoğunun anlamını bilmediği birçok ailenin yeni doğan çocuklarına isim oldu.

Sonra hergün işim bittikten sonra, masasına bir sandalye çeker, saatlerce o anlatır, ben dinlerdim. **"Bay Alkolle"** flörtünü... **"Ejderhayı Kovalayanlar"**ı... Asi dağlarda eşkiya peşindeki günlerini... Puştlukları, haksızlıkları, ihanetleri, zerre kadar değeri olmayan insan hayatlarını...

1950'li yıllarda, Sultanahmet Meydanı'nda idamlar halka açık yapılırmış. İdam yerine dolmuş kalkarmış. Meydanda sucular, çaylar, kahveler, semaverler, simitçiler, lahmacuncular, şerbetçiler, herkes toplanıp naklen idam seyredermiş. Gazetesi adına böyle tam beş idam seyretmiş. Sonra da gidip onları yazmış. Arada bir durur, gözlerini kısar, belli bir noktaya bakar ve duduklarından Andrê Malraux'un,**"İçindeki vahşet duygusunu yenmemiş toplumlar katillerine, canilerine hayranlık besler"** sözleri dökülürdü. (Ahmet Altan'ın deyimiyle,**"yazarlarla düşünürlerini hapse atıp, dolandırıcılarla katillerini televizyonlarının saygıdeğer konukları yapan bir insanlar grubu"** olmamız bundan olsa gerek.) **"Biz ırk olarak vahşeti severiz, hala pastırma yememiz bundan olsa gerek. Hala en sevdiğimiz yemek et"** derdi. Küçük bir kızın ırzına geçen Hayri Uyumaz adında bir genci gözlerinin önünde asmışlar. İpte sallanan ve sürekli dönen cesedin fotoğrafını çekmek zor olduğu için, foto muhabiri arkadaşı, makinasını bırakıp, ipte dönen cesedi durdurmuş, poz verdirtmiş, sonra gelip fotoğrafını çekmiş. **"Biz içkiye boşuna mı başladık oğlum. Yol yakınken kaç buradan, burası adam katili..."**

Dinlemedim, ideallerim vardı; onun gibi yazı yazan bir gazeteci olacaktım. Nah oldum!

Yeşilyurt'tan, gazetecilik maaşıyla sahip olduğu Yeni Levent'teki kooperatif evine taşındı. 40 yıllık gazetecilik hayatında da kimseye eyvallah demedi. Şimdi Takvim gazetesinde kendi deyimiyle **"hayatının en güzel yazılarını yazıyor"** ve o okkalı küfürlerini kimseden esirgemiyor.

Selam sana Koca Giritli!

Muhsin Kızılkaya

Alihan Irmakkesen

DİZE... DİZE...

"Evlerin kedilerini görmeden geçip gidiyoruz."

Şairdi, şiirdi derken, dizeyi gözardı mı ediyoruz ne? Bana öyle geliyor ki, şairler, şiirlerinden çok, dizeleriyle yaşıyorlar içimizde. Doğal da böyle olması. Tek bir dizesiyle içinizde yer eden şairleriniz yok mu sizin de? Bir dizeyi sevmekle, bir tren bileti almak arasında bir fark olmadığını düşünmüşümdür hep; şairin o dizeyi hangi yolculuktan getirdiği ayrı bir muamma olsa da. Şiiri, hiçbir şairin şiir külliyatını küçümsemek amacında ve densizliğinde olmadığımı söylemem gereksiz. Bu giriş faslı ise ondan daha gereksiz. Sadede gelelim, dizeye... Şiirin vakur işçisine, şiiri ve şairi sırtında taşıyana...

Hangi birini anlatsam: Evler... Kediler... Gör(me)mek... Nasıl anlatsam: Geçmek... Gitmek... Geçip gitmek... Her evde bir kedi vardır. Bu nedenle belki de görmezden geliriz o evleri. Taşımaya korktuğumuz bir yük daha eklememek için kendimize. Kıskanç derler kedi için, biz onunla yarışınız kıskançlıkta. Rakibimiz, sevgilimiz, vazgeçemediğimiz. İçimizdeki kediyle gelip geçeriz işte o evlerin önünden ve her yanından. Ama içinden geçmeyiz. Geçemeyiz. Hayat izin vermez çünkü. İçimizdeki kedi, başka kedilere tahammül etmeyi göze alma da onda. Hayat öyle bir dayatmıştır ki kendini, o evlerin kedilerini görmemek için yüzlerce mazeret bir çırpıda gelir aklımıza. Geçip gidiyor olma halinden bir sıyrılsak, bir an, kısacak bir an durup baksak, göreceğiz oysa. Vakit yok işte, hiçbir şeye, kendimize bile.

Bir gün gidip oturun kasaba meydanındaki kahveye. Ondan konuşulduğunu duyarsınız: Perili Ev! '-Kedili Ev'lerden konuşmamak, o evleri unutmak için uydurulmuş onlarca masal.

Benim evimde de bir kedi var. Onu da görmeden geçip gidiyorlar. Görmeden geçip gidiyorsunuz. Şu da var ama: Ben kedimi size gösterir miydim, sahiden görmek isteseydiniz bile? Veya, gördüğünüzü sandığınız kedi benim kedim mi, sahiden de? Öyle ya, kimseden daha dürüst veya içtenlikli olduğumu iddia edecek değilim. Haksız da sayılmam ama, siz kendinizi bana böylesine az az, böylesine temkinli gösterirseniz, nasıl açık ederim ben kendi kedimi bu dumanlı havada. 'Önce sen göster!' mi dediniz, net duyamıyorum sizi, güven bunalımı var sanırım aramızda...

Oysa ki ikimiz de biliyoruz, arada sadece eski kuyular var. Evlerle evlerin arasında, yolcularla evlerin arasında, ikimizin ve de hepimizin arasında, hatta kendimizle aramızda. Bazan da, hepimizle birimizin arasında!

Sorun biraz da şu (mu acaba): Ben kendimi görmeden gelip geçiyorum o evlerin önünden, değil ki onların kedilerini görebileyim. Kendimi görseydim, kendi kedimi sevseydim, görüp sever miydim senin kedini de? Ya da tam tersi mi; seni 'görseydim' kendimi de görür müydüm? Evler değil, 'eviçleri', sanırım bütün mesele. Hiçbir ev dışarıdan göründüğü gibi olmasa gerektir.

THY'nin TK 630 sayılı seferiyle Taşkent'e giderken, 3 Mayıs 1993'te daire içine almışım **Sabahattin Kudret Aksal**'ın aşağıdaki 'yolculuk' dizelerini:

Bahçeler içinde evler görüyoruz,
Evlerin kedilerini görmeden geçip gidiyoruz.

Bir de not etmişim tarihi ve sefer sayısını. Sevgili **Sabahattin Kudret Aksal** nasıl anlaşılır bir yalınlıkta yazmış o dizeleri, ve ben ne çok utanıyorum bir yanımla bütün o 'uçuş' duygusundan kalemimin ucundaki. Taşkent'ten yazdığım mektuplar bugün gibi aklımda. Kedilerimizi tanıştırıp tanıştırmadığımıza hâlâ emin olmadığım evlere mektuplar. Taşkent'ten yazılan bir mektup neyi anlatır, "Bir Zaman Düşü"nden başka? Nasıl anlatabilir üstelik? Kendime yazdığım mektuba, asıl ona başlamayı düşlerken yazılmış mektuplar. Sevgili kedime. O nerede? Hangi evde?

Kedi sevip sevmemek bir yana, kitaptan çok kitapçı vitrinlerini sevdiğimiz doğru. Evinizde kaç kedi var, sahi, 'karşılıksız' sevdiğiniz? Ya içinizde? Kendi evim dahil, bazı evlere konuk gittiğim oluyor. Kendime ve size bakıyorum. Evlerimize, 'kitaplık'larımıza. Şiir kitapları görüyorum. Şiirlerin dizelerini görmeden geçip gidiyorum, belki de.

Akşamsefası

MERHABA CANIM

ben az konuşan çok yorulan biriyim
şarabı helvayla içmeyi severim
hiç namaz kılmadım şimdiye kadar
annemi ve allahı da çok severim
annem de allahı çok sever
biz bütün aile zaten biraz
allahı da kedileri çok severiz

hayat trajik bir homoseksüeldir
bence bütün homoseksüeller
adonistir biraz
çünki bütün sarhoşluklar biraz
freüdün alkolsüz sayıklamalarıdır

siz inanmayın bir gün değişir elbet
güneşe ve penise tapan rüzgarın yönü
çünki ben okumuştum muydu neydi
biryerlerde tanrılara kadın satıldığını
ah canım aristophones

barışı ve eşek arılarını
hiç unutmuyorum
ölümü de bir giz gibi tutuyorum içimde
ölümü tanrıya saklıyorum
ve bir gün hiç anlamıyacaksınız

güneşe ve erkekliğe
büyüyen vücudum
düşüvericek ellerinizden de
bir gün elbette
zeki müreni seveceksiniz
(zeki müreni seviniz)

ARKADAŞ Z. ÖZGER

ÇEPO

Hırçın ve homurtulu kış günlerine zar zor karşı koyan, bahar gelince masumca sevinen, ıssızlığa alışkın, geçen zamanın tekdüzeliğine pek kafa yormayan ve kendisinden çok yazgısına bel bağlayan ufak bir köyde yaşıyordu Çepo.

Cambazdı. Civar kasabalardaki hayvan pazarlarında satıcı ile alıcı arasında arabuluculuk yaparak belli bir pay alırdı. Herkesin hem oldukça güvendiği, hem de biraz çekindiği nam salmış bir cambazdı.

Ekmeğini kişiliği sayesinde çıkaran ender köylülerden biriydi. Bu yüzden özgürdü. Bu yüzden sıradışıydı. İçindeki çalkantıya el uzatılmasından, coşkularına gölge düşürülmesinden ve heyecanının yenilgiye uğratılmasından hoşlanmadığı için genellikle tek başına dolaşır, sadece kendisiyle kalabalıklaşırdı.

Toprağını kasvetin istila ettiği bu bezgin köyde, yaşama karşı bilememekten vazgeçemediği isyanını bir avuç kor gibi içinde taşır, vakur bir yüz, hafif çatılmış kaşlar ve sıkıntılı gözlerle saatlerce bir tepeden diğerine at sırtında dolaşır, bazen mola verip bir-iki tütün sarıp içer, bazen de sadece kendisinin duyabileceği bir sesle, inler gibi, uzun hava okurdu bir kaya dibinde.

Başlangıçta bütün köylünün tuhafına giden bu damıtılmış yalnızlığının nasıl da görkemli olduğunu bir tek kendisi biliyordu. Bu yüzden kendisine kız bulan, evlendirmeye kalkışan yakınlarını bile ciddiye almamıştı.

Bir kadını sevmek, onun hayatını sevmektir. Böylesine çorak, böylesine mecalsiz bir köyde kaç kız özgürce boy atabilir ki! Bunu en iyi Çepo biliyordu. Kapılardan sığmayan bedeni, güneşten kavrulmuş yakışıklı yüzü sancılı da olsa tek başına yaşayacaktı. Başka türlü olmaz.

Buğulanmış ve oldukça miskin bir saatte geldi o gün haber ve hemen en ücra dama kadar yayıldı. Köylülerden biri karşı köyün adamlarınca pusuya düşürülmüştü. Yıllardır süregelen ve bir türlü engellenemeyen kan davası, bu kez iki köyü birbirine bağlayan yol kenarındaki kayalıklarda patlak vermişti. Köyde akıl almaz bir hareketlenme yaşanıyordu. Tüfeğini alan yola koyuldu.

Çepo da silahını omuzuna asmış, at sırtında, terkesinde inanılmaz bir anlamsızlık ve adını koyamadığı bir kaygı taşıyarak gitmeye başladı kayalıklara doğru.

Atını gerilerde bir yere bırakıp koşarak bir kayanın altına sığındığında hava çoktan barut, haykırış, küfür ve kana bulanmıştı. Silah sesleri her tarafı dövüyor, kurşunlar istediğince hareket ediyordu. Kayalar çaresizdi, her taraflarından ince ince kan sızıyordu. Bulunduğu gri kayalığın arkasından temkinli bir şekilde doğruldu Çepo. İçindeki gerginliğe dur deyip uzun uzun nişan aldı ve tetiğe bastı. Karşıdaki boz kayalardan acılı bir insan yuvarlanmaya başladı aşağıya doğru; Çepo sektirmemişti.

Kanın kanı çektiği, ölümün çırpınan bir hayvana dönüştüğü bir zaman yaşanıyordu artık. İnsan canları sinekler gibi toprağa yapıştırılmalıydı. Bir kez daha doğruldu Çepo. Bir kez daha bastı tetiğe. Birini daha vurmuştu.

Kayalar insan cesetleri ve kurşun yankılarına gitgide daha çok alışıyorlardı. Her yerde kıpkırmızı çığlıklar ve usul usul tüten bir duman vardı. Açık mavi gökyüzüyle parıldayan sapsarı bir güneşin ahengini bozacak şekilde ölüyordu insanlar. Kanunlar çok uzaklardaydı.

Dehliz gibi bakışlarıyla tekrar nişan almaya başladı Çepo. Karşıdaki kayaların en üstünde bir karaltı gibi duran avını iyice bir süzdü ve usulca bastı tetiğe. Hızla yol almaya başladı kurşun, bütün başı bozuk mesafeleri geçti ve gidip tam omzuna saplandı hedefin. Haykırarak yere yıkıldı adam.

Uzun bir süre kayanın dibinde kaldı Çepo, silahını kullanmadı. Sonra, sanki gizli bir el bu kez Çepo'nun içindeki tetiğe bastı. Ansızın ayağa fırladı. Az önce olduğundan fazla hünerli davranan tüfeğini kayalara vurarak unufak etmeye başladı. Bir taraftan da boğuk bir sesle sürekli bağırıyordu:

– Ulan hadi ben sıkıyorum, sen niye gidip vuruyorsun elalemin adamlarını!

Akşamsefası

KIZILCIK ŞERBETİ

Doktorlar ciğerinin dörtte üçünü, yargıçlar ise ömründen 12 yılını aldılar. Önce öğretmenlik mesleğinden sonra da kendisiyle evli olduğu için memurluğuna son verilmekle tehdit edilen öğretmen karısından oldu. Dört yaşına gelen oğlunu ilk kez hapishanedeyken görüp, ancak yıllar sonra bir meyhane sohbetinde "Sana babalık edemedim ama bundan böyle hep arkadaş olacağız" demek düştü ona. Komünist ilan edildikten sonra adının altını kırmızı kalemle polisler, üzerini ise dostları sildi hep. Sanki 71 yaşına girmesini bekleyen mavi bereliler bir gün gelip, onu doğup büyüdüğü Cide sokaklarında "papazı yakaladık" diye elleri arkadan kelepçeli dolaştırdılar. Burada tam 4 gün gözleri bağlı bir odanın içinde ayakta tutulmasına aldırmadı ama çok sevdiği arkadaşı Asım Bezirci'nin o çok sevdiği ülkesinin ta orta yerinde cayır cayır alevlerin içinde yok edilmesine yüreği dayanamadı. Bu olaydan birkaç gün sonra yazdıklarının arasında şu dizeleri de bırakarak, çekip gitti bu zorlu ülkeden:

Ben ölmedim, beni öldürmediler de,

Yaşıyorum, yaşıyorum işte...

Tek suçumuz hür insanlar gibi konuşmak,

Kitaplar, suç ortağım...

Kapandı yüzüme dergi kapakları

Ara ki, bulasın sayfalarda

Şair Rıfat Ilgaz'ı...

Aydın Ilgaz, adeta bir yaramaz çocuk olan babasının hapisliklerine, hastalıklarına ve kitaplarına kendini adamış bir oğul. THY'nin üst düzeyinde koskoca bir müdürken, herşeyi bir kenara bırakarak "Nedir bu adamdan istedikleri" deyip Çınar Yayınları'nı kurmuş.

– Siz 4 yaşındayken babanızı hapiste gördünüz, babanız 71 yaşındayken gözaltına alındı. Öfkelenmedim diyorsunuz ama bunlardan hiç mi içiniz burulmadı?

– Ben gurur duyardım. Mesela Cumhuriyet'in 20 bin sattığı sıralarda babamın da çıkardığı Marko Paşa 80 binlerin üzerine çıkardı. Yollarda hep duyardım, 'Vay be adam yine nasıl yazmış' diye Stepne'den yani babamdan söz ederlerdi.

Ama bir hava vardı ki, o iç burardı. Şimdi duysa çok üzülür. Rıfat Ilgaz'ın oğlu olmak bir aidslinin oğlu olmak gibiydi.

Babamın da hüzünlenerek anlattığı bir anısı vardır. Hastaneden yeni çıktığı gün Cağaloğlu Yokuşu'ndan inerken karşı kaldırımda oturan sayın Berk çevresindekilere dönüp, "Bu hem kafası hem ciğerleri mikroplu adam ne hâlâ buralarda dolaşıyor" demiş. Tabii onun korkusu karşı kaldırımdan doğru kendisine tüberküloz geçmesinden değil, babamın arkasında yürüyen iki sivilden.

– Peki bu dönemlerde Rıfat'ın oğlunu düşünenler de olmadı mı?

– Oldu tabii. ama onlar da babam gibi köşebaşlarını tutmamış insanlardı. Fakat aynı onlara duyduğum sevgi ve sagıyla andığım, en bunaldığımız zamanlarda ortaya çıkan, babamın tipik Türk kahramanları vardı. Minibüsçü Süleyman, Gardiyan Yaşar, Hammal İbrahim, Asker Adem... Bunlar bizim aristokratların yapamadıklarını yaparlardı. Babam için uyuza karşı sabun mu lazım, onları bulurdu. Kışın sobaya kömürü onlar yığardı kapının önüne. Jack London'ın kitabını analarının ağlatılması pahasına onlar sokardı babamın yanına. Hiç ummadığınız bir anda çıkardı bu adamlar. Bir gün babamın 75. yaşının kutlaması için davetiye bastıracağım. Vakit çok az kalmış, kime gitsem bir haftadan aşağı süre vermiyorlar. Sonra birisine gittim. Okudu Rıfat Ilgaz adını. Dedi ki, yarın gel, al. Sevindim tabii, parayı sordum. "Yok senin borcun. Git babana 18 yaşındayken ilk şarabını ısmarladığın Taşakçı İsmail'den selam söyle yeter. Senin babanın bana borcu olmaz" dedi.

– Kitap fuarları, imza günleri nasıl geçerdi?

– 80 yaşına yaklaşmış adam, saat 11'de oturur, akşam 8'e kadar tuvalette bile kalkmadan kitap imzalardı. Gelenlerle tek tek

konuşur, kitaplarının kimlere gittiğini anlamaya çalışırdı. Akşamın 8'i oldu mu, çıkalım diye ışıklar söndürülürdü. Bu sefer okuyucu çakmağını çakardı.

Bir keresinde Hilmi Yavuz geldi. 10-15 yıl olmuş görüşmeyeli babamla. Yanıma sokularak 'Ya hoca yaşlanmış' dedi. Sonra kitap imzalayan babama uzaktan 'Hocam, beni tanıdın mı' diye seslendi. Babam yakın gözlüğünü çıkardı, uzağı taktı şöyle bir baktı, çevirdi kafasını kitaba. 'Bak' dedi bana, 'iyice yaşlanmış, tanımadı beni.' Bu arada kitabının imza işi biten babam dönüp seslendi: 'Hilmi, bıyıklarını keserek beni şaşırtmaya mı çalışıyorsun?' Hilmi öylece kaldı, 'Bıyıklarımı kestiğimi nereden farketti yahu' diye bana sordu.

– Aziz Nesin'le küs öldüler diye bir söylenti vardır hep. Doğru mu?

– Onlar birbirlerinin tamamlayıcısı gibidirler. Bu küs lafları çok anlamsız. Ama sürekli atışırlardı. İkisine özel bir diyalogdu bu adeta. Unutmadığım bir anı vardır. Kızım Elif'le bir yemek için gelenleri karşılıyorduk. Aziz Nesin geldi. 'Kim bu yanındaki fıstık Aydın' dedi bana. Kızım dedim. 'Bak kızım' dedi Aziz Nesin 'Senin deden iyi yazardır ama sakın huyun ona benzemesin. Elif şaşırdı, bozuldu. Sonra içeride Dido'yla konuşan babamın yanına gidip orada da aynı şeyi söyledi. Masada da bir sürü insan var. Babam gülerek, 'Ben de geçenlerde senin Ahmet'i gördüm. Ona dedim ki, babanı çok severim, bütün huyların ona benzesin de aman boyun onunki gibi kalmasın.' Tabii birbirlerinin neye kızdıklarını gayet iyi biliyorlardı.

– Polisle baş etmesini bir şekilde öğrenmişsiniz. Hayırsız dostlara da gülüp geçmesini bilmişsiniz. Ya hastalık?

– İlk ciğerlerinden hastalandığı sıralarda doktorlar yanlış bir tedavi uygulamışlar ve ciğerlerine hava vereceğiz derken, bütün ciğeri boşaltmışlar. Zaten kolay kolay hayatına karıştırtmaz, bu olaydan sonra doktorlara da iyice karşı koymaya başlamış. Bir gün doktorlar çağırdı durumu çok kötü diye. Gittik oğlum Kerem'le. Mosmor olmuş. İlaç vermeleri gerek, hâlâ kabul etmiyor. Etme eyleme baba diyoruz, gideceksin diyoruz, içmem diyor. Kızıyor doktorlar tabii ki... 'Bu kadar gerçekçi bir adamsın tıbba niye inanmıyorsun' diyorlar. O da 'Ben tıbba inanıyorum, size inanmıyorum' diyor. Asistan kız kaşla göz arasında sonunda serumuna yaptı iğneyi.

Sonra biz Kerem'le (torunu) başladık nöbetleşe başında durmaya. Sabaha karşı uyuduk. Saat 7'de bir çığlıkla uyandım. Gittim, yanına bir baktım, Buda heykeli gibi oturmuş yatağın içinde öyle bana bakıyor. Yatağın içi, üstü başı her yer kırmızı. Ben anlamaya çalışıyorum. Herhalde masada duran vişne suyu döküldü diye düşünüyorum. 'Bak bak ben de o sandım' dedi. Şimdi öyle bir şey diyim ki, bana kızmasın ve cevap versin. Öylece duruyoruz. Durdu durdu, dedi ki, "Bak oğlum Aydın. Ormanlar ağaç kesmek için, hastaneler insan öldürmek için yapılırlar" dedi. Meğerse serum iğnesi kolunu yırtmış, bütün kanı boşalmış yere. Ancak o durumda bile filozoflık yaptı.

– Peki hiç mi ağlamadı bu koca çınar?

– Bir kez ağladığını gördüm. Asım Bezirci'nin öldüğünü duyduğunda. Bir de Ahmed Arif'i çok severdi. İzmir'de bir imza gününe gidiyorduk babamla. Tesadüf ya, radyoyu açtım, spiker 'Ahmed Arif öldü' dedi. Biliyorum huyunu, hiçbir şey söylemedim. Ama biz hâlâ gidiyoruz. Bir-iki saat sonra bana, "Aydın, sen bizim Ahmed'le hiç fotoğrafımızı çekmiş miydin?" diye sordu. "Evet baba" dedim. "Ha, iyi o zaman" dedi. Onun için de bu kadar konuştu.

KIZ ÇOCUĞU

Yolculuk

Çiğdem Anat

Nereye

Mum ışıklı kırmızı şarap bizim sokaklara zaten hiç uğramamıştı. Şarap renginden kaybetmişti, mum ışığı florasana yakalanmıştı. Koşarak kır çiçekleri toplayacak ovalar evimizden hep uzaktaydı. Kır çiçeklerini römorklar kapmıştı, tatbikat ovalara yayılmıştı. Yıldızlar altında sevişmelerimiz bekçi düdükleriyle tık nefes kalmıştı.

Evlere kapandık.

Bekar çarşaflarında aşkın tadını acıttık, taş taş üzerinde gezindiğimiz pazar tokyoları estetik ölçüleri hamam kubbesinin boynuna astı.

Evimizi kurduk.

Topuklu, topuzlu, tombul tazeler toparladı arkamızı. Önümüzü açansa bulunamadı.

Paralı, pos bıyıklı, prensipli pijamalılar planladı hayatımızı. Yaşayıp yaşamadığımızı soransa çıkmadı.

Evimizi yıktık.

Yıkım yıkımı hızlandırdı.

Çiçek böcek ve yıldızlar, kıl tüy ve yüne dönüştü.

İğne topuk makosen, pos bıyık sinekkaydı arasında fark kalmadı. Pornonun düğmesine bastık.

Gelişmiş teknolojiyle mekanik seksin senkronunu yakaladık. Metronomun ritminde orgazmı yakaladıkça, cinsel kontrol kolunu elimizde tutmanın kibirini taşıdık.

Tırnaklar uzadı, siyaha boyandı.

Pazılar büyüdü, atletlerden taştı.

Göğüslerin kıpırtısı, bakışların yakıcılığı seks kodunun dışında kaldı.

Romantizm çatladı: Arabaların 5. vitesine takıldı, makam koltuklarının minderi, yatakların saten yorganı yapıldı. Romantizm aynalı gözlüklerden yansıdı, rugan pabuçlara desen çıkardı.

Romantizm çatladı: Elinden tut gezdir kızları cazip, ana avrat söven raconcu adamları delikanlı yaptı.

Gözlerine bakıp ağlanan sevgililer uzakta kaldı.

Kırmızı şarap, kır çiçekleri, yıldızlar uzakta kaldı.

"Farketmez, olsun da nasıl olursa olsun" kadın ve adamın, romantizmin adı oluverdi.

Romantizm çatladı, kala kala kısır yumurtalar kaldı...

BİR OTEL DE SİZİN ADINIZ

Giriniz
Giriniz, giriniz
Elbette, tam zamanında geldiniz
Sardunyalar sardunyalara akarken
Günler tane tane günlerimize sarkarken
İç içe geçmiş bardaklar gibi
Dış dışa geçmiş kolyeler gibi
Odalardan odalara bakışımlı
Aşk ışıklı sürahiler gibi
Günler günlerimize tane tane damlarken
Diyorum
Bir kuşluk vaktinin sarı solgun söylemiyle
Düşlerde görülen bir başkasının düşünden
Neden olmasın siz de geçiniz.

Geçiniz
Geçiniz, geçiniz
Üstelik tam zamanında geldiniz
– Az önce, biraz sonra ve şimdi –
Yani vakitlerden bir dokunma vakti
Ne güzel, hep birden çıkageldiniz.

İyi yaptınız, doğrusu çok iyi yaptınız
Siz sayın bayanlar, siz sayın baylar
Değil mi bundan böyle
Bir otel de sizin adınız.

EDİP CANSEVER

Ümit Kıvanç MERAKLISINA

Size, **"Sen Öküz'ün 'Fenerbahçe yazarı' mısın?"** dedirtmek üzere olduğumun farkındayım. Ama, müsaadenizle, sizleri Oğuz ve Aykut'a destek olmaya çağıracağım.

Bana yakın yaştakiler hatırlar, Galatasaray'ın ve milli takımın eski yıldızlarından Metin Kurt - fırtına gibi bir 'açık'tı-, futbolcuların hiçbir zaman haklarını arayamadıklarını, yöneticilerin esiri olduklarını falan söyleyip futbolcu sendikası örgütlemeye kalkmıştı. Arayı atlıyorum, işin sonunda Metin zor bela Kayserispor'da top koşturma şansı bulabildi; bugünün futbol meraklısı gençlerine sorsanız, adını kimse hatırlamaz. Böyle bir adamın yaşadığı bile unutturulabilmiştir.

Şimdi Oğuz'la Aykut için benzer bir süreç başlayacak. Metin alenen solcuydu, daha kolay harcadılar, Oğuz'la Aykut için **"komünist"** karalamaları yapılması imkansız, bu yüzden bu sefer iş daha zor olacak. Ama gidişin yönü bellidir, emin olun. Şu anda futbol aleminin mevcut yapısının baş sorumlularından olan spor basınının sorumsuz kalemleri, iki futbolcunun tutumuna fazla laf etmiyorlar. İki nedenle: İlki; Oğuz ve Aykut'un inkar edilemez futbol klası. İkincisi; karşılarındakilerin, savunurken insanın epey hazım zorluğu çekeceği Ali Şen olması. Oğuz'la Aykut gitsin, İstanbulspor'da veya Kocaeli'de başarısız olsun, bakın, son yılların paçavraya çevrilmiş **"onur"**, **"dürüstlük"** vb. kavramlarını birden hatırlatarak bütün kralları ve maiyetlerini yerlerinden hoplatan bu iki insana nasıl bir muamele reva görülecek.

Oğuz ile Aykut, futbol alemi içindeki güç ilişkilerini deşifre eden, toplum - futbol ilişkisindeki hastalıkları- aksini yapmakta **"profesyonel"** çıkarları olduğu halde- ortaya döken, kelimenin basit ve bu yüzden değerli anlamıyla **"kahramanca"** davranmış iki insandır. Davranışları, sadece futbol alemini sarmış ikiyüzlülük, ahlaksızlık ve namussuzluk havasını dağıtmaya yönelik de sayılmaz. Düşünün, son yıllarda Türkiye'de gazetelerden, televizyonlardan insanların önüne kaç gram ahlak kaygısı döküldü? Kaç insana **'erdemli'** dedik? Kaç insan bize, **"Yahu bu hayat ille de çalıp çırpma, aldatma, arkadan dolanma, ihanet ve ikiyüzlülük yarışı olmayabilir,"** dedirtti? Oğuz'la Aykut, soysuzlaşmış toplum hayatımızda insanların davranışlarına para ve güç dışında birşeylerin de yön verebileceğini hatırlatan iki erdemli insandır.

Ancak futbol camiamızın erdemsizliği o boyutlardadır ki, herbiri küçük Ali Şen olan bir sürü tip, şimdi çıkmış, Oğuz'a ve Aykut'a methiyeler düzüyor. Onların da derdi sadece güç mücadelesi. Ali Şen'i zayıflatırlarsa bir rakipten kurtulacaklar ya...

Şimdi, çağrım şudur: İçinde ahlak kırıntısı bulunan bütün futbolseverler Oğuz'a ve Aykut'a sahip çıkmalı. Hangi takımda oynayacaklarsa, bu iki insanın başarısını isteyelim. Onlar ilk fırsatta karalamaya, silmeye, kenara atmaya, unutturmaya çalıştıracaklar. Buna engel olalım, onları unutmayalım!

Ey meraklısı, merak etme, futboldan başka konular olduğunu biliyorum. Ama futboldan, hele Oğuz'la Aykut'un onurlu davranışından ve bütün futbol çıkarperestlerinin onlara göstereceği muhtemel zulümden bahsederken, sadece futboldan bahsetmediğimi sanıyorum. Yanılıyor muyum?

NAZIM HİKMET

Akşamsefası

KARA ÇALAM

Nihat GENÇ

Kamil 11 yaşında. Tekerlekli sandalyede doğdu, orda büyüyor. Kendisi gibi külüstür tekerlekli 7-8 çocuğun liderliğini yapıyor. Sözlükteki adları: Acuze. Bir de ucube. Hastanenin koridorlarında önünüzden mavi ekspres gibi geçerler. Mesai bitimi başhemşire, doktorlar gittiğinde hastane onların kuşatmasına ve egemenliğine girer. Her tarafı dökülen arabalarıyla, zincirlerinden boşanıp koridorlara, asansörlere hücum ederler. Yemekhaneye, bahçeye, kalorifer dairesine ve muhtemelen dikiz için merdiven altına sıralanırlar.

Şaşırmayın, uçurtma çıtası bilekleriyle demirden sandalyeleri tüy gibi hafif, basketçi gibi kullanırlar. Şaşırmayın, ayak, bilek, kalça, omurga kemikleri birkaç parça eksik olduğu halde boyunları bükük değildir. Şaşırmayın, bunların hepsi bacaksız. Yine de lakabı, "Topal" olanlar var. Sünnetçi fazla kestiği için.

Kaburgaları ekmek kabuğu gibidir. Banyoda yıkanırken vidalarını çıkartıp, parçalarını bir kenara koyarlar. Bir ekmeğin içi kalır geriye.

Ekmek kabuklarına üzülmeyin. Bir Nuh Tufanı daha olsa, ağır hantal bedenlerimiz sulara gömülür, ekmek kabukları su üstünde kalır, sörf bile yapabilirler.

Hastane idareciliğinde çok acemiydim. Acemi idareci şefkatini tasarrufla kullanamaz, bol keseden hissettirir. Acemi idareci, eğlenceli, dünya tatlısı mimiklerle konuşur, mide bulandırır. Acemi idareci küçük sürprizler, ani şakalarla, canayakınlıklarla kendini eleverir, yani karşısındakine ufak-tefeklik muamelesi yapar. Onlar da başına çıkar.

Onları susturmanın, kumanda etmenin imkânı yoktur. Tehditleriniz şunlardır: Başhemşireye söylerim. Asansörleri kilitlerim, servisinizden çıkamazsınız. Bahçeye çıkartmam. Ve en büyük tehdit: Gece dışarı telefon ettirmem.

Başhemşirenin gözünde ise onlar birer cani anarşist. Yokedici bir anarşist. Hastane yönetimini bombalayan, düzeni-temizliği allak bullak eden şeytanlar. Her hafta başhekim karşısında ağlayan başhemşire görüntüsüne alışmalısınız: 'Efendim, bu şeytanların tedavisini kesip hemen gönderelim, hiçbiri sözümü tutmuyor...

Çocukların öyle duru gözleri var ki, ruhunuz tutuşur. Tutunacak bir dalları yoktur. Bu yüzden ormanlarına deli derler. Yağmur yağdığında anneler patates kızartıyor sanırlar. Patates kızartıldığında yağmur yağıyor sanırlar. Kime sarılsalar zehir zemberek, zaten uyudukları yere kapıcılar yılan yatağı derlerdi. Çok kullanılmış gümüşten yanakları. Birazcık neşe vermeyin, hiçbir tehditinize inanmazlar. Başlarına çıkacak o kadar az insan var ki, bu yüzden dağları dokunsan patlayacak gibidir. Öyle incelikli kaprisleri, öyle çarpıcı şeytanlıkları var ki, sırf adam seçmek için, hemşirenin suladığı saksıyı devirir, hemşirenin çocuğunun üstün atarlar.

Hemşirenin çocuğuna bir bozukluk mutlaka yaparlar. Hemşirenin çocuğuna sahip çıkarsan, seni adam yerine koymazlar. Paçayı kurtarmak için: Çocuklar bırakın bu salakla uğraşmayı, diyeceksin.

İşte böyle, bedenleri sakat sağlıkları yerinde çocuklar, ruhları sakat bedenleri sağlam insanları böyle ayırt ederler.

Asla kendilerini acındırmazlar. Sizden bir izni dilenerek değil, tehditle ya da çok sulu yaramazlıklarla talep ederler, en çok da böyle talep ederler.

Servis hemşiresinin ise tek bir kumanda yöntemi vardır, çok hayalci, çok ütopik bir yöntem: Sezon sonunda kupa maçına götürmek. Altı ay bu vaadle disipline edildikleri tarafımdan gözlenmiştir.

Dilbilgisi biz, şimdilik vücut parçaları düz-tam insanlar içindir. Çeyrek çocuklar için, bacakları kalçalarına vidalanmış iki kibrit çöpü sallanan çocuklar için Türkçe'nin, telaffuzun anlamı yoktur.

Anne karnında beş aylık bebekler sesleri nasıl duyarsa, öyle duyarlar. Sesin, konuşmanın, frekans rengini çözerler. Gerisiyle ilgilenmezler. Onlar için tek bir terapi yöntemi vardır: Cıvıl cıvıl sesler. Eğer bu seslerin düzenini anlayamazsanız, altıyedi yaşındaki tekerlekli çocukların yüzlerce bozuk davranışına muhatap olursunuz, onlara cani bir Sırplı gibi davranmaya başlarsınız.

Odanızda dinlenip, kitap okuyorsunuz. Kamil, çetesiyle kapının iki kanadını çarparak hurra odanıza doluşurlar. Kuralsız, gürültüyle, izinsiz. Onları mutlu etmek istiyorsan:

– Lan, ..mına koduğumun çocukları, ne arıyorsunuz burda ibineler? Görmüyor musunuz, kitap okuyoruz. Sizin gibi dilenci mi olacağım. Kitap okuyorum ki, sizi de bu pislikten kurtaralım, diye bağıracaksın.

Kamil, bunun, **'hoşgeldiniz canım efendim, ben de zaten sıkıntıdan patlıyordum'** anlamına geldiğini bilir: **'Hasiktir lan, okudun-okudun buraya memur oldun, bir başhemşireye sözün geçmiyor, daha ne boka okuyorsun, doktor karıları tavlamak istiyorsan, kapıya BMV çekeceksin'** diye karşılık verecektir.

İçlerinde en küçükleri Recep. Yüz rengi helva kıvamında kavrulmuş un gibi. Bir de üstüne ön dişleri dökülmüş. Recep Kamiller'den farklı, onun dışarda bir evi var. Bu yüzden sesleri-renkleri karıştırır. Küfür duydukça korkuyla sıkılır: **'Gidelim Kamil, müdür bizi istemiyor'** diye sızılı konuşur. Kamil de, **'Sen git lan o.ospu çocuğu, biz kalacağız'** diye karşılık verir.

Recep sözlere çok alınır, çünkü onun ortakulağındaki kaslar, Kamiller'de olduğu gibi aletli jimnastik ustası değildir. Onun ortakulağındaki kaslar kelimelere şifrelidir. Parlak sesler istediği kadar küfür taşısın, Kamil gibiler gütteyle değil, besteyle yaşarlar.

Çünkü bu çocukları mutlu edebilecek güfte yazılmamıştır. Güftelerin hepsi ya yasaklar ya da acımalar üzerine kurulmuştur. Güfteler, gönül okşayıcı, şefkatli, şerefsiz ve Tanrı'nın adaletsizliğine ayarlı olduğu için, siz de inanmazsınız. En yatıştırıcı, umutlu kelimeler söyleseniz de itiraf edin, kelimelerin ses tonlarındaki ıstırap ve tedirginliği.

Dini güfteler sıkıcıdır, baygınlık verir. Hep daha beter hastaların durumunu az beter hastalara anlatmaya yarar. Bu geleneksel numaraları boş verin, hayat için gerçek bir şey yapın. Çünkü, sesleri-yüzleri renkleriyle tanıyan bu çocukların zihinsel uyanıklığı deha düzeyindedir. En büyük dehalarım müzisyenlerden çıkması boşuna mı?

Velhasıl boş sözlerle oyalanmayalım. İşte Kamil, muzurluktan kirpikleri yanmış, burnunun üstünde derin bir diş izi. Tırnakları ağzına kadar kir dolu.

Gecenin vakti, hayata dair tek bir ses yok, Kamil odama geldi, telefon için. Recep ameliyattan çok korkuyordu. İlk defa ameliyat olacaktı. Kamil ise ameliyathanenin tornalarına, testerelerine, çekiçlerine alışık. Ameliyatlarda en çok da testere, vida kullanılır. Bu gün ameliyat olmuş. Şimdi servistedir... Santralı ve servis hemşiresini ikna edip telefonu bağlattık. Kamil telefonun başına geçti:

– Lan Recep, ne kadar kestiler? dedi.

– ...

– Lan senin boyun ne kadar, kolum kadar çıktı diyorsun...

– ...

– Hemşirenin sepeti nasıldı?

– ...

– Kestikleri kemikleri soksaydın lan sepete.

– ...

– Kalas yerinde mi oğlum, sen ondan haber ver, kalas yerinde mi?

– ...

– Sen taburcu ol gel, o kalası da ben keseceğim...

Bir müddet sonra Kamil telefonu kapadı. **'Kamil, insan sormaz mı, acıyor mu, ağrın var mı?'** diye dedim. Kamil: 'Onun annesi var yanında, onun ameliyatı çok acır' dedi. **'Kamil, Kalas ne lan! İki de bir kalas diyorsun?'. 'Ne kalası, serçe parmağım kadar ya var ya yok, ameliyat oldu, morali bozulmasın diye diyorum'** dedi... Ve demir tekerlekli sandalyenin gıcırtısıyla çekip gitti...

Odamda yeniden yalnız kaldım. Dünya o kadar sessizdi ki, meleklerin sesleri duyuluyordu.

CAN BARSLAN

şeyedi YORUM

"ŞEYEDİ'LER ve YORUMLARI"

BAYRAM GELMİŞ NEYİME

Zaten yanlış ayakkabı giymişiz... Bu durumda ayakkabının rengini herhangi birine beğendirmek zorunda da değiliz... Hatta bu ayakkabının rengi, şehirlerarası otomatik kullanıma açıldığında biz hâlâ kalori hesabı yapıyorsak, bu bizim suçumuz değil, şeyindir.. Her neyse..

Bu hafta, kayıtlara geçmiş ve tanımlanamayan bazı ayakkabı alışverişi olaylarından söz edeceğiz... Bunlardan ilki, askeri belgelere 1964 yılında Numan adlı bir çiftçinin ifadesi ile ve çok gizli ibaresi altında geçen vaka... Aynen sunuyoruz...

"..... 1964 yılının Haziran ayıydı. Karımın vitrinde görüp de çok beğendiği küçük kareli desenleri olan ve her karesinde yedi cüceden herhangi birisinin resmi çizili, bağcıksız gibi görünen ama aslında topuklu olan ayakkabıyı almaya gidiyorduk... Birdenbire ilerideki yüksek binaların tepesinde yeşil ışıklar yayan parlak bir cisim belirdi... Öyle hızlı hareket ediyordu ki ikimiz de aynı anda kıymalı pide yemek ihtiyacını hissettik. Donup kalmıştık... Işıklı cisim göründüğü gibi yine ansızın yokoldu... Olaydan sonra karım hafızasını yitirdi ve ayakkabı almak yerine elektrikçiye girip tavla oynamak istedi... Oyundan sonra, bağdaş kurup oturma renginde bir köşe sehpası alıp eve döndük..."

Bilimadamlarının açıklayamadığı bir başka olayı ise otuzdört yaşındaki ev kadını Feriha Hanım'ın ağzından aktaralım...

"..... Galiba 1984 yılıydı..: Evet evet, 1992 yılı olduğundan eminim... Kendime bir ayakkabı almak için mağazaya girdiğimde garip bir şeyler olduğunu farkettim... Tezgahtarlardan birisi durmadan değişiyordu... Parlak ışıklar yayarak, daha sonraki yıllarda yayınlanacak olan Çiçek Taksi dizisinin müziğini çıkartıyor, ayrıca sırayla değişerek bir muhafazakâr, bir sosyal demokrat oluyordu... Diğer tezgahtarlar ise onun çevresinde daire olmuşlar, manda kasa Mersedes'lerin üstünlüklerinden bahsediyorlardı... Bunun bir çeşit ayin olduğunu düşünürken içlerinden bir tanesi benim orada olduğumu fark etti... Kravatını düzelterek yanıma yaklaştı, çantamdaki üçlü priz kordonuyla kendi boğazını sıkmaya başladı... Bense oradan kaçtım..."

Bu iki öykünün ortak yanı ayakkabı almaya giden insanlarla ilgili olmasıdır... Ayrıca bir ortak yan daha vardır ki, o da çekilişe katılan iştirakçilerin arasında bir yerde gizlidir... Şimdi diyelim ki sarı beyaz bir kedi sizi ısırdı ve kuduz olma ihtimaliniz var... Bu durumda başınıza gelebilecek en kötü şey, saatin sabaha karşı üç olması ve sizin sigara içmeyen birisi olmanızdır... Kötü bir olayı sigara içerek beklemek insana metanet ve soylu bir görünüm verir... Oysa ayçekirdeği çitleyerek aynı etkiyi sağlayamazsınız... Gene de ilk kuruyemişçi açılana dek kudurmamaya özen göstermeniz gerekebilir ama, aynı özeni kuduz mikroplarından beklemek anlamlı olmaz... Adının o kadar da önemli olmadığı bir Alman bilimadamının belgelerle kanıtladığı bir gerçeğe göre, ölmeden hemen önce içilen son sigara, orgazm sonrası sigarasından daha çok keyif verir... Tavuklarsa bu gerçeği hiçbir zaman bilemezler...

Akşamsefası

dikkat ettim hep aynı saatte oldu bunlar.

dikkat eden tan cemal genç

biri askere uğurlandı gece.

biri sigarasını söndürdü.

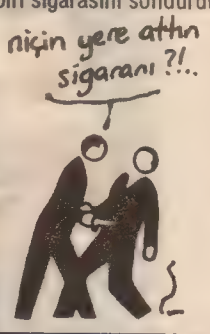

biri en sevdiği şarkıyı dinledi.

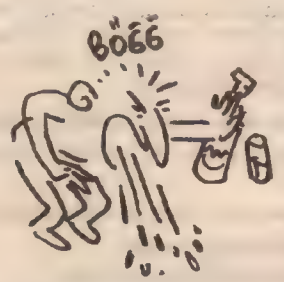

biri evine girdi, ışığı yaktı.

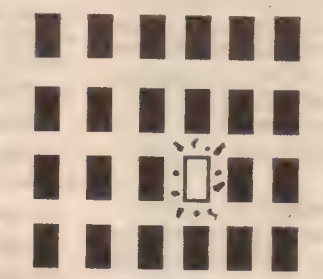

elektrik saati hemen çalıştı.

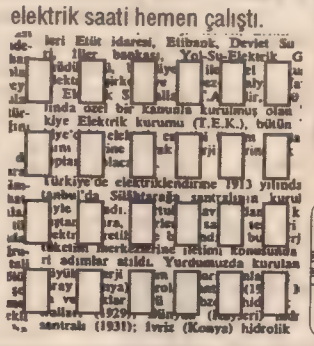

biri şeker yedi.

Dış ses- Colgate'teki çift fluorid ve kalsiyum dişleri içerden güçlendirir...

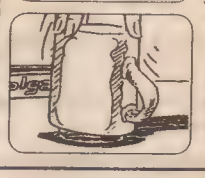

...dış etkilere karşı korur.

biri hatırını saydırdı.

biri öldü.

biri şişelerini şattı.

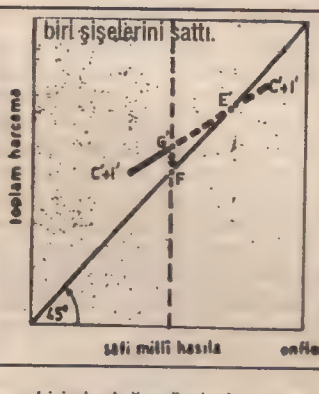

biri kumandasının pilini bitirdi.

biri ailesini kaybetti.

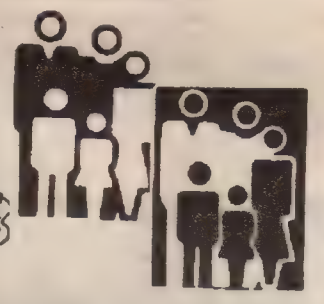

biri karısına baktı.

biri sıkıldı.

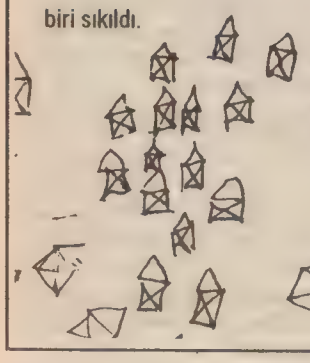

biri masal istedi babasından.

biri okuduğu cümleyi anlayamadı.

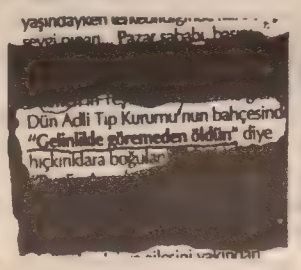

bir daha okudu.

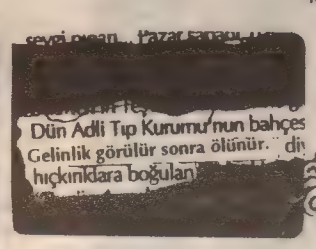

biri sinyal sesinden sonra konuştu.

biri de bunları okudu.

Göze Mektup

İki Gözüm, Efendim,
Bilmem ki bu mektupla biraz olsun açılır mısınız? Rica ederim, bana değil elbette, kendinize.

Bende açılan kapanmıyor çünkü, siz hariç. İki gözüm, sizin artık biraz açılmanız gerekiyor.

Gözde açılanla gönülde açılan aynı şey midir, hangisinin önce açılması yeğdir, biri diğerini de açar mı, birlikte açılmaları ruha iyi mi gelir, ağırlık mı verir... İşte bütün bunlar mektup haricidir, şimdilik.

Göz mektuba dahildir: Gören göz, yazan göz, okuyan göz, açan göz, kapatan göz. Bazı mektuplar gözümüze bakar, yazılmak veya okunmak veya gönderilmek için. Göz ise, bazen, mektup yerine geçer, gönderilir mi gönderilmez mi, o göze alma meselesidir.

iki Gözüm, Mektubum,

Gözün açıklığı da mektubun açıklığına benzer, bilesiniz: İkisi de önce kendine açılmak üzeredir. Kendine açılanın, içine açıldığı bilinir. Hayli zaman var ki gözün şaşkınlığı bundandır: İçe açılmak dururken, mektubun yolunu izler, açıklığı dışa çevirir. Bu, yalnızca olağan işlerden sayılmakla kalsa iyi, fakat bir o

AÇIK MEKTUP

kadar da beyhude sayılır ki saymakla bitmez. Nereye ve niye açıldığını kimse anlayamaz. Açıldığı yerlerde de pek makbul sayılmaz, hoş karşılanmaz. Göz göre göre dışa açılan mektubun, mektup gibi dışa açılan gözün de, bir daha kolay kolay kapanamayacağını yeri gelmişken belirtelim.

Erken açılan mektubun benzi tez solar, gönlü kararır, bahçesinden olur. Bir mektubun solması, içine açılmayı bilmemesinden olur. Çok bahçede mektubum soldu, diyen birine rastlarsanız bilin ki, onda size açılmak arzusundan ziyade, kendine gönlünce açılamamış olmanın kederi vardır.

Bu mektup ders olsun diyemem size, mektup yazıp gözünüze girmek isteyenlerden olmadığımı da bilirsiniz, fakat bu sözlerimin de bir mektup gibi gözünüzün önünde durmasını isterim.

İki Gözüm, Bakışsızım,

Buraya bak! Bana bak! İçine dön! Demekten ötürü pek sıkıntı çektiğimi, pek müşkül durumda kaldığımı anlamış olmalısınız. Fakat dikkatinizi çekmek zorundayım: Ne zaman bakacaksınız, bakın ki artık ben de herkesle beraber 'gözüm gibi bakarım' diyebileyim senin için. Göz içine bakmazsa, benim ona bakacak halim kalır mı?

Haydar Ergülen

Dünyanın gözü üstünüzde olsa, n'olur kıymet vermeyin, içinizde bakışsız/bakımsız bıraktığınız yerler acıyor, öyle-böyle değil hem, üstelik pek yakındır 'göz göz oldu yaralarım döküldü' diye ağıtlar tutturmanız veya 'gözüm acıyor' diye bir şarkıya başlamanız.

Mektup yolu gözleseniz de iki gözüm, hiç kimsenin mektubunda gözünüz kalmasın! Mektup sonraki iş, siz önce içinize çevirin gözlerinizi, içinize açın, orda nice mektuplar vardır ki bir ömür boyu okumaya, yazmaya, göndermeye kalksanız yine doyamazsınız, yine bitiremezsiniz.

İk Gözüm, Efendim,

Umarım okuduktan sonra, gözünüz bu mektubun üzerinde olmaz, içinize bir göz atmayı denersiniz. Benim gözüm de üstünüzde değil, içinizde olacak, unutmayın.

ZARF

Gözyaşından pulu olan
Mektup göndermekle bitmez
...
Gözlerinden payıma
keşke yangın düşseydi
zarf üşüdü yazıdan
mektubum gözden düştü
...
Her mektupla öğrendim
meğer ateşten önce
yakarmış düştüğü yeri
daha yangın gerekmez!

Akşamsefası

Eroinden Kuşburnuna

TUĞRUL EYLÜLMAZ

Yapmaktan nefret ettiğim şeyleri düşünüyorum:

Sizin bana benim size yaptığım şeyleri

Rambo'dan daha yağlı ve çirkin

Robert Dole'dan daha mide bulandırıcı

....

Bu sağcı Cumhuriyetçi pislikler beni hasta ettiler

Bu moruklar meme ve penis korkusundan altlarına ettiler

Beni daha da hasta edecek bir şey düşünmeye çalıştım

Bu adamlar mutlaka kendi ebeveynleriyle zina ettiler

Yukarıdaki dizeler Lou Reed'in Türkiye'de piyasaya çıkan son kaseti Set the Twilight Reeling'den. Parçanın adı "Motherfucker". Lou Reed kim mi? En başından başlayayım.

Adana deyince aklınıza kim gelir? Sakıp Sabancı mı? Peki. Aklınıza Yılmaz Güney'in gelmemesine tabii ki bir itirazım olamaz. Peki Urfa deyince? İbrahim Tatlıses. Şükürler olsun. Necmettin Cevheri diyeceksiniz diye ödüm kopmuştu. İşte orta yaşlı Bohem New York'lu için de bu dünya kentinin iki tane has oğlu vardır. (Has kızlarının kim olduğunu da artık bir zahmet, kafaları ayıp hikayeler ve dul babaların dramlarından kaldırabilirlerse, Pazartesi dergisini çıkaranlar buluversin) Biri Manhattanlı Woody Allen, diğeri ise Long Islandlı Lou Reed. Şu sıralar Woody'nin de bir filmi başladı ama konumuz Lou yani:

a) 1960'larda, rock'ın tanıdığı en "bölücü ve yıkıcı" müzisyenler sayılan Velvet Underground grubunun kurucusu sıfatıyla "Drug" alt kültürünün öncüsü, b) 1970'lerde solo yaptığı "Transformer" albümüyle travestizm ve S/M peygamberi, c) Daha sonraları ise Uluslararası Af Örgütü'nün en önde gelen destekçilerinden Lou Reed. Türkiye'de ise, beş bin Express okuyucusunun yarısı dışında, kimsenin fazla umursamadığı Lou Reed. Öyle ki geçtiğimiz aylarda TRT 2'de yayınlanan konserini gazeteler duyurmadılar bile. Ama ne olursa olsun sevenleri için bir "cult" müzisyen. 1966 yılında gitar ve ses olarak Velvet Underground'ta çalarken 23 yaşındaydı. Çok sert olmakla eleştiriliyordu. Şimdi yani tam 53 yaşında çıkardığı "Set The Twilight Reeling" ise Anglosakson radikaller tarafından pek yumuşak bulundu.

Lou Reed, ne kadar yumuşarsa yumuşasın, iyice ilerleyen yaşına rağmen rock'ın ilerici ruhuna ihanet etmeyen bir Rock 'n' Roll Animal (1973). Üniversitede okumaktan vazgeçmeden önce çok da fazla ciddiye almadan gazetecilik ve tiyatroculuk yaptı. Müzik ve özellikle şarkı sözü konusunda çok iddialı bir gençti ama yazdığı sözler çok tuhaf ve radikal bulunduğundan uzun süre süründü, ta ki John Cale'i tanıyıp Velvet Underground'ı kuruncaya kadar. Grup şimdi "cult" oldu ama o olmadı. Ben kendi adıma Reed'le 60 sonları Türkiye'de değil (O zaman dünyanın sonunun Rolling Stones olduğunu düşünürdüm), '70 başları İngiltere'de tanıştım. Reed gerçekten ilginç bir kişilik. Velvet Underground dağıldıktan sonra bir ara zengin bir New Yorklu olan babasının muhasebe şirketinde bile çalışmış. Düşünebiliyor musunuz bir iki sene sonra, **"He shaved his legs / now he was a she"** gibi sözler yazacak bir adamın **"Giren hesap zimmet / çıkan hesap matlup"** diye takıldığını. Tabii o da bunu düşünemediğinden işi gücü bırakıp Londra'ya yerleşti. (Kim ne derse desin müziğin piyasa kalbi ABD'de atıyor olabilir ama yaratıcılık için Londra havası solumak şart) İngiliz müziğinin, yaratıcı dehası kadar ticari üçkağıtçı dehasıyla da ünlü, David Bowie'si duruma el koydu. Sonuç: 30 yıllık müzik yaşamında hem Amerika hem de İngiltere Top 20 listelerine giren tek şarkı yani Walk On The Wild Side. Reed, inanılmaz makyajı ve insanları şaşırtan sözleriyle Londra Kraliyet Festival Salonu'nu bile ayağa kaldırmıştı. Plağın kapağındaki Lou Reed'in aksi olarak aynadan yansıyan kadın da o zaman epey gürültü koparmıştı. Daha sonra "Rock 'n' Roll'u sattı" suçlamaları arasında Bowie ile ortaklığını, yerinde bir kararla, bozdu.

Fakat Reed, yine de hayatın vahşi yakasındaki gezintilerini sürdürdü. İki uyuşturucu bağımlısının acıklı öyküsünün anlatıldığı "Berlin" yayınlandığı 1973'te pek tutmadı ama siz siz olun bir yerde elinize geçerse hemen edinin:

Zengin takımı imparatorlukları yıkabilir,

Yoksul başlayan ise genellikle hiçbir şey yapamaz,

Zengin oğlan babasının ölümünü bekler,

Yoksul ise içer ve inler.

Ben mi? Hiç kafayı takmam.

Aynı durum 1982'de çıkardığı "Blue Mask" için de geçerli. Reed'in çıkardığı solo albüm sayısı, sonuncusu da dahil olmak üzere, tam 22. '80 ortalarından itibaren uyuşturucu altkültürü öncü yerini siyasal ve toplumsal sözlere bırakıyor. Bu durumda Lou Reed'in eski karısı Sylvia'nın önemli rolü var. 1989 yılında çıkardığı "New York" hem eleştirmenler hem de müzikseverler tarafından, yine çok satmamakla birlikte, yere göğe konamadı. Lou Reed'in yalnızca marjinalite ve uyuşturucu konularında vaaz verdiğini, eski sayı Amerikan dergilerinden öğrenen kimi salak eleştirmenler, onun siyasal ve toplumsal kaygılarını hiç anlamazlar. Çünkü kendi hayatları o kadar boyut fakiridir ki. Hadi biraz yardımcı olalım:

Howard Beach'te bıçaklı siyahlarla, silahlı beyazların kavgası var,

Ama New York sokaklarında yürürken insan hakları denen şey yok.

....

Metro da hem zenginlerin hem yoksulların akan kanları var.

Ama ringde sizin köşenizde sizi savunacak Mafya avukatı yok.

Şu sıralarda Türkiye'de de kurulmaya çalışılan Uluslararası Af Örgütü'nün konseri sırasında söylediği "Dirty Boulevard" adlı parçadan bir kaç mısra (aklımda kaldığı kadarıyla) aktarmama izin verin:

Pedro adlı çocuk pencereleri camsız Wilshire otelden dışarı bakar

Otelin duvarları kartın yatakları gazete kağıdındandır

Kendini genellikle dilenemeyecek kadar yorgunluk hisseder

Dokuz çocuğu olan babası onu hergün döver

....

Pislik Bulvarı'nda kimse doktor, avukat olmayı düşlemez

Tek düş olan uyuşturucu satma şansı ise herkese gülmez

Büyü kitapları okuyan Pedro bir gün,

Üçe kadar sayınca buradan kurtulup uçacağından umut kezmez.

New York ve Magic and Loss'dan sonra geçen ay Set The Twilight Reeling'ı çıkaran Lou Reed şimdi, son kasetinde vokal yapan, Laurie Anderson'la evli. En iyi arkadaşları arasında Peter Gabriel, Kenneth Branagh ve Vaclev Havel var. Andy Warhol çoktan unutuldu. Bir kesim hayranının gözünde Lou Reed yeraltı kültürü peygamberliğinden sistemin sol kanadı muhalifliğine düştü. Ama onlar bile Lou Reed'in son kasetinin "son zamanlarda yetişkinler için yapılmış en iyi rock albümü" olduğunu kabul ediyorlar. İster entellektüel ve "siyasi olarak doğru" sözlerine takılın, ister "adult rock" olarak dinleyin ama Ballet plakçılığın çıkardığı bu kasedi veya Lou Reed'in herhangi bir kasedini edinin.

nanik depresif

"Her kadın yaşamını sırtüstü, erkeklerin bitmez tükenmez isteklerine gece gündüz yanıt vermeye çalışarak geçirir. Eğer günün birinde kendisinin kişisel arzuları için satın alabilecek bir hayran bulabilecek kadar şanslı değilse otuzlu yaşlarında yorgunluktan ya da hastalıktan ölmesi kaçınılmaz olur."

-Fahişeliğin Tarihi, Jess Wells ,Pencere yay.

RUHSAL ABİ ve GÜNLÜK YAŞAM

Yorgun bir gecenin sabahıydı. İlk defa bu kadar erken kalktığını düşünüyordu. Mutfağa gidip bir domatesi önce ikiye bölüp, yarısını dilimler halinde kesti. Yanına bir dilim beyaz peynir koydu.Yeşil zeytinlerden döktü tabağına. Üzerine limon sıktı. Dolaptan bir şişe Çamlıca gazoz çıkardı, gazı uçmasın diye kapağını ağzında bıraktı. Yanına kızarttığı ekmekleri koydu. Radyoyu kurcaladı; "Türküler ve oyun havaları" programını seçti.

Kahvaltısını yaparken onu düşündü.

Bir iki saatlik uyku için hiç de yorgun değildi. Her zamankinden daha sağlıklı olduğunu düşünüyordu. Bir iki defa olduğu yerde zıplayıp, sallandı.Yere yatıp şınav pozisyonu aldı, kolları yorulunca ayağa kalktı. Soğuk bir duş aldı. Şimdi kendini çok daha iyi hissediyordu.

En güzel gömleğini giydi,yeni aldığı pantolonunu denedi. Renkli bir çorap seçti. Aynada kendini beğendi. Yaz-kış elinden düşürmediği ceketlerinden uygun olanını aldı. Hızla sokağa çıktı.Kibar adımlarla yol aldı. İnsanların kendisini gözlediğini sandı. Anormal bir durum olup olmadığını,bir vitrinin önünden yavaş geçerek inceledi. Kendini paranoyak olmakla suçladı.Tekrar yoluna devam etti.

Hala onu düşünüyordu. Kokusunu,tenini,ellerini nasıl da eliyle kenetlemişti, ter içindeydi.Sımsıkıydı. Hiç ayrılsın istemiyordu elleri, arabanın vitesleri değiştikçe ileri geri oynuyordu kolları. Bir parkın önünde durmuşlardı,parkın karanlığına kaybolmuşlardı. Saat çok geç olmuştu. Onu evine bırakmıştı...

Tekrar tekrar aynı sahneleri gözünün önüne getirip sonuna kadar canlandırıyordu kafasında, bitince yeni baştan başlıyordu.

Cebinden paketini çıkartmadan bir sigara çekti. Bir nefes alınca biraz rahatladı. Bahar mevsimini sevdi, her şeyin mutlulukla yaşandığı bir dönem diye düşündü. Kuşlar, çiçekler, böcekler nasılsa insanlar da öyle; çiçekler nasıl açar baharda kadınlar da öyle diye düşündü. Bir kafeye oturup sütlü nescafe söyledi, büyük bir keyifle yudumladı.

Dolmabahçe'ye indi, dün akşam yaşadıklarını anımsadı...

("Tek bir yıldız var gökte", "Hayır ay da var" dedim. "Yüzüne yansıyor". Ellerimiz ter içindeydi, kalp atışlarımız hızlanmıştı. "Neden böyle bir şeye ihtiyaç var sence?". Sarayburnu'ndaki çakar fener çaktı.Kibrit çöpü gibi alev aldı.Tekrar azalarak yok oldu. "İnsanlar yaşadıkları anlar için geçerli" dedim kırık sesimle.

Bir yıldız geceyi yırttı. Yıldızın kaydığını ay da gördü. Ay'ın dikişleri geceyi tutlmadı. Kıyısız dalgalar okşadı titrek bedenimi. İsimsiz rüzgarlar aldı beni öksüzlüğümden...)

.Sen ey aşk'ın prensi, zamanın efendisi. Sen aşkı kendinde yaşayansın rüzgarın eşi.

Aslan Özdemir

Akşamsefası

the sexuality of dialectics
DİYALEKTİĞİN CİNSELLİĞİ

Günlük hayatın detaylarını gözardı ederek; aşk için neyin yıkıcı olduğunu ve zorlamaları reddetmenin iyi olduğunu anlamadan devrim ve sınıf savaşından bahseden türden insanların ağzında ceset vardır...

Au REVOIR!

THE SPIRIT OF
LOUISE & MICHEL

POINT~BLANK!
P.O. BOX 233
STATION A
BERKELEY, CA
4702

Bakanların sınav kağıtları (II)

Bu hafta da bakanlarımızın sınav kağıtlarına devam ediyoruz. Yeni hükümette Devlet Bakanı olan Abdülkadir Aksu, ANAP'ın gözde milletvekillerinden ve bakanlarından birisi... ANAYOL iktidarının kuruluş aşamasında kendi gibi Mülkiyeli olan başbakan Mesut Yılmaz'ın yanından bir an olsun bile ayrılmayan Aksu'nun bu özelliği, İçişleri Bakanlığı yaptığı yıllardan beri süregelmekte... Kendi gibi bakan olan Keçeciler'le aynı gün aynı sınava giren Aksu'nun okuldaki numarası ise 2240. Gerçekten zor okunan yazısıyla diğer derslerden ne not alırdı, bunu bilemeyiz ama Devrim Tarihi dersinden kaç puan alabileceğine siz karar vereceksiniz... Sınav sorularını bir kez daha hatırlatarak cevaplara geçiyoruz. Hadi bakalım, alın kağıdı, kalemi elinize ve eski İçişleri Bakanı, şimdinin Devlet Bakanı Abdülkadir Aksu'ya not verin.

Sorular:

1. Milli Hakimiyet esası hangi safhalardan geçerek mutlak manasını kazanmıştır? **2.** Atatürkçülüğü kendinize göre tarif ediniz (beş satırla) **3.** Atatürk üzerine hangi kitapları okudunuz?

Cevaplar:

1. Birinci Cihan harbi sonrası bütün iktidar ve otoritesini yitiren halife sultan ve Osmanlı saltanatı acz içine düşmüştü. Sultanın ilahi otoritesi daha önceleri sarsılmış. Otoritesini devam ettirmek için yeryüzü desteğine ihtiyaç göstermişti. 1876 An. 1809 II. Meşrutiyet. Hükümdarın otoritesini paylaşma hareketleriydi. Nihayet birinci harp sonrası memleketin düşman işgali, ekonomik ve siyasal bağımlılık durumuna karşı Mustafa Kemal ihtilalci bir hareketle karşı koyuyor ve Milleti bu durumdan kurtaracak olan tek kuvvet yine Millet olduğuna inanıyor. Kendine ve Türk Milletine olan güveniyle harekete geçiyor. İlk defa Amasya'da arkadaşlarıyla yaptığı bir toplantıda bir takım kararlar alıyor ve bunu bir genelge ile bütün vilayetlere bildiriyor. Memleketin durumundan bahsediyor ve Milleti kurtaracak olan ancak milletin kendisidir. Halife Sultan ve Merkezi hükümetten hiçbir fayda gelmez.

Bundan sonra Erzurum Kongresi ve buradan Milli iradeye dayanan bir kongre bu kongreden seçilmiş bir temsili heyet (geçici bir hükumet) Millet adına milli iradeyi temsil edecekti. Bu heyetin tam manasıyla milli iradeyi temsil edebilmesi için daha geniş çapta bir seçimden ..... gelen delegeler ve Erzurum Kongresinde seçilen temsili heyet Sivas Kongresi'nde toplandılar. Bu kongrede millet adına milli iradeyi kullanıyordu ve bir takım kararlar aldılar. Bunlardan memleket bir bütündür bölünemez. Hakimiyet milletindir, manda ve işgal kabul edilemez. Kapitülasyonlar kaldırılmalıdır. v.s. Nihayet Milli iradenin en geniş şekilde tezahür edebilmesi için Ankara'da toplanılacak meclis için hazırlıklara başlandı. Vilayetlerden 5'er delege seçildi. Daha önceki kongrelere iştirak edenler Eski Osmanlı Meclisi Mebusan'da milletvekili olanlar iştirakiyle büyük bir temsil kabiliyeti olan bir meclis toplanmış oldu. (23 Nisan 1920) Burada kabul edilen Anayasa'nın en önemli prensiplerinden biri "Hakimiyet bila kaydu şart Millete aittir." Bu hakimiyeti Millet adına millet meclis ve hükumet başkanı kullanıyordu. Atatürk'ün kuvvetli şahsiyeti ve memleketin içinde bulunduğu durum, bu tarzda bir rejim gerektiriyordu. Özet olarak, Padişaha ve Osmanlı müesseselerine karşı sonsuz itimatsızlık bu tarzda bir anlayışa götürmüş.

2. Atatürkçülük: Ne bir doktrin ne bir ideolojidir. Memleketin içinde bulunduğu duruma göre ülkemizin siyasal, ekonomik ve kültürel bağımsızlığına muassır medeniyet seviyesine yüceltmeye yönelmiş pragmatik bir hayat görüşü.

3. Kutsal İsyan, Tek Adam, Mustafa Kemal ve Çetecilik, Anadolu İhtilali, Söylev ve Demeçler, Çankaya, Atatürk'ün Sosyal Görüşleri.

Ömer Hidayet

ÇEVİRİ: Naciye YÜCEŞAN

Akşamsefası

Fukara Fıkraları

Dana ile öküzü çifte sürmüşler. Dana deli dana değil, akıllı dana, yükü götüremeyeceğini anlayınca yatmış yere, yığılmış... Çiftçi boyuna öküzü dövermiş. Komşular karşıdan, niye danayı dövmüyorsun da, öküze girişiyorsun?.. diye çıkışmışlar.

- "Yük ağır, dana ne bilsin..."

- "Yatmayı öküz öğretmiştir" demiş.

Bizim politikada kimin dana, kimin öküz olduğu belli değil. Ona en büyük öğretici bizi yöneten politikacılardır... Ama aslında hepsi U.S.A.'dan gelmiştir. Eco da dahil olmak üzere...

* * *

Şimdi içkiyi bırakmış bir avukat arkadaşım yoğun bakımda sanrı geçirirken. Tanıdığı bütün ölmüş alkolikleri görmüş. Gazi Mustafa Kemal'i gayet şık bir kıyafetle gözünün önüne getirmiş.. Ve Gazi'ye "bu memleketin hali n'olacak" diye sormuş... Gazi de: "Ben ta o zamandan bunun böyle olacağını biliyordum. Onun için erken öldüm..." demiş...

Benim karım onbeş yaşındayken bir arkadaşımın ısrarıyla, inanmadığı halde ruh çağırmışlar.

Harfler, fincan, tepsi, karanlık bir odayı hazırlamış arkadaşım...

Karım, en büyüğümüz olan Gazi'yi çağırmak istemiş. Gazi cevaben ve ruhen "gelemiyorum..." diye harflerin üstünden okunmuş. "Neden" diye sorduklarında, "Çok sarhoşum gelemiyorum..." diye fincan harflerin üzerinde yıkılmış.

Can Yücel

Sana nasıl bulsam nasıl bilsem
Nasıl etsem nasıl yapsam da
Meydanlarda bağırsam
Sokakbaşlarında sazımı çalsam
Anlatsam şu kiraz mevsiminin
Para kazanmak mevsimi değil
Sevişme vakti olduğunu

Sait Faik Abasıyanık

merhaba..

öküz okurları'ndan gelen (bizim de hissettiğimiz) derginin ruh hâline ilişkin, bazı ortak maraz uyarıları var.. bu uyarılar: "yazı ve çizgilerdeki bilgi-birikim azlığı", "güncellikten kaçış ve geçmiş avcılığı", "işi edebiyata daha doğrusu geyik muhabbetine dökme hastalığı", "rahat-yerleşik sayfaların azlığı", "haber ve sürpriz fakirliği", "araştırma-inceleme yazıları eksikliği", vs. diye sıralanıyor.

dost okur, acı söyler diyerek bu uyarılarınızı pür dikkat dinliyoruz. fakat bütün aksaklıklara rağmen her sayı daha iyiye gittiğimize inanıyoruz.. yoksa yanılıyor muyuz.. haftaya görüşmek üzere.. kestane cevap, acele kebap..

met-üst

"İkinci sayınızı biraz önce okudum. Öncelikle çok hoşuma gittiğini ve sizleri tebrik etmek istediğimi söylemek isterim. Hoşuma giden diğer bir şey de öz dayım olan Arkadaş Z. Özger'in bir şiirinin derginizde yer almasıdır. Bunu görünce duyduğum heyecanın en azından yeni bir dergi çıkartmanın size verdiği heyecan kadar olduğunu söyleyebilirim."

Cenk Bilgin, AÜL - Eskişehir

"Öküz dergisinde ilk kez karşılaşacağım adları, ilk kez dokunacağım sözcükleri, sarsıntıya uğramış bir umutla da olsa bekleyeceğim. Kırın fanusların buzdan camlarını. Nehirler okyanus özlemiyle taşmayı bekliyor. Sizleri seviyorum. Umutla, sevgiyle."

Pınar Pınar, Maltepe - Ankara

"Ee, öküz bu, burun kıvırdığı gibi, hiç merhaba bile diyemeyebilir icabında."

Yavuz Arda, İstanbul

"Ne hayattan bir beklentim, ne de insanlardan bir umudum kalmıştı. Tam intihar edecekken 'öküz' çıktı. İntihar süresini öküz kapanıncaya kadar erteledim. İçime bir umut düştü, anlıyor musunuz."

Bora Kaynar, İzmir

"Bu kadar insan, hem de yanyana, hem de aynı dergide ha!. Siz de, onlar gibi olmazsınız umarım! Hemen bölünmezsiniz yani!. Girişim olarak bile güzel!. Sizi seviyorum.."

Yasemin Ender, Kütahya

"Neden öküz? geyiklerine ufak bir katkı cevap: 'Her şeyin bir nedeni olmayabilir'i kanıtlamak için, öküz!"

Tansel Atasagun, Marmaris

"Dergimiz her hafta güzelleşiyor... İçimde garip bir duygu var... Keşke karmakarışık olsa... Ne de olsa mizah dergisi sayfalarına alışmışız... Benimki belki de (afedersiniz) kıllısını istemek... Elinize sağlık."

Mümtaz Yörükata, Bursa

"Çok tashih hatası var. Başka bir şey de yok. Belki de öyle görmek istediğim için. Aşkın gözü kör olurmuş ya. Öküz, ikinci aşkım benim. Hiç bitmesin, ne olur!."

Leyla Arbat, Trabzon

"Tiryaki değilim, ancak öküz okurken insan nedense kahve ve sigara içmek istiyor. Bunun bilimsel bir açıklaması var mı acaba?"

Barbaros Ayduman, Balçova

"Duyurulardan çok popülist olacağını sanmıştım. Ama umduğumun ötesinde kaliteli bir dergi yapmışsınız. Ben her hafta üç öküz birden alıyorum. Öküz'e emeği geçen herkese çok teşekkür ederim. DELİ dergisiyle alıştığımız bu tat, hiç bitmez inşallah!"

Fevziye Gümüş, Rize

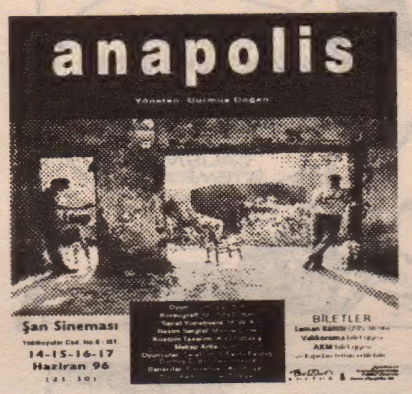

KİTAPLAR... KİTAPLAR...

irtifa

Kanatları yanarak yükseliyor ruhum
Bir göl dibinde unuttum geldim derdimi diyor
Duymaz mısın günü parçalıyor kuş
Yaprak uçlarına bırakarak maceralarını
Çamları ve yıldızları aynı yere çağırıyor

(Dünyaya Sarkıtılan İpler. **Ömer Erdem**, Kitabevi yay.)

pornografi'nin yazarı

"Modern insana bakınız biraz: Tanrısızdır ve yalnızdır; onun için Güzellik'in dış olanakları ortadan kalkmıştır. Öyleyse modern insanlık yeniden bir hayranlık, bir büyülenme kaynağını nerede bulabilir? Kendi içinde, kendi gönlünde, sonsuz gençliğinde, her yeni kuşakla birlikte ortaya çıkan o çiçeklenmede mi acaba? Demek ki bugün Güzellik, Gençlik'tir. Erotizm de bizi gençliğe doğru götürüyor. Ama gençlik ne yazık ki düşüklüktür. Bu, üzücü ve kötü bir paradokstur" diyor **Witold Gombrowicz**. İlginç, değişik ve sarsan bir yazar. Onu ilk kez Pornografi adlı romanı ile tanımıştık. Türkçe'de son yayınlanan romanı, ülkesi Polonya'da illegal bir derneğin adı bile olmuş. **Ferdydurke**, onlarca yıl yayınlanmasını yasaklayan Polonya devletinin yapısının, sistemin niteliğinin tartışılmasında mihenk taşlarından olmuş. (Ferdydurke, **Gombrowicz**, Ayrıntı yay.)

Utrillo'nun Annesi

Öncelikle direngen bir kadın. Tüm yasaları, değer yargılarını, adetleri elinin tersiyle itmiş, gönlünce yaşamayı bilmiş bir kadın. Hiç bir sanat eğitimi almamasına rağmen modellik yaptığı ressamların çalışma biçimleri izleyerek, bir anlamda çıraklık yaparak usta bir ressam olmayı başarmış biri **Suzanne Valadon**. Büyük, çılgınca aşkları, tüm gözardı etmelere, engellemelere rağmen dirençle resim yapması ve kendini kabul ettirmeyi başarmasıyla önemli bir örnek. Ve bir yanıyla da ressamın annesi. Bazıları onu ressam **Utrillo**'nun gaddar annesi olarak tanımış. Bu muhteşem kadının kendisi gibi bir deha olan oğluna çektirdikleri, onunla yaşadıkları da ayrıca okunmaya değer. (Gerçeğin Peşinde, **Jeanne Champion**, Afa yay.)

tuhaf duygu

Dolaşıyorum ne zamandır
kalbimde bir gül kesiği;
ıslak bir tülbent koy göğsüme
emsin büyüyen o siyah lekeyi:
çoktan döndüm gittiğim gurbetlerden
yine de
içimde kanayan bir sılanın sesi.

(Gözüm Seğirdi Vakitten, **Ahmet Oktay**, Yapı Kredi yay.)

Hayalet Oğuz

"**Hayalet Oğuz**, adı üzerinde hayalet gibiydi, hayal gibi dolaşırdı ortalıkta ve hiç beklenmedik yerlerde çıkardı karşınıza. Kimi zaman, yoksa "duvar geçen" mi diye düşünürdünüz. Kimliği de tartışmalı. Babası kim? Ailesi nerede bunları pek bilmiyorduk.

"Çok bilinmeyenli bir insandı ama o herkesin ne olduğunu ve yaptığını bilirdi. Bu bilgileri hazine gibi taşırdı kafasında. Yaşı, doğum tarihi de pek belli değildi. Galiba 1929 doğumluydu. anasından söz ettiğini hiç duymamıştık. Ömer Uluç'un dediği gibi "Oğuz sadece o an var olan" bir insandı. Belki de gerçekten hayaletti."

1950'li - 60'lı yılların efsane adamı. Edebiyat çevrelerinde en çok adı anılan, anekdotları anlatılan, net bir fotoğrafı bile bulunmayan bir edebiyatçı **Hayalet Oğuz**. Dostlarının ağzından... Can dostu **Tezer Özlü**'nün arşivinde bulunan belgeler, anılar da değerlendirilerek çok hoş, keyifli bir kitap oluşturulmuş. (O Pera'daki Hayalet, **Haz. Sezer Duru - Orhan Duru**, Yapı Kredi yay.)

(Medya Canavarı)

NE VAR

* İstanbul Lisesi'nde yapılan kura çekiminde çift gözlü torba kullanıldığı öğrenildi!.

* Türk müziğinde bazı makamlar, bazı hastalıklara iyi geliyormuş!. (Rast: felce, baş ve göz ağrılarına, Uşşak: uykusuzluk, Rehavi: sırt ağrısı, Buselik: kulunç, bel ağrısı, Hüseyni: kalp, mide, karaciğer, sıtma, hicaz: böbrekler, Zirefkend: mafsal ağrıları, Neva: kadın hastalıkları, İsfahan: ateşli hastalıklar)

* Kanal D, her Pazar kaliteli filmler yayınlıyor!.

* Çetin Altan'a yine dava açıldı!

* Bu yılki Orhan Kemal roman ödülü, Erendiz Atasü'nün Dağın Öteki Yüzü romanına verildi!.

* Galatasaray lisesi önündeki kayıp aileleri eylemi ikinci yılına girdi!.

* Nur Sürer, Çağdaş Sinema Oyuncuları Derneği başkanı seçildi!.

* Lemanyak ve Git'in yeni sayıları çıkıyor, çıktı!.

* Cezaevlerindeki siyasi tutukluların başlattığı açlık grevi tüm yurda yayıldı... Diyarbakır E Tipi Cezaevi'ndeki 11 tutuklunun durumunun ağırlaştığı belirtiliyor!..

* Şizofrengi'nin son sayısı çıktı!.

* A'politika dergisi'nin 4. sayısı çıktı!.

* Metin Göktepe öldürüleli 150 gün doluyor!.

*27 Mayıs 1960, 27 Mayıs 1996, Made in Turkey ilk darbe'nin üzerinden 36 yıl geçmiş!.

* Çağdaş Gazeteciler Derneği İstanbul şubesi, Mis Sokak No:21, Taksim'de açıldı!.

* Suat Özkan, Kırık Leblebi-Dedeler albümü, Leman yay!. Cezmi Ersöz, Annelik Oyunu Öldü, İletişim yay!. Umay umay, 34 U 442, Veda Busesi, Mıknatıs Yayınlarından çıktı!.

* Goran Bregoviç ile Sezen Aksu birlikte müzik çalışması yapacaklar!.

* Işık Yurtçu, Ertan Aydın, hâlâ ve hâlâ içerdeler!.

* Tanju Okan öldü!.

* Habitat öncesi başlatılan "Temizlik Operasyonu" sürüyor... Sokak köpekleri ve sokak çocuklarından sonra şimdi de hedef travestiler... Polis travestilerin kaldığı iki evi basıp eşyaları talan etti!.

* Gözaltında kaybetme politikalarının son bulmasını isteyen "Cumartesi Anaları" her cumartesi Galatasaray Lisesi önünde toplanıyor!.

* 1 Mayıs olaylarından sonra gözaltına alınan Akın Reçber, salıverildikten bir süre sonra öldü... Akın Reçber'le birlikte gözaltına alınan T.C. "Akın'a profesyonelce işkence yapıldı" dedi!..

* Enerji Yapı Yol-Sen Mersin şube sekreteri Ömer Topçu, Mersin'de ölü bulundu!..

* Barış İçin Birarada Çalışma Grubu, hak ihlallerini, olayın meydana geldiği andan itibaren en kısa sürede araştırabilmek amacıyla "İnsan Hakları İhlalleri İçin Telefon Hattı" kurdu... (0-216) 343 27 61 ve (0-216) 492 05 04

* Uluslararası Plastik Sanatlar Derneği'nin "Çağdaş Sanat Sergisi" 3 Haziran'da, Salıpazarı 1 no'lu Antrepo'da açılıyor... Sergi 18 Haziran tarihine kadar görülebilecek!..

* Sıkı filmleri kaçıranlar için Beyoğlu Sineması'nda Yaz Şenliği devam ediyor. 31 Mayıs'ta "Aşçı, Hırsız, Karısı ve Aşığı", 1 Haziran'da "Underground", 2 Haziran'da "Güneş Yanığı", 3 Haziran'da "Yağmurdan Önce", 4 Haziran'da "Ucuz Roman", 5 Haziran'da "Ölüm ve Bakire", 6 Haziran'da ise "Olağan Şüpheliler" gösterilecek. (Son filmi özellikle tavsiye ederiz, son sahnelerde dikkat kesilin.) (o-212-251 32 40)

* Cezmi Ersöz'ün "Doğadan Kopuş ve Yabancılaşma" konulu söyleşisi 31 Mayıs Cuma günü saat 18.00'da Mezopotamya Kültür Merkezi'nde. (0-212 251 86 06)

* 8.Uluslararası İstanbul Tiyatro Festivali'nde Cuma günü saat 18.30 ve Cumartesi günü 15.00'te İstanbul Devlet tiyatrosu "Kamyon" adlı oyunu Aziz Nesin Sahnesi'nde, Cuma ve Cumartesi günleri 21.30'da Tiyatro Stüdyosu "Histeri" adlı oyunu Taksim Sahnesi'nde, festivalin son günü olan Pazar günü saat 19.00'da ise Alla Demidova "Medea" adlı tek kişilik oyunu Aya İrini'de sahneliyor!

* Bulutsuzluk Özlemi'nin konseri 31 Mayıs Cuma, saat 15.00'de İ.Ü.Fen Fakültesi'nde!

* İTÜ Sahnesi Tiyatro Topluluğu, Albert Camus'nün "Yanlışlık" adlı oyununu 31 Mayıs Cuma, 19.30'da Evrensel Kültür Merkezi'nde sahneleyecek!

* İlkan Baran'ın müzik dinletisi (gitar) 31 Mayıs, 19.00'da Sahaf Kültür Merkezi'nde!

* Vizyondaki filmler... Sevimli Fahişe, 12 Maymun, Bulutların Ötesinde, İlk Günah, Bağlılık Yemini, Bebe, Üç Dilek, Masum Yalanlar, İstanbul Kanallarının Altında, City Hall, Kritik Karar, Dracula, Aşk ve Yaşam, Hiçbir Şey Kişisel Değil, Ormanın Kitabı!

* Hayat kısa, değer bi etkinmeye!

NE YOK

Akşamsefası

YILMAZ

HAYBEDEN GERÇEKÜSTÜ KONUŞMALAR

- Yalnız mı?

- Hayır, yolla birlikte!

- Yol durumun farkında mıydı?

- Sanırım... Aslında çocukluğumdan beri hep "sanarım" demek gelir içimden ama, içimizden gelen kelimeleri TDK ne zaman salladı ki? Bak- bakarım, san- sanarım! Değil mi ya?

- Evet... Sonra?..

- Yürüyordum... Yürü yöntemini uyguluyordum yormak için kaldırımları... Zaten ancak o zaman "yürüyordum" deme hakkı kazanabiliyorsun!

- Yolun kenarında kaldırım vardı yani?

- Hayır. Yol kaldırımı ortadan ikiye ayırmıştı.

- Anlıyorum.

- Sanmıyorum!

- Yol asfalt mıydı?

- Evet ama neylersiniz ki, yürek stabilize!

- Anlıyorum.

- Sanmıyorum!

- Sonra?

- Lütfen beni sürekli "soğan doğra" demeye zorlamayın... Kötü espri yapmak istemiyorum. Hele kafiyelisini, asla!

- Anlıyorum.

- Sanmıyorum!.. Sonra, yolun kenarındaki her camekana suretlerimden bir tanesini bırakarak yola devam ettim.

- "Yola devam etmek"!.. Ne demek bu?

- Biliyorum çok anlamlı değil ama öyle derler... Yine de halimize şükredelim. Ülkemizde "yola düzüldük" diyenler bile var!

- Anlıyorum.

- Sanmıyorum!

- Sonra?

- Sizinle anlıyorumsuz ve sonrasız bir ilişki kuramayacağız değil mi?

- Sadede gelsek?

- Benimki bütünüyle bir sadede varma çabası zaten... Bilmiyorum dikkat ettiniz mi ama bunun için en hızlı vesaiti kullanıyorum üstelik... Ama oradan o kadar çok kelime geçmiyor demek ki... Son cümle onbir buçukta diyorlar!..

- Anlıyorum!

- Gıpta ediyorum... En merak ettiğim şeylerden biri de bu: Gıpta nasıl edilir? Bir insan sadece vücut dilini kullanarak gıpta edebilir mi? Şuna bir gıpta et de biraz gülelim Nuri!.. Etmiyim be, tadım yok...

- Anlıyorum...

- Ne güzel, anlayacak bir sürü boş yeriniz var... Biz anlasak ne yapacağız, koyacak yerimiz yok!

- Efendim?

- Sizde de yerler doldu galiba?

- Efendim?

- Komşunun dimağına mı baksanız? Hani belki sizin için anlayabilirler!

- Neyse... Haftaya devam edelim en iyisi... Ama şunu da belirtmek zorundayım; siz sürekli konu dışına çıkıyorsunuz!

- Ee? Konu dışına çıkmak için vize problemi yok ki... Hem üstelik asıl güzel yerler konumuzun dışında... Evet belki asıl tartışmaya biraz uzak ama hiç sorun değil, laf trafiğine takılmazsan iki cümlede geliyorsun...

- Anlıyorum...

- Sanmıyorum!

(Devam edecekler)

Erdoğan

GEÇMİŞ ZAMAN OLUR Kİ, HAYALİ KÜÇÜK ALİ!..

Yıl: 1946. Tam yarım asır evveldi...

Sirkeci'den yukarıya çıkarken, Semih Balcıoğlu'nu gördüm. Yanında Doğan vardı. "Konya Lezzet Lokantası"nın kapısında karşılaştık. Ellerinde birer kürdan, dişlerini karıştırıyorlardı. Ben elimdeki yarım simiti arkama sakladım. Doğan "Konyalı"nın oğluydu, ikisi de Nurullah Berk'in galerisinde süsleme bölümündeydiler. Semih Balcıoğlu:

– Sen nerelerdesin yahu?.. Okula uğradın mı?

– Yoo!. Şimdi vapurdan indim, evden geliyorum.

– Nereye gidiyorsun?

– Cağaloğlu'na. Bi yerden para alacağım, iki aydır bu gün vericez, yarın vericez diye sallıyorlar.

– Bugün yarın seni de sallıyacaklar! Bak, seni severim Eflatun, kendine dikkat et! Senin akademiden kaydını silecekler. Burhan Bey seni arıyor, haberin olsun. Biz okula gidiyoruz, Hadi seni de götürelim, dedi.

– Kararsızım, siz gidin, dedim.

Onlar bir arabaya atladılar, gözden kayboldular.

Sirkeci Meydanı'nda elimde yarım simit, heykel gibi kaldım! Düşündüm, çıkar yol yoktu. Sirkeci'den Beşiktaş tranvayına bindim, Akademi'de indim. Akademinin, iki-üç basamağını yavaş yavaş çıktım. Sanki bir sayfa boş kağıt gibiydim, uçup gidecektim.

Büyük kapıdan içeri girdim, uzun koridorun sonunda hocamız Cemal Tollu Bey'le karşılaştık. Mitoloji hocamız ve ayrıca akademinin müdür muaviniydi. Sessiz, sakin, iyi bir insandı.

– Ah!.. Ah!.. Hem kendi başını, hem de bizim başımızı yakacaksın! Şimdi Burhan Bey'in odasına git, bütün gündür seni soruyor.

Bende şafak attı, doğru müdürümüz Burhan Toprak'ın odasının kapısında soluğu aldım. Derin bir soluk daha aldıktan sora, kapıyı tıklattım, "Gel" sesiyle beraber içeri, bir ruh gibi süzüldüm. Burhan Bey, sert bir sesle:

– Gel buraya, sana ne söyleyeceğimi bilmiyorum! Burası neresi? Burası koskoca "Güzel Sanatlar Akadmisi" değil mi? Sen kimsin? Sen bir öğrenci değil misin?

Titrek bir sesle:

– Öğrenciyim efendim...

– Hayır değilsin, senin ne kaydın, ne de kuydun var? Sonra akademinin karşı duvarına, bu yetmiyormuş gibi, akademinin bütün duvarlarına da afişler yapıştırtmışsın, akademi içinde de öğrencilere "Gıcık" diye siyasi bir gazete dağıtmışsın. Dün akşam buraya kimler geldi, biliyor musun? Milli emniyetten üç polis, seni arıyorlar. Senin adın ne?

– Eflatun Nuri...

– Hayır, Eflatun Nuri diye biri yok, tamam mı? Ben de Eflatun Nuri diye birini tanımadığımı, bu isimde bir öğrencimizin olmadığını söyledim. Bu konumdaki bir adamı, yani beni düşün, senin gibi ipe sapa gelmez biri için değil, akademinin şerefi ve haysiyeti için ilk defa yalan söylüyor; utan!.. Bütün öğrenci kayıtlarına baktılar. Düşünebiliyor musun, benim o anki durumumu? Allahdan, Eflatun Nuri diye birinin kayıtlarda olmadığı ortaya çıktı da, içim rahatladı. Ama iki yıldır okulda Eflatun Nuri diye biliyoruz seni, peki ama bu ne iş. Senin burada ne işin var? Kimsin yahu sen?

– Efendim benim adım Eflatun Nuri değil ki!..

Burhan Bey ayağa fırladı. Dehşet içindeydi, alnındaki terleri sildi:

– Hoppalaaa!..

– Adım, Adil Nuri Erkoç. Akademideki kayıtlarda adımı görebilirsiniz, Eflatun Nuri de benim takma adım efendim. Burhan Bey yerine oturdu, alnında gezdirdiği mendilini katladı, cebine koydu:

– Peki bu Eflatun nerden çıktı başımıza?

– Anlatayım efendim... Bir gün ortaokulda jimnastik dersindeydik, öğretmenimiz "Herkes soyunsun" dedi. Ben "Hastayım hocam, ateşim var" dedim. Elini alnıma koydu. "Hayır, bir şeyin yok". "Ama... hocam" filan dediysem de inanmadı. "Döverim, soyun" deyince pantolonumu indirdim. Bütün arkadaşlar "Eflatuuun!, Eflatuuun!" diye hep bir ağızdan bağırdılar. Çünkü, afedersiniz, haminnemin eflatun renkli paçalı donunu giymiştim, o günden sonra, herkes bana Eflatun dedi.

Burhan Bey'in sinirleri bozuldu, fena halde gülmeye başladı.

– Efendim, o akşam karpuz yemiştim.. de...

Burhan Bey gülmekten kırılıyordu:

– Tamam!.. Tamam!.. Anladım...

– Anlatayım efendim, bitmedi. Afedersiniz tuvalete kalkamadım, gece karanlığında haminnemin dolabından...

Burhan Bey tekrar ayağa kalktı, gülme krizine yakalanmış gibiydi, elini sallıyordu. "Tamam, tamam anladım, yeter artık git" gibi. Selam verdim. Burhan Bey hâlâ gülüyordu. Kapıya doğru yürüdüm, kapının koluna tam uzandım... Burhan Bey:

– Eflatuuun!.. Eflatuuun!.. deyince döndüm, içimden, "galiba işi tatlıya bağlayamadım" diye düşündüm! Yavaş yavaş yürüdüm, masasının önüne kadar geldim!

– Yok bir şey!.. Yok bir şey!.. dedi.

– Beni çağırınca, ben de bir şey söyleyeceksiniz zannetmiştim efendim! dedim.

Gözucuyla Burhan Bey'in masasının üzerine baktım, ikiye katlanmış "Gıcık" gazetesiyle masanın üzerinde duvardan sökülmüş, bazı yerleri yırtılmış "Gıcık" afişini gördüm! Afişin üzerinde "Lütfen bir dakika durur musunuz" yazıyordu! Altında dur işareti yapan bir el (Bu dur işareti yapan el yıllar sonra Demokrat Parti'nin yeter söz milletin afişi ve amblemi olmuştu) O elin altında da "siyasi mizah gazetesi" onun altında da çıkaranlar: "Bülent Ecevit - Eflatun Nuri" adları kocaman yazılmıştı. Yine bu yazının altında da, bu yazıyı yazanın kayıtlara geçmemiş adı yazıyordu?!

EFLATUN NURİ

SAYI: 4... 31 MAYIS 1996 CUMA

SAHİBİ: ŞİMERA YAYINCILIK adına Mehmet ÇAĞÇAĞ
Yayın Yönetmeni: Metin ÜSTÜNDAĞ
Yazı İşleri (sorumlu) **Müdürü** : Kutlu ESENDEMİR
Öküz'e saman ve su verenler: Altay MARTI, Aslan ÖZDEMİR, Atilla ATALAY, Bahadır BARUTER, Bahadır BOYSAL, Can KOZANOĞLU, Can YÜCEL, Can BARSLAN, Cezmi ERSÖZ, Çiğdem ANAT, Derya SAYIN, Devrim SEVİMAY, Eflatun NURİ, Ender ÖZKAHRAMAN, Ercan AKYOL, Erdal BELENLİOĞLU, Ferhan ŞENSOY, Fikret BEKLER, Gani MÜJDE, Güneri İÇOĞLU, Gürcan TÜRECİ, Halil TURHANLI, Haydar ERGÜLEN, Kemal GÖKHAN, Kutlu ESENDEMİR, Lütfü OFLAZ, Mehmet ÇAĞÇAĞ, Mesut CEYLAN, Mesut KARA, Metin ÜSTÜNDAĞ, Murathan MUNGAN, Muhsin KIZILKAYA, Musa KART, Nihat GENÇ, Orhan KOÇAK, Orhan PAMUK,Ömer HİDAYET, Ömer LAÇİNER, Sezai SARIOĞLU, Sunay AKIN,Tan CEMAL, Tuğrul ERYILMAZ, Tuncay AKGÜN, Tuncel KURTİZ, Tuncer ERDEM, Ümit KIVANÇ, Vedat ÖZDEMİROĞLU, Yavuz TARAN, Yasin ADIYEKE, Yıldırım TÜRKER, Yılmaz ERDOĞAN, Zafer TEMOÇİN **Sayfa Sekreteri:** Aydın ŞAHİN, Ali Ekber USLU **Bilgisayar Tasarım:** Murat YÜCEŞAN- Cebrail OKÇU **Satış:** Cüneyt AYDIN **İşletme:** Orhan AÇAR **Halkla İlişkiler:** Suzan ÇARK **Muhasebe:** Yaşar AKŞAHİN **Bina Görevlisi:** Yasin ADIYEKE **Tel:** 251 42 44 - 251 57 54, **Fax:** 251 52 67, **Baskı:** Basmat **Dağıtım:** Yay-Sat, **Adres:** İstiklal Cad. İmam Adnan Sok. No:20 80800 Beyoğlu/ İSTANBUL

Akşamsefası

Murathan KOLEKSİYON

YILDIZTOZLARI

geçtim ummanın mevsiminden bir daha

Yaz Yorgunluğu, *Oda, Poster ve Şeylerin Kederi*

Önünde duracağı resmi iyi seçmiş. Birbirlerine çok benziyorlar.

Boynundaki çıngırağa bakılırsa, dükkân kedisi. Kirloş suratına bakılırsa, görmüş geçirmiş zengin bir sokak bilgisine sahip. Canı istediğinde kapı önüne çıkıp, hayatın içinden gelip geçenlere kayıtsız bir merakla bakıyor; gerektiğinde kendini savunmayı biliyor, kimseye eyvallahı yok. Bir yanıyla, tam da resminin önünde durduğu Marilyn Monroe'ya benziyor. Kapı önündeki kaldırıma çöküp, file çoraplı bacaklarıyla arşınladığı sokakların bilgisini, neşeli bir umursamazlıkla sunan; cinselliğin küstahlığıyla sokakların kanununda dolaşan sarışın bir Amerikan apaşı olan Marilyn'e. Hayli cömert tuttuğu göğüs dekoltesi, tasarlanmış dağınıklığı, yüksek topukları, kışkırtıcı yırtmacı, hep savuracakmış gibi tuttuğu çantası ve her an kopup dağılacakmış gibi duran boncuklarıyla arsızlıkla değil kırılgan bir neşeyle gülüyor hayata.

Hem Marilyn'in, hem kirloş suratlının, bütün kırılganlıklarına karşın, duruşlarında, sokakların hakkından gelebileceklerini göstermenin gayretini okuyorum. Bu gayret tanıdık geliyor bana.

İkisini de teslim alacak tek şey, sahici bir şefkat belki de.

Bu yüzden, bunu bulamayacaklarını iyi bildikleri sokaklardan hiç korkmuyorlar; yalnızca kendilerine fazla yaklaşılmasına izin vermiyorlar.

Kirloş, az sonra dükkâna girecek belki. Marilyn camda kalacak.

İkisini yan yana getiren şu kısacık an, yıllar sonra, kedilerle bazı insanların birbirlerine ne çok benzediklerini, bir kez daha düşünen bana, bu yazıyı yazdıracak. Sonra, ben de masadan kalkıp Istanbul sokaklarına çıkacağım. Yazdıklarımı, yüzümde arayanlara fazla bir şey söylemeyen gözlerle bakacağım.

Fotoğrafın künyesi: Victor Macarol, 1988, New York City.

TARİHİ DİREKLERARASI için BİR KARŞI METİN

"Üç Kuruşluk Tartışma"
ya da
"Beş Paralık Eleştiriler"

(Türkiye'nin Sanat ve Edebiyat Çehresi'nden Tarz-ı Brechtyen Seyirlik Münazaralar)

VARYETE PROGRAMI

Facia - Dram - Komedi

Tahkiyeci ya da Çığırtkan
yani hem Brechtyen
hem de Geleneksel
Bir Zat-ı Muhterem

Lisanı itibariyle öztürkçe, lakin tarzı itibariyle sağdan sola yazan edebiyat müteaahhitleri,
Muharrirler, Münekkitler
her zevke amade vasıflı, vasıfsız münevverler

Her cins "Ecnebileştirme Efekti" eşliğinde
Âlî Osman soytarılığı, ajitasyon tellallığı
Istırap siparişleriyle yazılmış cemiyetçi facialar

Envai çeşit Edebiyat Mükafatı
Sosyalist Ticaret Neşriyatı'ndan bilumum cemiyetçi, fikri, ilmi, felsefi, siyasi, iktisadi neşriyat,

Ne var ki tercümanları muğlak, tercümeleri muallak
Mecmualar arası tertibedilen atışmalar, sataşmalar, düettolar, kantolar
Konya Âşıklar Bayramı'na emsal köpüklü kapışmalar

Şiir niyetine olsun -Amin!
temenniler, methiyeler, naatlar, tavşan ağızlı niyetler, köy yumurtası kıvamında maniler
Devrimci Ayetler ve Sureler
ya da tarz-ı Arabesk ilerici hislere tercüman hicran şarkıları
nam-ı diğer özeleştiri denilen nedamet nakaratları
kart tahsilelerin ucuz vizitelerine tezgâh kurmuş şimdi sanatın esin perileri,
bir yanda Lale Devri'nin minyatür iklimi, Haseki Sultanlar Devri, Osmanlıca kafiyeler, Tanzimat kanteları, Hacivat mıdır yoksa Karagöz mü acaba halkın esas temsilcisi? Ve de Güzin Abladan meşakkat ilmühaberi
"Aman efendim nerde o eski kültür ikilemleri"
"İki Ters Bir Düz Doğu Batı Sentezi"
Sancılı bir aydının sesinden: Sahibinin Sesi
Kendilerinin olmayan yalnızlıklara sahip çıkan şairlerin, sığlıkları anlaşılmasın diyedir aslında anlaşılmaz dizeleri,
Ya da siyasî muhtevaya haiz dergâhların rahlelerinde okutulan müfredat üzre,
parlatılmış çağdaş şiirin vitrinleri
Burada genç bir maço bariton şirinlik olsun diye girer:
Kimse küfredebiliyor mu Allahsızlar Can Yücel ağbimiz gibi (alkışlar)
Halid Ziya (Ustamdır kendisi) yazmış zaten Bir Yaz'ın Tarihini, Bir Yazın Tarihi'ni

Devrimci İttihadlar, Toplumsal Terakkiler
ağzı pipolu yalnızlık resimleri, yeni çıkan şarkılar, kulübük diploması, ramazan imsakiyeleri,
sakın unutmayın bunları yazarları, okuyanları
Sokakların Okurlarını

Fransızca acı çeken bunalım tacirlerini unutmayın bir de, yazdıkları çevirdiklerine hayli benzeyenleri, ithal malı kurtuluş modellerini,
yanınıza alın burjuva temayüllerine karşı yazılan muskaları, bunlardır ilerici omuzlarımızın nazarlıkları,
unutmayın sol gösterip sağ vuranların müzmin tefrikalarını, keçilerini sakallarında gezdiren pipolu, gözlüklü aydın karanlığını.
Atlamayın sakın hayatımızın hiçbir ayrıntısını
bir gün hatırlamak ve hatırlatmak vazifemiz olduğunda yoklamada bulunanları
Unutmayın sakın Hatt-ı Hümayun ziyasının köreltti̇ği tarihin unutkan sayfalarını
Tanzimat, İstibdat, Meşrutiyet ve Cumhuriyet

Gelin seyreyleyin Osmanlı tarihinin külliyatını
aynı sahnede cümlesi aynı temsilde bindokuzyüzseksen takvimlerinde
Üç kuruşluk operalar
beş paralık numaralar
epik, dramatik, ideolojik patetik, politik ip atlatmalar
İçimizdeki Şeytan, aramızda dolaşan eldivenli Macbethler, Beyaz Othellolar, insan başlı yılan
Deniz Kızı Eftelya, ateş yutanlar, canbazlar, hokkabazlar
Kaçırmayınız sakın müstemleke edilmiş ilişkilerimizin seyirlik temsilini
Kaçırmayınız sakın bir geçiş toplumunun sanat ve edebiyat çehresinde cereyan eden heyecanlı hadiseleri
Solumayınız artık bir sınıfın çökerken ve çürürken yarattığı bu müntehir iklimini
yaşamayınız artık Direklerasının bu program dergisini

1981

(Uçurum dergisinin Mart 1985 tarihli 2. sayısında yayımlanmıştır.)

Mungan

ZARF: MBE 121 80040 SALIPAZARI-ISTANBUL

Akşamsefası